

HƏZRƏTİ ƏLİ (Ə) BARƏDƏ 110 HƏDİS

KİTAB HAQQINDA

KİTABIN ADI: HƏZRƏTİ ƏLİ (Ə) BARƏDƏ 110 HƏDİS

MÜƏLLİF: Həzrəti Ayətullah – Üzma Safi Gülpayqani

Çevirən: Ələddin Məlikov

Redaktor: E. Rəhimli

Naşir: Beynəlxalq əl-Mustafa(s) Nəşr və Tərcümə Mərkəzi

ÇAPXANA: Tövhid, Qum

Çap tarixi: 2011

Çap növbəsi: Birinci

Tiraj: 1000

©Kitabın bütün hüquqları nəşirə məxsusdur

Satış mərkəzi:

İran, Qum, Şühəda meydanı, Höccətiyyə prospekti,
Beynəlxalq əl-Mustafa(s) Nəşr və Tərcümə
Mərkəzi .Telfaks: +98 251 7730517

İran, Qum, Məhəmməd Əmin (s) prospekti, Caməətül-ülumun
kənarı, Beynəlxalq əl-Mustafa(s) Nəşr və Tərcümə Mərkəzinin
satış şöbəsi

Tel/Faks: +98251 2133106 / +98251 2133146

www.miup.ir

www.eshop.miup.ir

E-mail: admin@miup.ir

root@miup.ir

səh:1

İŞARƏ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

BİSMİLLAHİR-RƏHMANİR-RƏHİM

TƏDQIQAT ŞÖBƏSİ

səh:2

HƏZRƏTİ ƏLİ (Ə)

BARƏDƏ 110 HƏDİS

Həzrəti Ayətullah – üzma

SAFİ GİLPAHQANI

ÇEVİRƏN:

ƏLƏDDİN MƏLİKOV

səh:3

səh:4

NAŞİRDƏN

Hər hansı inkişaf mərhələsini keçən elmi-tədqiqi bir iş ilkin olaraq yazıçının ilham zəmisinə səpdiyi sorğu-suallarla

başlayıb, müəyyən zamanda verdiyi səmərə ilə yekunlaşır. Əlbəttə, bu işin sonu yox, yeni-yeni fəaliyyətlər üçün ümid və təşəbbüs deməkdir. Belə ki, əldə olunan hər bir səmərəli qazancın məhsuldarlığı həmişə onun artımı üçün şərait yaradır. Demək, zaman keçdikcə elm, bilik, hünər əhli onun toxumlarını becərib-yetişdirir, daim elm və mədəniyyətin cərəyanını təmin edir.

Fasilə və hüdudları həddən artıq azaldan son müasir zamanımız coşqun tufan kimi, maraqlanan hər şəxsin qarşısına qalaq-qalaq məlumatı sovurub gətirir, mədəniyyətin yeni bir mərhələsinə qapı açır. Hər halda onun normal inkişafında, şübhəsiz, düzgün təsəvvür və istiqamət həlledici rola malikdir.

Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universiteti ümumdünyəvi rolu, dini hövzələr arasında xüsusi yeri və yetdik kədr imkanına malik olduğunu nəzərə alaraq, artıq, elmi təhqiqat və tədqiqatlar üçün geniş şərait yaratmağı qarşısına qəti məqsəd qoymuşdur. Bununla əlaqədar Beynəlxalq əl-Mustəfa (s) Universitetinin tədqiqat şöbəsi fundamental proqramın təşkili, mövcud avadanlığın düzgün təmini və dini sahələrdə araşdırma aparmaq istəyənlərin cəlb olunmasını özünün ən mühüm vəzifələrindən bilir. Ümid edirik ki ,elmi-təhqiqi işlərə qarşı maraq və

səh:5

dirçəlişlərə zəmin yaratmaq və potensial imkanları inkişaf etdirməklə dünyanın hər bir guşəsində dini mədəniyyətin çiçəklənməsinin şahidi olaq!

Beynəlxalq əl-Mustafa(s)

Nəşr və Tərcümə Mərkəzi

səh:6

MÜNDƏRİCAT

GİRİŞ. 11[1]

Nə üçün bu kitabı tərcümə etdim?. 12[2]

Bu əsərdə gördüyümüz işlər 12[3]

Müəllifin girişi 13[4]

[5].1 Əli (ə) Qədir əmiri (padşahı) 18[6]

[7].2 Əli ümmətin hadisəsi (hidayət edəni və yol göstərəni) 19[8]

[9].3 Peyğəmbər (s) elminin şəhərinə giriş. 20[10]

[11].4 Əli (ə) Peyğəmbər elminin tərəzisinin iki gözü. 22[12]

[13].5 Əlini xatırlamaq ibadətdir. 23[14]

[15].6 Peyğəmbər (s) və Əli (ə) bir kökdəndirlər. 24[16]

[17].7 Əli (ə) Quranın təvili üçün (açıqlamaq üçün) döyüşür. 25

[18]

[19].8 Mən elə bir ağac misalındayam ki,... 26[20]

[21].9 Əli bəndələrə Allahın höccəti. 27[22]

[23].10 Əli ilə iftixar. 28[24]

[25].11 Əliyə müjdə. 29[26]

[27].12 Siratdan keçmək icazəsi. 30[28]

[29].13 Peyğəmbərlə behiştə. 31[30]

[31].14 Əli (ə) və Peyğəmbər (s) əhli beyti ilə düşmənçilik. 32

[32]

[33].15 Cənnət imam Əlini (ə) görmək arzusunda. 33[34]

[35].16 İmam Əlinin (ə) haqqı müsəlmanların boynunda. 34[36]

[37].17 İmam Əlinin (ə) məhəbbəti günahları məhv edir. 35[38]

[39].18 Əli (ə) məhəbbəti və cəhənnəm odundan bəraət qazanmaq. 36[40]

[41].19 Əli (ə) məhəbbəti saleh əməldir. 37[42]

[43].20 İmam Əli (ə) Allahın rəsulunun dostu. 38[44]

[45].21 Rəsuli əkrəm (s) yanında ən sevimli şəxs. 40[46]

[47].22 Qiyamət gününün xoşbəxtləri. 41[48]

[49].23 Peyğəmbərin (s) sirlərinin məhrəmi (sirdaşı). 42[50]

[51].24Siddiqlərin ən üstünü. 43[52]

[53].25Həmd pərçəmdarı. 44[54]

[55].26Peyğəmbərin (s) yanında Əlinin (ə) məqamı. 45[56]

[57].27Harunun (ə) Musaya (ə) olan nisbəti kimi. 46[58]

[59].28Peyğəmbərlə (s) bir vücud. 48[60]

[61].29Sübh ulduzu kimi parıldayır. 49[62]

[63].30Əli (ə) Allahın Əfv qapısı. 50[64]

[65].31Cəhənnəmi bölən. 51[66]

[67].32Cənnətin birinci dəstəsi 52[68]

[69].33İlahi! Onu sev. 53[70]

[71].34Təqvalıların rəhbəri 54[72]

[73].35Əli (ə) cənnətdə. 56[74]

[75].36Allahın hikmətindən Əlinin (ə) payı. 57[76]

[77].37Əli və Quran. 58[78]

[79].38İmam və nifaqın meyarı (ölçüsü) 59[80]

[81].39Peyğəmbər (s) və Əli (ə) bir kökdəndirlər. 60[82]

[۸۳]. ۴۰. Əlinin (ə) Əmirəl möminin ləqəbi ilə adlandırılması 61

[۸۴]

[۸۵]. ۴۱. Əlinin (ə) imanının bütün imanlara üstünlüyü. 62[۸۶]

[۸۷]. ۴۲. Əmirəl mömininin vilayəti olmadan heç bir ibadət... ..

63[۸۸]

[۸۹]. ۴۳. Bəraəti çatdıran. 64[۹۰]

[۹۱]. ۴۴. Əlinin (ə) vilayətini qəbul etməyə Peyğəmbərin (s) tapşırığı. 65[۹۲]

[۹۳]. ۴۵. Əli Fatiməyə layiq ər. 66[۹۴]

[۹۵]. ۴۶. Əgər hamının qəlbində Əliyə (ə) məhəbbəti olsaydı. 67

[۹۶]

[۹۷]. ۴۷. Əli (ə) haqq və batili ayıran. 68[۹۸]

[۹۹]. ۴۸. Əlinin (ə) mübarizəsinin dəyəri. 69[۱۰۰]

[۱۰۱]. ۴۹. Əlinin (ə) düşməni müsəlman deyil. 70[۱۰۲]

[۱۰۳]. ۵۰. Əliyə (ə) narəva söz deməyin cəzası. 71[۱۰۴]

[۱۰۵]. ۵۱. Əli (ə) Peyğəmbərin (s) qardaşı. 72[۱۰۶]

[۱۰۷]. ۵۲. Əli ixlas surəsi kimidir. 73[۱۰۸]

[109]. 53 Əli (ə)in üzünə baxmaz ibadətdir. 74[110]

[111]. 54 İmamların ən üstünü. 75[112]

[113]. 55 Cənnətə buraxılış icazəsi. 76[114]

[115]. 56 İslam və Əlinin (ə) imanı. 77[116]

[117]. 57 İmam Əlinin müvasatı (köməklilik göstərməyi, yaxşılığı)
78[118]

[119]. 58 Əmirəl möminin, möminlərin hökümdarı 79[120]

[121]. 59 Əlini (ə) sevmək Peyğəmbəri (s) sevməkdir. 80[122]

[123]. 60 Münafıqləri kövsər hovzundan uzaqlaşdıran. 81[124]

[125]. 61 Əlinin (ə) düşməninə yer üzündə yol getmək haramdır.
82[126]

[127]. 62 Mələklərin Əli (ə) şüalarına hədiyyəsi. 83[128]

[129]. 63 Əlini (ə) incitmək Peyğəmbəri (s) incitməkdir. 84[130]

[131]. 64 Əlinin evinin qapısından başqa bütün qapılar bağlansın.
85[132]

[133]. 65 Hər iki aləmdə Allah rəsulunun pərçəmdarı. 86[134]

[135].66Əlinin qatili ümmətin ən bədbəxt və üzü qarasıdır. 87

[136]

[137].67Əlinin (ə) zinəti 89[138]

[139].68Kövsər hovuzunun sahibi 91[140]

[141].69İlk müsəlman. 92[142]

[143].70Əli (ə) Peyğəmbərin (s) qardaşı 93[144]

[145].71Peyğəmbərin qardaşı və vəziri 95[146]

[147].72Haqq Əli (ə) ilədir. 96[148]

[149].73Gizli kinlər. 97[150]

[151].74Atam tək şəhidə qurban! 99[152]

[153].75Peyğəmbərlə bərabər dərəcədə. 100[154]

[155].76Qiyamətdə sorğu- sual 101[156]

[157].77Əlinin (ə) dostu mömin, düşməni isə münafıqdır. 102

[158]

[159].78Övladlarınızı Əli məhəbbəti ilə tanıyın. 104[160]

[161].79Peyğəmbərin (s) tövsiyəsi 105[162]

[163] .۸۰ Əli (ə) və Fatimənin (s) uca evi. 106[164]

[165] .۸۱ Əlinin (ə) barəsində Peyğəmbərin (s) başqa bir tövsiyəsi. 108[166]

[167] .۸۲ Allah Əlinin (ə) qəlbini imanla imtahan etmişdir. 109
[168]

[169] .۸۳ Əlinin elmi. 111[170]

[171] .۸۴ İmam Əlinin (ə) hikməti 112[172]

[173] .۸۵ Allahın rəsulu (s) Əlinin (ə) düşməni ilə mübarizədə.
113[174]

[175] .۸۶ İlk Ulul- əmr. 114[176]

[177] .۸۷ Allahın rəsulunun (s) vəsisi 115[178]

[179] .۸۸ Qabaqcıllar. 116[180]

[181] .۸۹ İnsanların ən üstünü. 117[182]

[183] .۹۰ Ən yaxşı insan. 118[184]

[185] .۹۱ İlk müsəlman. 119[186]

[187] .۹۲ Cənnətdə Peyğəmbərin (s) yoldaşı 120[188]

[189] .۹۳ Əliyə (ə) itaət, Peyğəmbərə (s) itaətdir. 121[190]

[191].94Üç xislət 122[192]

[193].95Kəsa hədisi 123[194]

[195].96Əli (ə) və Fatimə (s) Peyğəmbərdəndir. 125[196]

[197].97Əliyə (ə) xas olan fəzilət 126[198]

[199].98Peyğəmbərin (s) əhli- beyti 128[200]

[201].99İmam Əlinin (ə) müəllimi və tərbiyəçisi 129[202]

[203].100Quranla birgə. 130[204]

[205].101İmam Əli (ə) ümmətin ən yaxşısı 132[206]

[207].102Biz və şüərlərin aqibəti 133[208]

[209].103Allah, Əli (ə)- la münacat (yavaşcadan sirli söhbət) etdi
134[210]

[211].104Əlini (ə) sevmək. 135[212]

[213].105Peyğəmbərlər kimi 136[214]

[215].106Əlidən (ə) başqa cavanmərd yoxdur. 137[216]

[217].107Allah və övliyasının imamı 138[218]

[219].108Yaxşı insanların əmiri 139[220]

[221]. 109 Əlinin (ə) ardıcılıları 140 [222]

[223]. 110 Allah onu daha çox sevir. 141 [224]

İstifadə olunmuş ədəbiyyat 143 [225]

Ayətullahul-üzma Lütfullah Safi Gülpayqaninin... . 149 [226]

Ərəb dilində. 149 [227]

Fars dilində. 151 [228]

səh:7

səh:8

səh:9

səh:10

GİRİŞ

İŞARƏ

O böyük şəxsiyyətin haqqında söz demək və yazmaq, fikir və söz aləmindən üstündür. O şəxsiyyətin məqamı o qədər böyük və ucadır ki, onu sözlə açıqlamaq olmur. Allahın hidayəti olmadan bu işə qovuşmaq mümkün deyil.

Peyğəmbərdən (s) imam Əli (ə)- a olan rəvayətdə gəlmişdir.

Ey Əli! Allah və məndən başqa heç bir kəs səni olduğun kimi tanımır(1).

O həzrətin müxtəlif xislətlərini olan səxavətini və varlığını o şəxs dərk edib vəsf edə bilər ki, o həzrətdən yüksək və yaxud o həzrətlə bir məqamda olsun. Məruf sözdə olduğu kimi "Muərrif (tanıdan) lazımdır ki, müərrəfdən (tanıdılardan) üstün olmalıdır" Yerlərə bağlı olan insan, göylər aləminə bağlı olan insan haqqında nə deyə bilər, o şəxsin haqqında ki, "fəzilətləri saya- hesaba gəlmir(۲)?"

Bunun üçün də Allahın rəsulu (s) buyurur: "Əgər meşələr hamısı qələm ola və deryalar mürəkkəb, mələklər hesab aparan, insanlar isə onu yazan, Əli ibn Əbu Talibin (ə) fəzilətlərini hesablaya bilməzlər(۳)".

Buna görə də şübhəsiz ki, Əli (ə)- ı tanımaq üçün ən gözəl mənbə Quran və Allah rəsulunun (s) mənalı və şirin kəlamlarıdır.

səh:11

.[۱]-۱Biharul- ənvar, cild 5, səh 84 .

.[۲]-۲Fəraidül- səmteyn, cild 1, səh 19, Kifayətüt- talib, cild 1, səh 18

.[۳]-۳Biharul- ənvar, cild 36, səh 197

Deyilənlərə diqqət yetirdikdə, bir çox alimlər buna üstünlük verirlər ki, Əmirəl möminin Əli (ə) simasının Peyğəmbərin (s) hədislərində axtarsınlar və görsünlər ki, o həzrətin müəllimi və mürəbbisi onu necə tanıtdırır və vəsf etmişdir.

İmam Əmirəl möminin Əli (ə) fəzilət, xislət və alicənablığına nəzər salıb o həzrətin (ə) sonsuz deryalar qədər olan

fəzilətlərini Peyğəmbər əkrəmin (s) dilindən və əhli- sünnə mənbələrindən istifadə edən böyük tanınmış alimlərdən biri , Ayətullah- əl- uzma hacı şeyx Lütfullah Safi Gülpayqanidir.

NƏ ÜÇÜN BU KİTABI TƏRCÜMƏ ETDİM?

Çünki bu cür qiymətli kitabların tərcümə edilməsi, ərəb dilində olan mənbələrdən istifadə edə bilməyən şüalər üçün faydalı olacaqdır; çünki onların əqidə, inam və etibarının möhkəmlənməsinə səbəb olmuş və canlarına nur, qəlblərinə səfa, fikirlərinə aydınlıq və özlərinə də məlumat bağışlayacaq. Bu qələm sahibi pərhişkarların ağası olan Əmirəl- möminin Əli (ə)- a olan eşq və məhəbbəti sayəsində, özünə vəzifə bilərək və Allahdan kömək diləyərək bu kitabın tərcüməsinə başlamışdır ki, iman bacı və qardaşlar ərəb dilindən kifayət qədər bəhrələnmə bilmədikləri zaman onun tərcüməsindən bəhrələnsinlər.

BU ƏSƏRDƏ GÖRDÜYÜMÜZ İŞLƏR

Müqəddimənin tərcüməsindən əlavə, kitabda gətirilmiş hədislər başlıqlar kitabın mətnindəki hədislərin mənbəsi və mündəricat əlavə olunmuşdur.

Müəllifin istifadə etdiyi mənbələri və rəqənin sonunda gətirdik. Bəzi yerlərdə isə mətnin açıqlanmasını mətndə və ya səhifənin aşağısında () işarə daxilində izah verdik; bəzi yerlərdə isə müstəqil olaraq hədislərin aşağısında açıqlamışıq.

Ümidvarıq, bizim bu kiçik xidmətlərimiz, həzrət Bəqiyyətullah imam Zaman (əccəlləllahu Taala fərəcəhuş- şərif)– in əzəməti sayəsində qəbul olsun, hörmətli müəllif, tərcüməçi və nəşriyyat Allah taalanın o sonsuz rəhmətinə nail olub o həzrətin vəlisinin inayətindən bəhrələnsinlər.

İnşallah.

səh:12

MÜƏLLİFİN GİRİŞİ

Mədh və uca məqamı Qurani kərimdə gəlmiş şəxsiyyətin mədhində nə demək olar?

Alimlər, həkimlər, ariflər və övliyanın Allah rəsulunun qardaşı, Fatimeyi Zəhranın həyat yoldaşı, camaatın ən çox biləni, Allahı tanımaqda və ibadətdə Peyğəmbəri əkrəmdən (s) sonra ən uca şəxsiyyətin barəsində mənalı sükutları onun məqamını anlatmaqda, məhd etməkdən, fəzilətlərini deməkdən, məqamını bəyan etməkdən, müxtəlif səhnələrdə əzəmətli iştirakını, aşkar möcüzələrini bəyan etməkdən də anladıcıdır.

Buna görə də hamı üçün ən yaxşısı budur ki, o müqəddəs şəxsin əzəməti, fəziləti və məqamı barəsində danışmağa aciz olmalarını etiraf etsinlər.

Peyğəmbəri əkrəm (s) o böyük şəxsiyyətin barəsində onun özünə belə buyurur:

"Əgər insanlar yazıçı və pərilər müh asib olalar sənin fəzilətini yazma bilməzlər".

Əmirəl- möminin (ə) elə bir şəxsiyyətdir ki, mütəal Allah onun üçün saya gəlməyən fəzilətlər qərar vermişdir. O elə bir şəxsiyyətdir ki, Sübhan Allah merac gecəsində öz Peyğəmbəri ilə o həzrətin dilruba səslə danışmışdı(1).

səh:13

İlahi, mənim sənə bəndə və qul olmağım mənim üçün ən böyük izzətdir və bu izzət mənə bəsdir və sənin mənə rəbb olmağın mənim üçün ən böyük iftixardır və bu iftixar mənə bəsdir.

Odur haqqın (Allahın) zatını dərk və Allah qorxusundan çox ağlayan. Odur Allah yolunda cihad edən. Odur sirati- müstəqim (düz yol), ürvətülvüsqa (möhkəm tutacaq), həblüllahil mətin (Allaha yetişmək vasitəsi), əməllərin tərəzisi, behişt və cəhənnəmi bölən, Allahın açıq əli, haqqın görən gözü və onun höccəti.

Həzrəti əmir (Əli) (ə) müaviyəyə yazdığı məktubda buyurdu:

« فانا صنائع ربنا والناس بعد صنائع لنا. »

Biz Allahın tərbiyə verdikləriyik, camaat bizim tərbiyə verdiklərimiz.

Ibn Əbil Hədid (Nəhcül- bəlağənin şərhçisi) bu cümlənin barəsində yazır: "Bu söz çox böyük və yüksək bir sözdür,

səh:14

.[۱] - ٲəsədul- ğabə. 4, səh 23

mənası bütün mənaların başıdır, yəni Allah belə bir şəxsi tərbiyələndirmiş, məqamını ucaldtmış və bütün şəxsiyyətin üstünü və əvvəlincisi etmişdir.

Həzrət buyurur: İnsanların heç biri bizə nemət verməyib və bizə nemət verən təkçə Allahdır. Bizimlə Allah arasında heç bir vasitə yoxdur. Başqaları isə bizim vasitəimizlə

tərbiyələndirdilər. Biz Allahla onlar arasında vasitəyik və bu böyük bir məqamdır. Zahiri, eşitdiyindir, batini (və həqiqəti) isə budur ki, onlar Allahın bəndəsidir və camaat onların bəndəsi(1)."

Bir tərəfdən də görürük ki, bu böyük və əzəmətli iftixar sahibi Allahın qorxusundan necə də ilan vuran adam kimi özünə qıvrır.

Yəzid ibn Həzmə Zübabi kimi (2)(bəzi səhabələr onu belə vəsf edirlər: Ağlar gözləri var idi, mütəfəkkir idi, tək olarkən nəfsini mühasibə edirdi və deyirdi: "Ah azuqənin (axirət azuqəsinin) azlığından, yolun uzunluğundan və ünsiyyətin azlığından! Əlinin fani nemətlərlə və müvəqqəti ləzzətlərlə nə işi?" və buyururdu: "Bilin! Sizin imamınız öz dünyasından iki parça örtük (paltar) və iki dilim çörəklə kifayətlənir.

And olsun Allaha! Mən bu dünyada qızıl, mal- dövlət yığmamışam, hətta əynimdəki paltardan başqa paltar da alıb qoymamışam(3)."

Peyğəmbərin canının barəsində nə deyim ki, Peyğəmbər (s) özü onun barəsində buyurub: "Sən mənim eşitdiklərimi eşidir, gördüklərimi də görürsən, fərqimiz budur ki, sən Peyğəmbər deyilsən(4)."

Buna görə də Əli (ə)- ın barəsində dediklərimiz dənizdən bir damla və günəşdən bir zərrə qədəri misalındadır. Aləmdəkilərin ağılları, mədhçilərin dilləri bu haqq imamın fəzilətlərini dərk və bəyan etməyə acizdir.

Lakin özümü düşünə bilən gündən o həzrət və onun əziz övladları barədə maraqlanmağa məndə xüsusi məhəbbət yarandı. Günlər və zamanlar keçdikcə onlara olan məhəbbətim

səh:15

-
- . [١] - ١Şərhi Nəhcül- bəlağə, ibnƏbil Hədid, 15, səh 194
 - . [٢] - ٢Nəkki Nəhcül- bəlağə, kəlimate qisar, 74
 - . [٣] - ٣Nəhcül- bəlağə, məktub 45 .
 - . [٤] - ٤Qasiə xütbəsi, Nəhcül- bəlağə, Sübhi Saleh, xütbə 192

artdı və onlar barədə mütaliə etdiyim hədislər, əsərlər və eşitdiyim mədhlər, məqamlar qəlbimi nurlandırdı. Elə bil ki, şair bu şerini mənim halımı vəsf etmək üçün yazıbdır:

"Peyğəmbər ailəsinin məhəbbəti mənim canımla və qanımla qatışıb, məni bağışlayın.

And olsun Allaha onların dəlisiyəm.

Onları mənə xatırlatmaqla məni biqərar edin.

Allah anama rəhmət etsin ki, Əli eşqi ilə mənə süd veribdir".

Atam Əli aşiqi idi. Əli məhəbbəti mənə ata- anamdam qalan irsdir.

Bu kitabda o həzrətin məqamından yüz on (١)hədis əhli sünəninin hədis və mötəbər kitablarından seçib yazdım və onu "Əmirəl mömininin fəzilətlərindən bir parça" adlandırdım.

Qeyd etmək lazımdır ki, əhli sünne kitablarında həzrəti Əli (ə)-in barəsində mövcud olan hədislər çoxdur. Amma mən burada onları ixtisarlı şəkildə gətirmişəm, çünki, ixtisarla da olsa faydalı kəlamlar, insaflı və bəsirətli şəxslər üçün kifayətdir.

Çox şükür olsun Allaha ki, bizi bi işi görməyə yönəltdi. Əgər ilahi hidayəti olmasaydı, bu işi görə bilməzdik.

Allahın salavat və salamı olsun ağamız və seyyidimiz Əbülqasim Məhəmmədə və onun pak əhli beytinə.

İstəyirəm bu müqəddiməni Məhəmmədə (s) və onun əhli beytinə salavat göndərməklə sona yetirəm:

İlahi! Peyğəmbər və ali Peyğəmbərə salam göndər, ən pak, ən yaxşı və ən layiqli salamlar.

İlahi! Peyğəmbərə və onun əhli beytinə salam göndər, o vaxta qədər ki, əslas ağacı badi səba nəfəsi ilə dalğalanır.

Pərvərdigara! Peyğəmbərə və onun ailəsinə salam göndər, o zamana qədər ki, günəş hamar yerlərdə parıldayır.

İlahi! Peyğəmbər və ali Peyğəmbərə salavat göndər, nə qədər ki, kəramətli insan öz qonağına xoş gəldin deyir.

İlahi! Öz rəsulun və onun ailəsinə salavat göndər, nə qədər

. [١] - Bu ədəd "əbcəd" hərfi hesablamaları ilə Əli (ə)- ın adı ilə birdir. Qeyd edək ki, haşiyələrdə gətirdiyim hədislər də nəzərə alınsa, bu saydan çox olacaqdır. Əlhəmdulillah .

ki, Yəsrib (Mədinə) ziyarəti arzusunda olanlar var.

Pərvərdigara! Uca Peyğəmbərinə və onun əhli beytinə salam göndər, o anlaradək ki, quşlar ağac budaqlarında oxuyurlar.

Bar ilaha! Həzrəti rəsula və onun pak itrətinə salam göndər, o vaxta qədər ki, göydə ulduzlar parıldayır.

İlahi! Peyğəmbərə və onun pak ailəsinə salam və salavat göndər, nicat gəmilərinə, əba əshabına (ali əbaya).

Qiyamət günü sorğu- sual olan gündə (١)onları bizim şəfaətçilərimiz qərar ver.

səh:17

. [١] - Rişfətüs- sadi fi bəhri fəzaili bənin- nəbiyyil- hadi, Əbu bəkr həzrəmi, səh 75

·AƏLİ (ə) QƏDİR ƏMİRİ (PADŞAHI)

عن زيد أرقم و جماعه من الصحابه، قال رسول الله:

«مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَعَلَى مَوْلَاهُ، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ.»

Zeyd ibn Ərqəm və Peyğəmbərin (s) səhabələrindən digər bir qurupu belə rəvayət ediblər ki, rəsuli əkrəm (ə) buyurdu:

Mən hər kəsin mövlasıyam Əli də onun mövlasıdır.

İlahi onun dostlarıyla dost, düşmənləri ilə düşmən ol(۱).

səh:18

. [۱] -Əhli sünne sihahlarının, müsəndlərinin və rəvayət toplusu müəlliflərinin bir qurupu çoxlu səhih sənədlərlə təvatür həddini keçən sayda olan rəvayətlərdə nəql ediblər ki, peyğəmbər (s) "həccətül-vida"- dan qayıdan zaman "Qədir-xum" adlanan bir məkanda dayandı, xütbə oxudu və müsəlmanları iki qiymətli gövhərdən yapışmağa tövsiyə etdi ki, onun biri Allahın kitabı, o biri isə peyğəmbərin (s) Əhli-beytidir. Sonra əlavə etdi ki, bu iki gövhər, kövsər hovuzu kənarında peyğəmbərə yetişənə qədər heç vaxt bir-birindən ayrılmayacaqlar. Elə o zaman Əli (ə)- ın biləngindən tutub buyurdu: "Mən hər kimin mövlasıyamsa Əli də onun mövlasıdır..." Müəllifin fikrincə "Qədir", "vilayət", "Səqəleyn", "Mənzilət", "Teyr", "Kəsa", "Mübahilə" hədisləri və bu qəbildən olan digər hədislərin hamısı ən məşhur rəvayətlərdən hesablanır və ən səhih sənədlərlə yetişibdir ki, Peyğəmbərin (s) səhabələri onları nəql etmişdir. Sənədinin səhihliyi baxımından və rəvayi mənbələrdə məşhur olmaq və təvatür baxımından çox az rəvayət bunların misində ola bilər. Bu rəvayətlərin sənədləri və mətnlərinin hamısını bir yerə toplamaq olduqca çətindir, belə ki, bunların hər biri üçün bir kitab yazılıbdır və bəzən də onların bəziləri barədə neçə cild kitab yazılıbdır. Biz bu kitabda təbərrük ünvanı ilə onların bəzilərini qeyd edirik. Allaha həmd və şükr olsun ki, bizi

Əmirəl- möminin və onun imam Məhdiyə (əc) qədər olan şüələrindən qərar veribdir .

۲.ƏLİ ÜMMƏTİN HADİSİ (HİDAYƏT EDƏNİ VƏ YOL GÖSTƏRƏNİ)

عن ابن عباس: قال رسول الله:

«أنا المنذر وعلى هادي _ وأشار بيده إلى علي وقال _ : بك يهتدى المهتدون.»

İbn Abbas Allahın rəsulundan rəvayət edibdir ki, o həzrət buyurdu:

Mən qorxudanam və Əli hidayət edən (bu zaman əlilə Əli (ə)- a işarə etdi və buyurdu:) Sənin vasitənlə hidayət olanlar düz yolu tapacaqlar və hidayət olacaqlar^(۱).

səh:19

. [۱] - Tarixi Dəməşq (imam Əlinin (ə) tərcümeyi halı) cild 2, səh 412 /923. Əddürrül- mənsur, cild 4, səh 45. Təfsiri ruhul-məani, cild 13, səh 97, Təfsiri Təbəri, cild 3, səh 72. Bu hədis məşhur rəvayətlərdəndir. Siyuti Dürrül- mənsur kitabında bu hədisin barəsində deyir: Bu hədisi ibn Cüreyr, ibn Mərduyə, Əbu Nəim Əl- mərifət kitabında, Deyləmi, ibn Əsakir və ibn Nəccar nəql edibdirlər. Elə ki bu ayə «إِنَّمَا أَنْتَ مُنْذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ» nazil oldu, əziz peyğəmbər (s) öz mübarək əlini sinəsinə qoydu və buyurdu: "Mənəm qorxudan". O zaman öz mübarək əli ilə Əli (ə)- a işarə edərək buyurdu: "Ey Əli! Sənsən hidayət edən, məndən sonra hidayət olanlar sənin əlinlə haqq yolunu tapacaqlar." O, bu məzmunları Əbu Bərzədən, ibn

Mərduyədən, Ziyadan (Əl- muxtar kitabında ibn Abbasadn) və Zəvaidül- müsnədi ibn əbu Hatəm kitabında Abdullah ibn Əhməddən, Təbərənindən və Hakimdən nəql edərək onu səhih hədis bilmişdir. İbn Mərduyə, ibn Əsakir, Əli ibn Əbu Talibdən nəql edibdirlər ki, bu ayənin «إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ» barəsində buyurdu: "Allahın rəsulu (s) qorxudan, mən isə, hidayət edənəm."

۳. PEYĞƏMBƏR (S) ELMİNİN ŞƏHƏRİNƏ GİRİŞ

عن عليّ × وابن عباس وجابر بن عبد الله: قال:

«أنا مدينة العلم وعليّ بأبها، فمن أراد العلم فليأت الباب.»

Əli (ə), ibn Abbas və Cabir ibn Abdullah rəvayət edibdirlər ki , əziz Peyğəmbər (s) buyurdu:

Mən elmin şəhəriyəm, Əli onun (o şəhərin) qapısı. Hər kəs elm istəyərsə onun qapısından daxil olsun^(۱).

səh:20

. [۱] – Əl firdövs, cild 1, səh 44/106, Əl- müstədrək (Hakim), cild 3, səh 126, Tarixi Bağdad, cild 2, səh 277 və cild 4, səh 346, Məcməuz- zəvaid, cild 9, səh 114, Təhzibi Tarixi Dəməşq, cild 3, səh 38, Əl- ləalil məsnuə (Siuti) cild 1, səh 329, Əsədül-ğabə, cild 4, səh 22. (Fəthül- məlikil- əli bisihhəti hədisi babi Mədinətül- elm Əli) kitabında belə gəlibdir: Hafız Siyuti Əlcameul- kəbir kitabında deyir: Müddətlər idi ki, mən bu hədisin sənədi sorğusunun cavabında deyirdim ki, bu hədis "Həsən"dir. Bir dəfə təsadüfən ibni Cüreyrin bu hədisin sənədi

barədə olan tədqiqatı ilə rastlaşdım. İbn Cüreyr bu hədisin Əlidən nəql olmasını araşdırmış və bu nəticəyə yetişmişdir ki, hədisin sənədi səhihdir. Mən bu araşdırmaları gördükdən sonra xatircəm olmaq üçün istixarə etdim və əmin oldum ki, bu hədis "həsən" dərəcəsinə ötürüldü və səhih* dərəcəsinə yetişmişdir. * "Səhih" o hədisə deyilir ki, sənədlə nəql edilib və bu sənəddə gələn rəvayətlərin hamısı adil, zabit (yaddaşlı) və hafizəli olsun və hədis nəql edərkən yalnız özü kimilərdən nəql etsin. Mənaqibi Seyyiduna Əli, səh 25, Əl- müstədrək əl əs- səhiheyin, cild 3, səh 126. Termizi Əl- cameüs- səhih kitabında (cild 5, səh 637 hədis 3723) Əli (ə)- dan nəql edibdir ki, Allahın rəsulu (s) buyurur: "Mən hikmət eviyəm, Əli onun qapısıdır." İbn Əsakir Tarixi Dəməşq kitabında (imam Əlinin (ə) tərcümeyi halında cild 2, səh 459, hədis 990) və Əbu Nəim İsfəhani Hilyəlül- övliya kitabında (cild 1, səh 64) həmin hədisi nəql edibdirlər. Fəthül- məlikil- Əli bisihhəti hədisi babı Mədinətül elm Əli (ə) kitabına müraciət etsəniz dəyərli məlumatlar əldə edə bilərsiniz. Salman Farsi Peyğəmbəri əkrəmdən (s) rəvayət edir ki, o həzrət buyurdu: "Ümmətimin məndən sonra ən elmlisi Əbu Talib oğlu Əlidir." Əlfirdövs, cild 1, səh 370, hədis 1491, Cəmül- cəvame /3749, Kənzül- ümmal/ 32977. Səid ibn Müsəyyib deyir: "Rəsulallahın (s) səhabələri arasında (Səluni) (yəni, məndən soruşun) iddiasını edən yeganə şəxs Əli ibn Əbu Talib idi." Tozihud- dəlail, səh 211, Əl- istiab, cild 3, səh 40, Tarixi Dəməşq (imam Əlinin tərcümeyi halı) cild 3, səh 31, hədis 1054. Süfyan belə deyir: "Hər bir şəxs Əli ilə elmi mübahisə etdisə Əli güclü dəlil və burhanlarla onu məğlub etdi." Mənaqibi ibn Mərduyə 77- 78. İbn Mərduyə deyir: Peyğəmbərin (s) səhabələri üçün acınacaqlı bir hadisə qabağa gəldi, Ömər onları çağırdı və Əliyə dedi: Sən onların ən üstünü və ən alimisen, sən bir çıxış yolu tap. Mülhəqati ehqaqul- həqq, cild 8, səh 233. Bu məzmunla yaxın bir məzmun Zəxairul- üqba kitabında da nəql edilmişdir. Səh 81. Həmçinin çoxlu nəqllərdə

gəlibdir ki, Ömər həmişə deyərdi: "Əgər Əli olmasaydı Ömər həlak olardı." Əlistiab, 39: 3. Xülasə olaraq bildiririk ki, Əl-qədir kitabında bu hədis üçün yüz qırx üç mənbə qeyd olunubdur. Əllamə Ləkhuni bu hədis barəsində iki cild qalın kitab yazıbdir ki, səhifələri 1345- ə qədər gəlib çıxıbdır .

۴.ƏLİ (ə) PEYĞƏMBƏR ELMİNİN TƏRƏZİSİNİN İKİ GÖZÜ

səh:21

عن ابن عباس: قال رسول الله

«أنا ميزان العلم وعلى كفتاه، والحسن والحسين خيوطه، وفاطمة علاقته، والأئمة من بعدى عموده، يوزن به أعمال المحيين لنا والمبغضين لنا».

İbn Abbas Peyğəmbərdən rəvayət edibdir ki, o həzrət belə buyurdu:

Mən elmin tərəzisiyəm, Əli o (tərəzinin) iki gözü, Həsən və Hüseyin onun ipləri, Fatimə onun asılqanı, sonrakı imamlar isə onun əl tutanıdır. Bu tərəzi ilə bizim dostlarımız və düşmənlərimiz ölçülər^(۱).

səh:22

. [۱] - Əl- fördövs, 1/ 44/1077. Kəşfül- xifa 1/ 236 .

۵.ƏLİNİ XATIQLAMAQ İBADƏTDİR

عن عائشة و ابن عباس: قال رسول الله:

«ذکر علیّ عبادہ»

Aişə və ibn Abbas Peyğəmbəri əkrəmdən nəql edirlər ki, o həzrət belə buyurdu:

Əlini xatırlamaq ibadətdir(۱).

İzah: Mənavi deyir: Yəni Allahın ibadətidir və Allah onun müqabilində savab verər.

səh:23

. [۱] - Əl firdövs, 2: 244/3151. Əl cameüs- səğir, 1: 665/4332, Kənzül- ümmal, 11/601/32894, mənaqibi li ibn Əbu Talib (ibni məğazili), 243/206

PEYĞƏMBƏR (S) VƏ ƏLİ (Ə) BİR KÖKDƏNDİRLƏR

عن ابن عباس، قال رسول الله:

أنا وعلی من شجره واحده، والناس من أشجار شتى.

İbn Abbas Peyğəmbər (s)- dən rəvayət edir:

Mən və Əli bir kökdənlik, camaat isə müxtəlif köklərdəndirlər(۱).

İzah: Burada məqsəd nəsəbi kök (nəsil) deyil. "Nübüvvət və vilayət nuruna işarə edir, yəni bu iki nur əzəldən birgə cümlənirdilər, Əbdül- müttəlibin sülbünə yetişərkən nübüvvət və vilayət nuru (Peyğəmbərlik və imamət nuru) bir- birindən

ayrılıb, biri Əbdüllahın sülbünə, o biri isə Əbu Talibin sülbünə köçürüldü".

səh:24

. [۱] – ۱Əl fördövs, 1: 46/115, Tarixi Dəməşq (imam Əlinin (ə) tərcümeyi halı) cild 3: 163/174/1178 və 1185. Kənzül- ümmal, 32968. Ömərdən belə rəvayət olubdur ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Camaat müxtəlif köklərdən olduğu halda mən və Əli vahid kökdənlik." Tozihud- dələil. (Şəhabuddin) 123 .

•VƏLİ (ə) QURANIN TƏVİLİ ÜÇÜN (AÇIQLAMAQ ÜÇÜN) DÖYÜŞÜR

عن وهب بن صيفي: قال رسول الله:

«أنا أقاتل على تنزيل القرآن، وعلى يقاتل على تأويل القرآن.»

Vəhəb ibn Seyfi Peyğəmbəri əkrəmdən rəvayət edir ki, o, belə buyurdu:

Mən Quranın tənzilinə xatir döyüşürəm, Əli isə onun təvilinə xatir müharibə edir^(۱).

İzah: Müasirlərdən biri bu hədisin açıqlamasında belə deyir: Quranın tənzilindən məqsəd onun vəhy olmasını təsdiq etməkdir. Onun təvilindən məqsəd isə onu düzgün başa düşmək və hökümlərinə əməl etməkdir. Peyğəmbər (s) Quranın Allah vəhyi olmasını təsdiq etdirmək üçün cihad edirdi. Əli isə onu düzgün düşünmək və onun hökümlərinə əməl etmək üçün Cəməl, Süffeyn və Nəhrəvan döyüşlərində müharibə etdi^(۲).

səh:25

. [۱] – ۱Əli firdövs: 1, 46/ 115. Tarixi Dəməşq 3/143- 174/1178 və 1185, Kənzül- ümmal/ 32968 Ənəs Allahın rəsulundan rəvayət edibdir ki, həzrət buyurdu: "Əli Məndən sonra camaata Qurandan bilmədiklərini öyrədəcək." Şəvahidut- tənzil, 1:39/28

. [۲] – ۲İtrəti səqli kəbir, səh 196

▲MƏN ELƏ BİR AĞAC MİSALINDAYAM Kİ...,

عن ابن عباس: قال رسول الله:

أنا شجرة، وفاطمة حملها، وعليّ لقاحها، والحسن والحسين ثمرتها، والمحبون أهل البيت ورقها من الجنة حقاً حقاً.

İbn Abbas rəsulullah (s)- dən nəql edir ki, o həzrət buyurdu:

Mən elə bir ağac misalındayam ki, Fatimə onun becərəni, Əli onun bəhrələndirəni, Həsən və Hüseyin onun meyvəsi və mənim əhli- beytimi sevənlər onun yarpaqlarıdır. O ağac və onun (becərəni, bəhrələndirəni, meyvələri və yarpaqları) hamısı behiştəndirlər(۱).

səh:26

. [۱] – ۱Əli firdövs. 1: 52/135, Tənziluş- şəriət, 1 Təhzihi tarixi Dəməşq, 4/ 231 Əbdürrəhman Ovf peyğəmbərdən (s) belə rəvayət edibdir ki, o həzrət buyurdu: "Mən bir ağacam, Fatimə onun gövdəsi və budağı, Əli onu bəhrələndirən, Həsən və

Hüseyn onun meyvələridir. Bizim şüalərimiz də o ağacın yarpaqlarıdır. O ağacın kökü cənnətdədir, digər hissələri isə cənnətin başqa yerlərindədir." Əl müstədrək əl əs səhiheyn, 3: 174/4755

•ƏLİ BƏNDƏLƏRƏ ALLAHIN HÖCCƏTİ

عن أنس: قال رسول الله|:

أنا وعلى حجّة الله على عباده.

Ənəs Allahın rəsulundan (s) nəql edir ki, o həzrət belə buyurdu: Mən və Əli Allahın bəndələrinə onun höccətiyə (1).

səh:27

. [1] - Mizanul- etidal (Zəhəbi) 3/76 Ənəsdən belə nəql olunur: Peyğəmbərin (s) huzurunda idim. Əli (ə) qarşıdan gəlirdi. Bu zaman həzrət buyurdu: "Ənəs!" Ərz etdim: Bəli ya rəsulallah. Buyurdu: "Qarşıdan gələn şəxs qiyamət günü mənim ümmətimə mənim höccətimdir." Cəvahirül- mətəlib, cild 1, səh 193, Tarixi Dəməşq, cild 2, hədis 800

•ƏLİ İLƏ İFTİXAR

عن جابر: قال رسول الله|:

إِنَّ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ يباهى بعليّ بن أبي طالب كلّ يوم الملائكة المقربين حتى يقول: بخ بخ هنيئاً لك يا عليّ.

Cabir, Peyğəmbərdən belə rəvayət edir ki, o buyurdu:

İzzətli və uca Allah hər gün müqərrəb (yaxın) mələklərinə Əli ilə iftixar edir və deyir: Bəh- bəh ey Əli halal olsun sənə(۱).

səh:28

. [۱] - ۱Əl- firdövs: 1: 152/552

۱۱. ۱۱ƏLİYƏ MÜJDƏ

عن شراحيل بن مره قال: سمعت رسول الله |:

أبشر يا علي حياتك معي وموتك معي.

Mərrə oğlu Şərahil deyir: Allahın rəsulundan (s) belə eşitdim: Ey Əli! Sənə müjdə verirəm ki, həyatın və ölümün mənimlədir(۱).

səh:29

. [۱] - ۱Məcməüz zəvaid: cild 2, səh 112 Təbəranidən .

۱۲. ۱۲SİRATDAN KEÇMƏK İCAZƏSİ

عن أبي بكر قال: سمعت رسول الله | يقول:

لا يجوز أحد الصراط إلا من كتب له على الجواز.

Əbubəkr deyir: Rəsulallahdan eşitdim ki, belə buyururdu:

Əlidən keçid icazəsi olmayan heç bir kimsə sirat körpüsündən keçə bilməyəcəkdir(۱).

səh:30

. [۱] - ۱Əs- səvaiq, 97 (Misr çapı) 1308, Zəxairul- üqba (misr çapı) 1356

۱۳ PEYĞƏMBƏRLƏ BEHİŞTDƏ

عن عمر، قال: سمعت رسول الله | يقول لعليّ:

يا عليّ يدك في يدي تدخل معي الجنة حيث أدخل.

Ömər ibn Xəttabdan belə nəql olunubdur ki, o dedi: Əziz Peyğəmbərin (s) Əliyə belə buyurmasını eşitdim: Ey Əli! Qiyamət günü sənin əlin mənim əlimdə olaraq cənnətə daxil olarsan. Mən (cənnətin) hansı bir yerinə daxil olarsansa sən də mənimlə birgə daxil olarsan(۱).

səh:31

. [۱] - ۱Tarixi Dəməşq, 2: 337/846, Zəxariul- üqba, 89, Ər riyazün- nəzirə, 2/209, Cəvahirul- mətalib, 1- 227

۱۴ ƏLİ (ə) VƏ PEYĞƏMBƏR (S) ƏHLİ BEYTİ İLƏ DÜŞMƏNÇİLİK

عن جابر بن عبد الله، عن رسول الله:

ثلاث مَنْ كُنَّ فِيهِ فَلَيْسَ مِنِّي وَلَا أَنَا مِنْهُ: بُغْضُ عَلِيٍّ، وَبُغْضُ أَهْلِ بَيْتِي، وَمَنْ قَالَ: الْإِيمَانُ كَلَامٌ.

Cabir ibn Abdullah Peyğəmbərdən belə nəql edir:

Üç şey hər bir kəsdə olarsa məndən deyil və mən ondan uzağam: Əli ilə düşmənçilik, Əhli beytimə kin- küdurət bəsləmək və hər kəs imanı təkcə bir söz bilə(۱).

səh:32

. [۱]-۱Əl- firdövs, 2: 85/2459, Kənzul- ummal, 33031, Tarixi Dəməşq, 2:218/182, Məqtəlül- Hüseyin (ə), Xarəzmi, 2: 97

.۱۵CƏNNƏT İMAM ƏLİNİ (ə) GÖRMƏK ARZUSUNDA

عن أنس: قال رسول الله:

ثلاثة تشتاق إليهم الجنة: عليّ وعمّار وسلمان.

Ənəs Allahın rəsulundan (s) rəvayət edibdir ki, o həzrət belə buyurdu: Cənnəyt üç nəfəri görmək arzusuyla günlərini keçirir: Əli, Əmmar və Salman(۱).

səh:33

. [۱]-۱Əl- firdövs, 2: 100/2530, Tarixi Dəməşq, 2/178, 182/666, Cəvahirul- mətalib, 1/227, Fəraidus- simətəyn, 1: 292 Ənəs rəvayət edir ki, Allahın rəsulu (ə) Əli (ə)- a buyurdu: "And olsun Alla ki, sən onların ən birincisən" və bunu üç dəfə təkrar

etdi. Əli (ə) soruşdu: Atam, anam sənə qurban, o üç nəfər kimlərdir? Buyurdu: "Miqdad, Salman və Əbuzər (rizvanullah Ələyhim). Məcməüzzəvaid, 9- 117. İbn Abbasdan rəvayət olunur ki, peyğəmbər (s) buyurdu: "Hər bir asimandan keçərkən onun əhlini Əlini görmək arzusunda görürdüm. Cənnətdə elə bir peyğəmbər yoxdur ki, Əli ibn Əbutalibi görmək arzusunda olmasın." Cəvahirul- mətəlib, 1/257

۱۶İMAM ƏLİNİN (ə) HAQQI MÜSƏLMANLARIN BOYNUNDA

عن جابر: قال رسول الله|:

حقُّ عليّ بن أبي طالب علي هذه الأمّة كحقّ الوالد علي ولده.

Cabir Allahın rəsulundan (s) belə nəql edir:

Əbutalib oğlu Əlinin müsəlmanların boynunda olan haqqı, atanın övladı boynunda olan haqqı kimidir (۱).

səh:34

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 2/132/2674, Tarixi Dəməşq, 2: 271/797, Mənaqibi ibn Məğazil, 47/70 Əmmar ibn Yasir və Əbu Əyyub Ənsari belə deyirlər: Allahın rəsulu buyurdu: "Əlinin müsəlmanların boynunda olan haqqı, atanın övlad boynunda olan haqqı kimidir." Cəvahirul- mətəlib, 1: 91, Ər- riyazün- nəzirə, 2: 117

۱۷İMAM ƏLİNİN (ə) MƏHƏBBƏTİ GÜNAHLARI MƏHV EDİR

عن ابن عباس: قال رسول الله|:

حبّ عليّ بن أبي طالب يأكل الذنوب كما تأكل النار الحطب.

İbni Abbasdan nəql olubdur ki, Peyğəmbəri əkrəm buyurdu:

Od odunu yandırdığı kimi, Əlinin (ə) məhəbbəti günahları yandırır^(۱).

səh:35

. [۱] - ۱۳۱- firdövs, 142- 2722, Tənzihüş- şəriət, 1: 355, Əl-fəvaidül-məcmuə, 367

۱۸۸. ƏLİ (ə) MƏHƏBBƏTİ VƏ CƏHƏNNƏM ODUNDAN BƏRƏƏT QAZANMAQ

عن عمر بن خطاب: قال رسول الله:

حبُّ عليٍّ براءةٌ مِنَ النارِ.

Ömər ibn Xəttabdan rəvayət olubdur ki, Allahın rəsulu buyurdu: Əlinin məhəbbəti cəhənnəm odundan bərəət qazanmağa səbəb olar^(۱).

səh:36

. [۱] - ۱۳۱- firdövs, 2: 142- 2723

۱۸۹. ƏLİ (ə) MƏHƏBBƏTİ SALEH ƏMƏLDİR

عن معاذ بن جبل: قال رسول الله:

حُبُّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ حَسَنَةٌ لَا يَضُرُّ مَعَهَا سَيِّئَةٌ، وَبِغَضِّهِ سَيِّئَةٌ لَا تَنْفَعُ مَعَهَا حَسَنَةٌ.

Məaz ibn Cəbəldən rəvayət olubdur ki, Rəsulallah (s) belə buyurdu:

Əli ibn Əbutalibin məhəbbəti elə bir saleh əməldir ki, onunla günah ziyan yetirməz. Onunla düşmənçilik elə bir günahdır ki, onunla heç bir saleh əməl fayda verməz⁽¹⁾.

İzah: Zəməxşəri belə hədislərin izahında yazır: Çünki, Əliyə məhəbbət kamil imandır və kamil imanla günah zərər yetirməz.

səh:37

[1] - 1-Əl- firdövs, 2: 142- 2725

۲۰. İMAM ƏLİ (ə) ALLAHIN RƏSULUNUN DOSTU

عن عائشه: قال رسول الله | وهو في بيتي لما حضره الموت:

ادعوا لي حبيبي. فدعوتُ أبا بكر، فنظر إليه رسول الله | ثم وضع رأسه، ثم قال: ادعوا لي حبيبي. فقلتُ: وَيَلِكُمْ ادْعُوا لَهُ عَلِيٌّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ، فوالله ما يريد غيرَه، فلما رآه استوى جالساً، وخرج الثوب الذي كان عليه، ثم أدخله فيه، فلم يزل يَحْتَضِنُهُ حَتَّى قُبِضَ وَيَدُهُ عَلَيْهِ.

Aişədən belə nəql olunur: Allahın rəsulu (ə) ölüm ilə nəticələnən xəstəliyi zamanı mənim evimdə idi. O, buyurdu: "Dostumu mənim yanıma gətirin". Mən (atam) Əbubəkri çağırıdım. Peyğəmbər (s) ona baxdı və başını balığına qoyub yenidən o cümləni təkrar etdi və buyurdu: "Mənim həbibimi

(dostumu) mənim yanına gətirin." Orada olanlara üzümü tutub dedim: Vay olsun sizə Əli ibn Əbutalibi çağırın, and olsun Allaha o, onu istəyir. Elə ki, Əlini gördü yerindən qalxdı, yorğanını qaldırdı, Əlini yorğanının altına alaraq qucaqladı. Ruhu (mübarək) bədənindən ayrılana qədər Əli onun qucağında idi və əli Əlinin bədənini üzərində idi(1).

səh:38

. [1] -\Mənaqibi Xarəzmi, 68- 41, İbn Mərduyə bu hədisi Şəhəbəddin İbn Şafeinin Tozihüd- dəlail kitabında nəql etdiyi kimi nəql etmişdir. Həmçinin Mühibbüddin Təbəri Zəxairul-üqba kitabının 72- ci səhifəsində Ayişədən nəql edir: Peyğəmbəri əkrəmin (s) ölümü yaxınlaşan zaman buyurdu: "Həbibimi yanına gətirin." Əbubəkri gətirdilər. Həzrət ona baxdı və yenidən başını balısa qoyub, yenə də o cümləni təkrar etdi. Öməri çağırdılar. Elə ki, Rəsulallah onu gördü başını yerə qoydu və yenidən buyurdu: "Həbibimə deyın gəlsin". Əlini dəvət etdilər. Onu görərkən onu öz üzərində olan örtüyün altına salıb bağrına basdı və canını yaradana tapşırıradək o halda qaldı. Bu hədis Tarixi Dəməşqdə də nəql edilibdir. 3- 17- 1036 və Cəvahir ül- mətəlibdə 1- 175 nəql olunubdur. Abdullah ibn Ömərdən rəvayət olubdur ki, Rəsuli əkrəm (s) xəstəliyi zamanı buyurdu: "Qardaşımı mənim yanına çağırın". Əbubəkri gətirdilər, Həzrət üzünü ondan döndərdi və buyurdu: Deyin qardaşım gəlsin." Öməri çağırdılar. Allahın Rəsulu (s) ondan da üzünü döndərərək buyurdu: "Qardaşıma deyın gəlsin." Osmanı çağırdılar, Həzrət ondan da üzünü çevirdi. Sonra Əlini gətirdilər, Həzrət Əlini üzərində olan örtüyün altına saldı. Əli Peyğəmbərin hüzurundan xaric olarkən ondan soruşdular: Allahın rəsulu sənə nə buyurdu? Dedi: Allahın rəsulu mənə elmin min qapısını öyrətdi ki, hər qapıdan min qapı açılır.

Müsnədi ibn Yəla Musili, Seyri ələmin nəbla, 8: 22, Tarixi Dəməşq, 2: 483- 1012, Kifayətüt- talib, 133 .

۲۱ RƏSULİ ƏKRƏM (S) YANINDA ƏN SEVİMLİ ŞƏXS

səh:39

عن معاذ الغفاريه:

كنت أنيساً لرسول الله | أخرج معه في الأسفار، اقوم على المرضى، وادأوى الجرحى.
فدخلت على رسول الله | بيت عائشه وعلى خارج من عندها، فسمعته يقول لعائشه: إن هذا
أحبُّ الرجال إليَّ وأكرمهم عليَّ، فأعرفني لى حقّه، وأكرمي مثواه.

Məaz Gəffaridən belə rəvayət olunur: Mən Allahın rəsulunun yaxını və həmdəmi idim, belə ki, onunla səfərlərə gedirdim. Onun tərəfindən xəstələrə baş vurardım və yaralılardan yaralarını müalicə edərdim.

Bir gün Peyğəmbər (s) Aişənin evində olarkən onun görüşünə getdim. Bu zaman Əli mənəzildən qıraqda idi. Peyğəmbər (s) Aişəyə buyurdu: Bu mənim yanımda kişilərin ən sevimlisidir və mənim yanımda ən əziz şəxsdir. Mənə xatir onun haqqını tanı və onun məqamını əziz tut^(۱).

səh:40

[۱]- ۱- isabə fi təmyizis- səhabə, İbn Həcər Əsqəlani, 4: 403, İbni Əsr, Əsədül- ğabə, 5: 547 .

۲۲ QIYAMƏT GÜNÜNÜN XOŞBƏXTLƏRİ

عن أم سلمة: قال رسول الله:

على وشيعته هم الفائزون يوم القيامة.

Ümmü Sələmədən rəvayət olubdur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu:

Qiyamət günü tək cə Əli və onun çialəri xoşbəxtdirlər⁽¹⁾.

Diqqət: Peyğəmbər əkrəmin (s) dili ilə hədislərdə gələn "şiə" kəlməsindən belə qənaətə gəlmək olar ki, islam aləmində şiə məzhəbinin toxumunu səpən ilkin şəxs, Peyğəmbərin (s) özü olmuşdur.

səh:41

. [1] - Əl- firdövs, 3: 61- 4172 və 2: 358- 3599, Ənsabul əşraf, Bəlazəri, 2: 182, Tarixi Dəməşq, 38: 41- 851 Cabir ibn Əbdullahdan belə rəvayət olubdur: Biz peyğəmbəri əkrəmin (s) hüzurunda oturmuşduq ki, Əli qarşıdan bizim tərəfimizə tərəf gəldi. Peyğəmbərin (s) gözü ona düşərkən buyurdu: Canım qüdrət əlində olan Allaha and olsun, bu və şiələri qiyamət günü müvəffəq və xoşbəxtdirlər. Bu zaman Bəyyinə surəsinin 7- ci ayəsi nazil oldu. "İman gətirib yaxşı əməllər edənlər isə yaradılmışların ən yaxşılarıdır". Məcməüz- zəvaid, 9: 131 Gənci öz sənəti ilə Əbu Səid Xidridən rəvayət edibdir ki, Peyğəmbər (s) Əliyə baxdı və buyurdu: "Bu və şiələri qiyamət günü xoşbəxtdirlər." O, sonra əlavə etdi: Mən bu hədisi çoxlarından və çoxlu sənədlərlə eşitmişəm. Kifayətüt- talib, 175. Mənavi bu hədisi belə nəql edibdir: "Əli şiələri xoşbəxtdirlər." Kənzül- həqayiq, 1: 2515- 17

۲۳ PEYĞƏMBƏRİN (S) SİRLƏRİNİN MƏHRƏMİ (SİRDAŞI)

عن سلمان: قال رسول الله:

صاحبُ سرِّي علي بن أبي طالب.

Salmandan rəvayət olubdur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu: mənim sirdaşım Əli ibn Əbu talibdir (۱).

səh:42

.[۱]- ۱- fərdövs, 2: 403- 3793

۲۴ SİDDİQLƏRİN ƏN ÜSTÜNÜ

عن داود بن بلال بن أجنحه: قال رسول الله:

الصدّيقون ثلاثة: حبيبُ النّجار، وحزقيل مؤمن آل فرعون، وعلي بن أبي طالب، والثالث أفضلهم.

Davud ibn Bilal ibn Əcnihə: Peyğəmbər (s) buyurdu:

Siddiqlər üç nəfərdir: Həbib Nəccar Hezqil (Ali Fironun mömini) və Əli ibn Əbutalib. (Əli) onların ən üstünü və fəzilətlisidir (۱).

İzah: Həbib elə bir şəxs idi ki, şəhərin ucqar bir yerindən tələsiklə gəldi və camaatı nəsihət etdi və dedi ki, Allahın mələklərinə qulaq asın və onları qəbul edin. Bu şəxsin barəsində mübarək Yasin surəsində gəlmişdir.

Ali Fironun mömini (Hezgil) o şəxsdir ki, imanını Firon və onun adamlarından gizlədirdi (və onlara bildirmirdi ki, Allaha və onun rəsulu Musaya imanı var), onları Musa (ə) ilə müxalifət etməkdən çəkindirirdi və belə deyirdi: "Aya mənim Pərvərdigarım Allahdır deyən bir şəxsi öldürürsünüz"?

səh:43

. [۱] - ۱- firdövs, 2: 421- 3866, Cameül- cəvame, 11083, Feyzül qədir, 5148 və 5149, Dürrül- mənsur, 3: 262, Tarixi Qürtəbi, 15: 306, Kənzül- ümmal t 32897, 32989, Əl mənəqib, Xarəzmi, 310- 107, Tarixi Dəməşq, 2: 282- 812, Əlcamiüs-səğir, 2: 115- 5148, Əssəvaiqül- mühriqə, İbn Həcər, 125, Dürrül- mənsur, 6: 154, Fəthül qədir, 151, Təfsiri ruhul- məani, 27: 114 «و السابقون السابقون»: ayəsinin təfsirində. Fəzail, İbn Hənbəl, 131, 170.

۲۵ HƏMD PƏRÇƏMDARI

عن محدودج بن زيد الذهلي _ في حديث _ قال النبي | العلي:

ألا وإني أخبرك يا علي أن أمتي أول الأمم يحاسبون يوم القيامة، ثم أبشرك بأنك أول من يدعى لقربابتك مني ومنزلتك عندي فيدفع إليك لوائى لواء الحمد وهو أول لواء يسار به بين السماطين؛ آدم وجميع خلق الله يستظلون بظل لوائى يوم القيامة.

Məhdudc ibn Zeyd Zöhlidən: Allahın rəsulu (s) Əliyə (ə) buyurdu: Bil və agah ol! Mənim ümmətim qiyamət günü bütün ümmətlərdən qabaq hesaba çəkiləcəkdir (və sorğu sual olacaqdır). Sənə müjdə verirəm, mənimlə yaxın qohumluğun olduğu üçün və mənim yanımda (böyük) məqama malik olduğuna xatir, ən birinci sən çağırılacaqsan və mənim həmd

bayrağım sənə təqdim olunacaqdır. O, iki qrupun arasında dalğalanan ilikn bayraq olacaqdır. Qiyamət günü bütün yaradılmışlar mənim bayrağım altında olacaqlar⁽¹⁾.

səh:44

. [1] – Cəvahirul- mətalib fi mənaqibi imam Əli ibn əbu Talib Əleyhissəlam: 1, 181

۲۶ PEYĞƏMBƏRİN (S) YANINDA ƏLİNİN (ə) MƏQAMI

عن عمران بن حصين: قال رسول الله:

علي مني وأنا منه، وهو ولي كل مؤمن من بعدي.

İmran ibn Həsindən belə rəvayət olur ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: Əli məndəndir və mən ondan. O, məndən sonra bütün möminlərin rəhbəridir⁽¹⁾.

səh:45

. [1] – Əl- firdövs, 3: 61- 4171, Müsnədi Əhməd ibn Hənbəl, 4, 165, Sünəni Termizi, 3719, Sünəni ibn Macə, 119, Əlmöcəmül kəbir, 4: 19- 20, Xəsais, Nəsai, 166- 90, Ərcəhül- mətalib, 548, ibn Əsir Əsədürre ğabədə, cild 4, səh 27 bu hədisi belə nəql edir: "Bilin və agah olun Əli məndəndir, mən də Əlidən, o, məndən sonra hər bir möminin rəhbəridir." Kənzül- ümmal, 11: 612- 3296

۲۷ HARUNUN (ə) MUSAYA (ə) OLAN NİSBƏTİ KİMİ

عن عمر و أنس و جابر بن عبدالله و غيرهم: قال رسول الله:

علي مني بمنزلة هارون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي).

Ömər, Ənəs və Cabir ibn Abdullahtan nəql olunur:

Peyğəmbər (s) buyurdu: Əlinin mənə olan nisbəti Harunun Musaya olan nisbəti kimidir⁽¹⁾.

səh:46

. [1] -Əl- firdövs, 3: 62- 4173, Əlmöcəmül- kəbir, Təbərani, cild 2, hədis 2035, Əlcamiüs- səğir, Siyuti, hədis 5597. İbn Əbdülbirr İstiabda imam Əli ibn ƏbiTalibin tərcümeyi halında 3- cü cild səh, 35- də belə yazır: Peyğəmbərin (s) Əliyə buyurduğu bu kəlamı (sənin mənə nisbətin Harunun Musaya olan nisbəti kimidir), Rəsuli əkrəmin bir çox səhabələrindən nəql olunubdur. Bu hədis sənəd baxımından ən üstün deyibdir: Bu hədis (sənəd baxımından) təvatür həddindədir. Hakim Həskani şəvahiidüt- tənizdə (1, 152) belə yazır: Bu, o "mənzilət" hədisidir ki, bizim şeyximiz Əbuhazim onun barəsində deyir: Onu beşmin sənədlə yazmışam. Siyuti Dürrül-mənsur kitabında (3- 266), ibn Əsakir Tarixi Dəməşq kitabında (1, 307- 336) və ibn Həcər Əl- isabə kitabında (2- 905) Səd ibn əbu Vüqqasdan nəql ediblər: Əli ibn əbu Talib Allahın rəsulu ilə birlikdə Mədinədən çıxdılar. Həccətül- vidaya yetişən zaman Peyğəmbər (s) Təbukə gedirdi. O, ağladı və Peyğəmbərə (s) belə dedi: Məni qadınların və uşaqların arasında qoyub Təbukə (Təbuk döyüşünə) gedirsiniz?" Peyğəmbər (s) buyurdu: "Razı deyilsənmi ki, sənin mənə nisbət olan mövqeyin Harunun Musaya olan mövqeyi kimi olsun, bu fərqlə

ki, məndən sonra peyğəmbər yoxdur?!" Həmçinin bax: Kənzül-ümmal, 13- 171- 36517, Məcməüz- zəvaid, 9- 110

۲۸ PEYĞƏMBƏRLƏ (S) BİR VÜCUD

səh:47

عن ابن عباس: قال رسول الله|:

على منى بمنزله رأسى من بدنى.

İbn Abbasdan: Allahın rəsulu (s) buyurdu: Əli mənim cismimin başı misalındadır(۱).

İzah: Əllamə Mənavi bu hədisin izahında yazır: Bu söz onların şiddətlə və möhkəm bir- birinə bağlanmalarını bəyan edir.

səh:48

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 3: 62- 4174, Feyzul- qədir, 55 86, Zəhrül- firdövs, 2: 316, Mənaqibi Xarəzmi, 144- 67 və 148- 174, Əlmənaqib ibn məğazili, 92- 135, Əlcamiüssəğir, Siyuti, 2, səh 177- 5596, Kənzül- ümmal, 1: 603- 32914.

۲۹ SÜBH ULDUZU KİMİ PARILDAYIR

عن أنس: قال رسول الله|:

على بن أبى طالب يزهر فى الجنة ككوكب الصبح لأهل الدنيا.

Ənəsdən nəql ediləndir ki, Allahın rəsulu buyurdu:

Əli ibn Əbutalib cənnətdə dünya əhlinə parıldayan sübh ulduzu kimi parıldayır(۱).

səh:49

. [۱]-Əl- firdövs, 63- 4178, Feyzül qədir, 5599, Zəhrül firdövs, 2: 315, Əlcamiüs- səğir, Siyuti, hədis 5599 .

۳۰.ƏLİ (ə) ALLAHIN ƏFV QAPISI

عن ابن عباس: قال رسول الله|:

عليّ بن أبي طالب باب حطه، من دخل منه كان مؤمناً، و من خرج منه كان كافراً.

İbn Abbasdan nəql olunur: Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Əli ibn Əbutalib Bəni İsrailin hittə qapısıdır. Hər kəs o qapıdan daxil olarsa mömin, xaric olarsa kafirdir(۱).

İzah " "حطه" :hittə" sözü Qurani kərimdə iki dəfə gəlmişdir:

Onun biri Bəqərə surəsinin 68- ci ayəsində, digəri isə Əraf surəsinin 161- ci ayəsində, hər ikisi Bəni İsrailin (İsrail övladları) barəsindədir "hittə" qapısı o qapı idi ki, İsrail övladları o qapıdan girərkən amanda idilər. Bəlkə də hədisdə gələn bu oxşarlıq buna xatirdir ki, o qapı Allahın və onun qanunlartının müqabilində təvazökarlıq göstərmək və itaət etmək qapısı olduğu kimi, Əliyə (ə) iman gətirib ona tabe olmaq da belədir " «خرج منه» ".Ondan xaric ola sözünün mənası

"«خرج عليه»" Onun əleyhinə çıxmaq deməkdir. (Feyzül- qədir, cild 4, səh 354)

səh:50

. [۱] - ۱- firdövs, 3: 64- 4179, Feyzül qədir, 5599, Kənzül-ümmal, 32910, Zəhrül qədir 2: 315, Cameüs- səğir, 2: 96

۳۱ CƏHƏNNƏMİ BÖLƏN

عن حذيفه: قال رسول الله:

عليّ قسيم النار.

Hüzeyfədən rəvayət olubdur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu:

Əli cəhənnəmi böləndir (yəni cəhənnəm əhlini müəyyənləşdirəndir)^(۱).

səh:51

. [۱] - ۱- firdövs, 3: 64- 418-, Təbəqatül- hənabilə, 1: 32, Tarixi Dəməşq, 2: 253- 775 Əliləli varidə kitabında (6: 273- 1132) Əbuzərdən belə rəvayət olubdur ki, Rəsuli əkrəm (s) buyurdu: "Əli cəhənnəm odunu böləndir. Dostlarını cənnətə, düşmənlərini cəhənnəmə göndərəcəkdir." Məhəmməd ibn Mənzur Tusi Təbəqatul- hənabilə kitabında (1: 320- 448) belə deyir: Əhməd ibn Hənbəlin yanında idim. Bir şəxs (kişi) ona dedi: Ey Əba əbdilləh! Əlinin bu "Mən cəhənnəm odunun təqsimçisiyəm." Kəlamının barəsində rəyin nədir? Əhməd cavab verdi: Bu hədisin nə müşkülü ola bilər. Məgər bizim

üçün Peyğəmbərdən (s) rəvayət olmayıbdir ki, Əliyə buyurdu: "Səni mömindən başqası sevməz və münafiqdən qeyrisi səninlə düşmənçilik etməz." Dedim: Bəli. Dedi: Möminin yeri haradadır? Dedim: Cənnətdə. Dedi: Münafiqin yeri haradadır? Dedim: Cəhənnəmdə. Dedi: Buradan məlum olur ki, Əli cəhənnəm odunun təqsimçisidir .

.۳۲CƏNNƏTİN BİRİNCİ DƏSTƏSİ

عن علي × قال: أخبرني رسول الله|:

ان أول من يدخل الجنة أنا وفاطمة والحسن والحسين.

فقلت: يا رسول الله | فمحبونا؟ قال: من ورائكم.

Əlidən (ə) nəql olubdur ki, o buyurdu: Allahın Peyğəmbəri (s) mənə xəbər verdi ki, cənnətə daxil olan birinci dəstə mən (Əli), Fatimə, Həsən və Hüseyin olacaqdır.

Soruşdum: Bəs bizi sevənlər necə?

Buyurdu: Onlar sizin arxanızca cənnətə daxil olacaqlar^(۱).

səh:52

. [۱] - Kənzül- ümmal, 12: 639- 3713 .

.۳۳İLƏHİ ! ONU SEV

عن أنس بن مالك اهدى لرسول الله | طير فقال:

اللهم أنتنى برجل يحبّه الله ويحبّه رسوله، قال أنس: فأتى على فقرع الباب فقلت: إن رسول الله | مشغول و كنت أحبّ أن يكون من الأنصار ثم، إنّ علياً فعل مثل ذلك، ثم أتى الثالثه، فقال رسول الله: يا أنس أدخله فقد عنيته فلما أقبل قال: اللهمّ وال اللهمّ وال.

Ənəs ibn Malikdən rəvayət ediləndir: Allahın Peyğəmbəri (s) üçün quş kababı gətirdilər, O həzrət buyurdu:

İlahi! Elə bir şəxsi yetir ki, Allah onu sevir və onun rəsulu onu sevir. (Yetir ki,) bu quşu onunla birlikdə yeyək.

Ənəs deyir: Birdənbirə Əli Peyğəmbərin (s) yanına daxil olmaq üçün qapını döydü. Dedim: Allahın rəsulu (s) məşğuldur və istəyirdim ki, daxil olan şəxs Ənsardan (Mədinəlilərdən) olsun. Amma çox çəkmədi ki, Əli yenə də qapını döydü, üçüncü dəfə yenidən qapını döydü.

Bu zaman Peyğəmbər (s) buyurdu: "Qapını aç, mən dua edərkən məqsədim o idi." Elə ki, Əli Peyğəmbərin yanına gəldi, Peyğəmbər dedi: "İlahi! Onu sev, İlahi! Sev onu⁽¹⁾."

səh:53

[1] - Əsədül-ğabə, 4: 30, Əlbidayə vənnəhayə, 7: 354 və 388, Əl-iləlül-mütənəhiyə, 1: 323- 367, 234- 773 və 375, 236- 376 və 377, Tarixi Dəməşq, 2- 131- 639 Xarəzmi, Məqtəlül-Hüseyn (ə) kitabında (səh: 46) Yazır: Hafız ibn Mərduyə bu hədisi yüz igirmi sənədlə rəvayət edibdir. Əbu Əbdullah Hafız deyir: Baxmayaraq ki, Müslim və Buxari "Teyr" hədisini öz kitabında gətirməyiblər, amma onun sənədi səhihdir və düzgün

məlumat istəyirsinizsə bu zəmində "Ələbəqat" kitabına müraciət edin .

۳۴TƏQVALILARIN RƏHBƏRİ

عن عبدالله بن حكيم الجهني: قال رسول الله|:

إِنَّ اللَّهَ عزوجل أوحى إليّ في عليّ ثلاثة أشياء ليله أسرى: إنه سيّد المؤمنين، وإمام المتقين وقائد الغرّ المحجلّين.

Abdullah ibn Həkim Cəhənidən: Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Allah, merac gecəsi Əlinin barəsində üç mətləbi buyurdu: O möminlərin ağası və sərvəri, təqvalıların rəhbəri və üzü ağların (qiyamət günü xoşbəxtlərinin) rəhbəridir^(۱).

səh:54

. [۱] - ۱Əlmöcəmüs- səğir, Təbərani, 2: 88, Kənzül- ümmalda gəlibdir: Allahın rəsulu (s) Əli (ə)- a buyurdu: "Müsəlmanların ağasına və təqvalıların imamına əhsən." Əbu Nəim İsfəhani hilyətül- övliya kitabında (1: 63) Ənəsdən belə rəvayət edir ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Ənəs! Dəstəmaz almaq üçün mənə su gətir." Sonra qalxıb iki rəkət namaz qıldıqdan sonra belə buyurdu: "Ey Ənəs! İndi bu qapıdan daxil olacaq ilk şəxs möminlərin əmiri, müsəlmanların ağası, üzü ağların rəhbəri və vəsilərin sonuncusudur." Ənəs deyir: Ərz etdim: İlahi! Nə olaydı bu şəxs Ənsardan (Mədinəlilərdən) olaydı və mən bu arzu və istəyi Peyğəmbərdən (s) gizlədirdim. O zaman Əli gəldi. Peyğəmbər (s) soruşdu: "Ənəs! o kimdir?" Dedim: "Əli". Peyğəmbər şadlıqla qalxdı və Əlini bağına basdı, sonra öz

üzünün tərini Əlinin üzünə və Əlinin üzünün tərini öz üzünə sürtdü. Əli ərz etdi! "Ey Allahın rəsulu! Bundan qabaq heç vaxt bu işi sizdən görməmişəm (bunun sirri nədir?!) Həzrət buyurdu: "Nə üçün belə etməyim, halbuki, sən mənim öhdəmdə olanları əda edəcəksən və mənim sədamı xalqa çatdıracaqsan. Məndən sonra qarşıya çıxan ixtilaflarda haqqı onlara bəyan edəcəksən." İbn Əsakir Tarixi Dəməşq kitabında (2: 486- 1014) belə deyir: Peyğəmbər (s) buyurdu: Əlinin barəsində mənə üç şey vəhy olubdur: O, müsəlmanların ağası və seyyididir və ... həmçinin bu hədis müstədrəkdə nəql olubdur, 3: 127. Hakim yazır: Bu hədis səhih sənədlərə malikdir, amma Müslim və Buxari onu nəql etməyiblər .

۳۵۴۱ (۳) CƏNNƏTDƏ

səh:55

قال رسول الله:

فاطمه وعلي والحسن والحسين في حظيره القدس في قبة بيضاء سقفها عرش الرحمان عز وجل.

Allahın rəsulu (s) buyurdu: Fatimə, Əli, Həsən və Hüseyin üçün (cənnətdə) qüds məkanında tavanı Allahın ərşinə çatan bir günbəz altında yer ayrılmışdır^(۱).

səh:56

. [۱] - ۱- firdövs, 3- 4284. Ömərdən, Siyuti Əlləali kitanbında bu hədis üçün başqa bir sənəd də nəql etmişdir. Bu sənəd əhli sünəninin tərəfindən zəif sayılmış sənədlərdən başqa bir

sənəddir. Xatırladıriq ki, onların o sənədləri zəif saymaqları buna xatirdir ki, onun ravisi əhli- beyt sevənlərdəndir. Təbii ki, bu dəlil qəbul olunası dəlil deyil. Təbərani onu ibn Musadan nəql edir ki, o, dedi: Allahın rəsulu buyurdu: "Mən, Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyin qiyamət günü ərşin altında olan bir günbəz altında olacağım." O, deyir: Bunun sənədi də işkalsız deyil, ona görə də tək cə başqa sənədlərə kömək edə bilər .

.۳۶ ALLAHIN HİKMƏTİNDƏN ƏLİNİN (ə) PAYI

عن ابن مسعود: قال رسول الله|:

قُسِّمَتِ الْحِكْمَةُ عَشْرَةَ أَجْزَاءٍ فَأَعْطَى عَلِيٌّ تِسْعَهُ وَأَعْطَى النَّاسَ جِزَاءً وَاحِدًا.

İbn Məsuddan: Allahın rəsulu (s) buyurdu: Hikmət on yerə bölünübdür. Onun doqquzu Əliyə məxsus edilib və qalan bir hissəsi isə digərlərinə nəsib olubdur^(۱).

səh:57

. [۱] - Əl- firdövs, 3: 227- 4666. Əl- həliyyə, əbu Nəim, 1: 64- 65, Əlcamiul- kəbir, 2: 550

.۳۷ ƏLİ VƏ QURAN

عن أم سلمه، قال رسول الله|:

عليٌّ مع القرآن، والقرآن مع عليٍّ، لا يفترقان حتى يردا عليَّ الحوض.

Ümmü Sələmədən nəql olunubdur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu: Əli Quranla və Quran Əli ilədir. Qiyamət günü kövsər

hovuzunun yanında mənim yanıma gələnə qədər bir- birindən ayrılmayacaqlar⁽¹⁾.

səh:58

. [1] - 1Əl- firdövs, 3: 230- 4678, Mənaqibi seyyüdəna Əli, 38, Məcməür- rəvaid, 9: 134, Mənaqibi Xarəzmi, 176- 214, Tozihüd dəlail, 209, Əl- müstədrək Ələs- səhiheyn, 3: 124, Kənzül- ümmal, 11: 603- 32912, Əlcamiüs- səğir, hədis 5594, Məcməüz- zəvaid, 9: 134, bab: Əlhəqq məə Əli əleyhissalam .

۳۸ İMAM VƏ NİFAQIN MEYARI (ÖLÇÜSÜ)

عن أبي ذر: قال رسول الله:

على باب علمي، ومبين لأمتي ما أرسلت به من بعدى. حبه إيمانٌ، وبغضه نفاق، والنظر اليه رأفه ومودته عباده.

Əbuzərdən: Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Əli mənim elmimin qapısıdır, mənim risalətimin (Allahın dininin) məndən sonra mənim ümmətimə təfsir edəni (açıqlayanı və bəyan edəni) olacaqdır. Onun dostluğu iman, düşmənçiliyi isə nifaqdır (münafıqlıq və iki üzlülük). Məhəbbətlə onun üzünə baxmaq ibadətdir⁽¹⁾.

səh:59

. [1] - 1Əl- firdövs, 3: 65- 418, Zəhrül firdövs, 2: 316- 317, Kənzül- ümmal, 12: 212 və 6: 156, Əlqövlül cəliyyə, hədis 38,

və sair. Buna müvafiq hədislər də, Müstədrək, 36, Künuzul-həqaiq, 188 və Hilyətul-övliya, 1: 63- də nəql olunmuşdur .

۳۹ PEYĞƏMBƏR (S) VƏ ƏLİ (Ə) BİR KÖKDƏNDİRLƏR

عن سلمان: قال رسول الله:

كنتُ أنا وعلیٌّ نوراً بین یدی الله عزوجلّ معلّقاً، یسبح الله ذلك النور ویقدّسه قبل أن یخلق الله آدم بأربعه (عشر) ألف عام، فلما خلق الله عزوجلّ آدم ركب ذلك النور فی صلبه فلم نزل فی شیء واحد حتّى افترقنا فی صلب عبد المطلب فجاء أنا و جزء علی.

Salmandan: Allahın rəsulu (s) buyurdu: Mən və Əli Allah yanında asılı bir nur idik. O nur (Allah Adəmi yaratmadan on dörd min il öncə).

Allahı təsbih və təqdis edərdi (təsbih, və təqdis, yəni, sübhanəllah demək, Allahı hər eyb və nöqsandan uzaq bilmək və buna iqrar etmək.) Elə ki, Adəmi yaratdı, o nuru onun sülbündə (belində) yerləşdirdi. Biz daimi olaraq bir yerdə idik, (yəni birlikdə Peyğəmbərlər və saleh insanlar belinə köçürülürdük). Əbdül- müttəlibin belində bir- birimizdən ayırdıq. O nurun bir hissəsi mən, o biri hissəsi isə Əli oldu (mən nübüvvət və Peyğəmbərliklə zühur etdim, Əli isə imamət və xəlifəliklə)(۱).

səh:60

. [۱] - ۱Əl firdövs, 3: 283- 4851, Mənaqibi seyyiduna Əli, 21, Yənabiül- məvəddət, 118, Mənaqibi Xərazim, 145- 170, Tarixi

Dəməşq, 1: 151- 186, Kifayətüt- talib, 311, bab 87, Əl Mənaqib ibn Məazim, 78- 130- 131 .

۴۰.ƏLİNİN (ə) ƏMİRƏL MÖMİNİN LƏQƏBİ İLƏ ADLANDIRILMASI

عن حذيفه: قال رسول الله|:

لو علم الناس متى سمّي علي أمير المؤمنين ما أنكروا فضله، سمى أمير المؤمنين و آدم بين الروح والجسد. قال الله عزوجل: «وإذ أخذ ربك من بنى آدم من ظهورهم ذريتهم وأشهدهم على أنفسهم ألست بربكم» قالت الملائكة: بلى، فقال تبارك وتعالى: أنا ربكم ومحمد نبيكم وعلي أميركم.

Hüzeyfədən belə nəql olunubdur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu:

Əgər camaat Əlinin hansı zamandan Əmirəlmöminin adıyla adlandırılmasını bilsəydilər, onun fəzilətini və üstünlüyünü (heç vaxt) inkar etməzdilər.

Sonra əlavə etdi: "O, Adəmin cəsədinə ruh verilən zaman Əmirəlmöminin adlandırıldı".

Allah buyurdu: "O zaman ki, sənin Pərvərdigarın Adəm övladlarının bellərindən əhd və peyman adlı və onları özlərinə şahid tutdu (və buyurdu:)

Mən sizin Pərvərdiharınız deyiləmmi(۱)"?

Mələklər dedilər: Bəli.

Sonra uca tanrı buyurdu: "Mən sizin Allahınız, Məhəmməd peyğəmbərimiz və Əli sizin əmirinizdir(۲)".

səh:61

. [۱] - ۱Əraf surəsi, ayə 172 .

. [۲] - ۲Əl- firdövs, 3: 354- 5-66

۴۱. ƏLİNİN (ə) İMANININ BÜTÜN İMANLARA ÜSTÜNLÜYÜ

عن عمر بن الخطاب: قال رسول الله:

لو أن السماوات والأرض وضعتا في كفه وإيمان علي في كفه لرجح إيمان علي.

Ömər ibn Xəttabdan nəql olunur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu: Əgər göyləri və yeri tərəzinin bir gözünə və Əlinin imanını onun o biri gözünə qoyalar, şübhəsiz Əlinin imanı ondan ağır olacaqdır(۱).

İzah: Əlinin (ə) imanı elə bir həddə idi ki, özü buyurdu:

«لو كشف الغطاء ما ازددت يقيناً»

Əgər pərdələr (qeyb pərdələri) gözümün qarşısından götürülə, heç də mənim iman və yəqinimə bir şey əlavə olmaz.

səh:62

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 3: 363- 5100, Kənzül- ümmal, 32993, Mənaqibi Xarəzmi, 131- 146 .

.۴۲ƏMİRƏL MÖMİNİNİN VİLAYƏTİ OLMADAN HEÇ BİR İBADƏTİN FAYDASI YOXDUR

عن علی بن أبی طالب×: قال رسول الله|:

لو أنَّ عبداً عبدَ اللهَ مثل ما قام نوح في قومه، وكان له مثل أحد ذهباً فأنفقه في سبيل الله، ومُدَّ في عمره حتَّى يحجَّ ألف عام على قدميه، ثم قتل بين الصفا والمروه مظلوماً، ثمَّ لم يوالك يا علي، لم يشمَّ رائحة الجنَّة ولم يدخلها.

Əli ibn Əbu Talibdən (ə): Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Əgər bir bəndənin Nuh Peyğəmbərin öz qövmü arasında qiyam etdiyi müddət qədər ömrü ola (doqquz yüz əlli il) və Allaha ibadət edə. Ühud dağı qədər qızılı ola və onu Allah yolunda infaq edə, ömrü o qədər uzun ola ki, min il piyada həccə gedə və sonra (ən müqəddəs məkanda) səfa və mərvə arasında nahaqq öldürülə, amma sənin (Əlinin) vilayətini qəbul etməyə, behişt iyi onun burnuna yetişməz və behiştə daxil olmaz(۲) (۱).

səh:63

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 3: 364- 5103, Tənzihiş- şəriət, 1, səh 398

. [۲] - ۲Mənaqibi Xarəzmi, 67- 40

.۴۳BƏRAƏTİ ÇATDIRAN

عن أبی سعید الخدری: قال رسول الله| (في قصه إعلان البراءة):

يا علي، إنه لا يؤدي عني إلا أنا أو أنت.

Əbu Səid Xidridən: Peyğəmbəri əkrəm (s) buyurdu:

Ey Əli! Mənim boynumda olan vəzifəni məndən və səndən başqa heç bir kimsə yerinə yetirə bilməz⁽¹⁾.

İzah: İslam Peyğəmbəri (s) hicrətin 9- cu ilində müşriklərin Məscidul- hərəmə daxil olmasının qarşısını almaq üçün və onlarla bağladığı bütün əhd- peymanları götürmək üçün Əbubəkrin Bəraət surəsini əvvəlində gələn on altı ayə ilə Məkkəyə göndərdi ki, həcc mövsümündə bu ayələri orada toplaşanlar üçün oxusun. Əbubəkr yolun yarısında idi ki, Cəbrail, Peyğəmbərə (s) nazil oldu və dedi: "Allahın buyurur ki, bu ayələri ya sən özün, ya da sənin əhli- beytindən olan başqa bir kişi iblağ etməlidir (çatdırmalıdır)."

səh:64

. [1] - Dürrül- mənsur, 3: 209- 210, Kənzül- ümmal, 2,: 422, Fəthülqədir, 2: 334, Fəzailüs- səhabə, Əhməd ibn Hənbəl, 2: 562, hədis 964 .

۴۴ƏLİNİN (ə) VİLAYƏTİNİ QƏBUL ETMƏYƏ PEYĞƏMBƏRİN (S) TAPŞIRIĞI

عن عمار بن ياسر: قال رسول الله:

أوصى من آمن بي وصدقني بولايه على بن أبي طالب، فمن تولاه فقد تولاني ومن تولاني فقد تولى الله عزوجل، ومن أحبه فقد أحبني، ومن أحبني فقد أحب الله _ تعالى _ ومن أبغضه فقد أبغضني ومن أبغضني فقد أبغض الله عزوجل.

Əmmar ibn Yasirdən: Peyğəmbər (s) buyurdu:

Mənə iman gətirənlərə və məni təsdiq edənlərə tövsiyə edirəm ki, Əli ibn Əbutalibin vilayətini (imamət və xilafətini) qəbul etsinlər. Onun vilayətini qəbul edənlər həqiqətdə mənim vilayətimi qəbul etmişdir. Onu sevənlər həqiqətdə məni sevmişdir. Məni sevənlər də həqiqətdə Allahı sevmişdir. Hər kəs onunla düşmənçilik edə, həqiqətdə mənimlə düşməndir, hər kəs mənimlə düşmənçilik edə həqiqətdə Allahın düşmənidir^(۱).

səh:65

. [۱] - ۱-Əli- firdövs, 1: 429- 1751, Əmali Şəcəri, 1: 134, Kənzül-ümmal, 32953, Məcməüz- zəvaid, Heysəmi, 9: 108 .

۴۵ƏLİ FATİMƏYƏ LAYİQ ƏR

عن امّ سلمه: قال رسول الله:

لولم يخلق عليّ ما كان لفاطمه كفوء.

Ümmü Sələmədən: Peyğəmbər (s) buyurdu:

Əgər Allah Əlini yaratmasaydı Fatiməyə layiq bir kimsə (onunla həyat qurmaq üçün) olmazdı^(۱).

İzah: Şübhəsiz, Həzrət Peyğəmbərin (s) kəlamında gəlmiş layiqlik, ismət, elm, dünya və axirətə olan baxış, Allaha yaxşılıq (və fəna məqamı) və Allahın müqəddəs sirlərinə və onun adlarına və sifətlərinə agahlıq baxımındandır, qohumluq və s. kimi amillər baxımından yox.

səh:66

. [۱] - ۱- firdövs, 3: 373, 5130 İbn Mərdiyə öz sənədləri ilə Ümmü Əyməndən nəql edibdir ki, Peyğəmbəri əkrəm (s) (Əli və Fatimənin toyunun səhəri) ona buyurdu: Ey Ümmi Əymən! Qardaşıma de gəlsin." Ümmi Əymən dedi: Məqsədiniz kimdir? Buyurdu "Əli". Ümmi Əymən təəccüblə soruşdu: Əli sizin necə qardaşınız ola bilər, halbuki, siz öz qızınızı onunla evləndirmisiniz?! Həzrət buyurdu: "And olsun Allaha, Fatiməni elə bir şəxslə evləndirmişəm ki, həm bu dünyada və həm axirətdə ən şərəfli şəxsdir." Mənaqibi ibni Mərduyə, 101-104, bu hədisə yaxın bir ibarəni Əl müstədrək ələs-səhiheyndə də müşahidə etmək olar (۱۵۹ :۳) .

۴۶ƏGƏR HAMININ QƏLBİNDƏ ƏLİYƏ (ə) MƏHƏBƏTİ OLSAYDI

عن ابن عباس: قال رسول الله:

«لو اجتمع الناس على حبّ علي بن أبي طالب لما خلق الله عزّوجلّ النار.»

İbn Abbasdan: Peyğəmbər (s) buyurdu:

Əgər hamı Əli məhəbbəti ilə yaşasaydılar, Allah taala cəhənnəmi yaratmazdı(۱).

İzah: Əli ibn İsa İrbili bu rəvayətin açıqlamasında yazır: Mətləbin sirri budur ki, Əliyə məhəbbət, Peyğəmbərə məhəbbət göstərməyə bağlıdır və Peyğəmbəri sevmək Allahı sevməyə bağlıdır, tövhidə inanmağa, ilahi əmr və nəhyələrə itaət etməyə, bütün şəri vəzifələri yerinə yetirməyə və Quranın və onun hökmlərinə və Peyğəmbərin sünnəsinə əməl etməyə bağlıdır. Məlumdur ki, camaatın hamısı bu müqəddəs fitrətə əməl etsəydilər Allah cəhənnəmi yaratmazdı. Kəşful- gümme, 1, səh 100

Başqa bir alim bu hədis barəsində deyir: Bu şərif hədisdən belə düşünülür ki, əzab və atəş təkcə Əlinin (ə) müxalifləri (və onun düşmənləri üçün) yaradılmışdır.

səh:67

.[۱]- ۱- firdövs, 3- 373- 5135

۴۷-ƏLİ (ə) HAQQ VƏ BATİLİ AYIRAN

عن أبي ذر و سلمان: أخذ النبي | بيد عليّ فقال:

إنّ هذا أوّل من آمن بي، وهذا أوّل من يصفحني يوم القيامة، وهذا الصديق الأكبر، وهذا فاروق هذه الأمّة يفرق بين الحقّ والباطل، وهذا يعسوب المؤمنين، والمال يعسوب الظالمين.

Əbuzər və Salmandan belə nəql olunur ki, Peyğəmbər (s) Əlinin (ə) əlini tutdu və buyurdu:

Bu kişi mənim ümmətim arasında mənə birinci iman gətirəndir. Qiyamət günü mənimlə birinci əl görüşən şəxsdir. O Siddiqi

əkərbədir (böyük düzdənşən). Ümmətin Fariqidir (yəni haqq və batili bir- birindən ayırandır). Bu möminlərin rəhbəridir. Amma mal- dövlət zalımların padşahıdır⁽¹⁾.

səh:68

. [1] - Məcməüz- zəvaid, Heysəmi, 9- 12, Lisanül- mizan, 2: 414, Əli mənəqib, İbn Məğzili, 65- 93 öz sənədi ilə nəql edir ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Ey Əli! Sən müsəlmanların ağası, pərhizkarların rəhbəri, şəxsiyyətli insanların imamı və dinin əmirisən." Tarixi Dəməşq, hədis 119

۴۸. ƏLİNİN (ə) MÜBARİZƏSİNİN DƏYƏRİ

عن معاوية بن حيدة: قال رسول الله:

لمبارزه عليّ بن أبي طالب لعمر بن عبدود يوم الخندق أفضل من أعمال أمتي إلى يوم القيامة.

Müaviyə ibn Heydədən: Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Şübhəsiz, Əli ibn Əbu Talibin Əmr ibn Əbdüvədlə (Əhzab və) Xəndək döyüşündəki mübarizəsi qiyamət gününə qədər ümmətinin əməllərindən fəzilətli və üstündür⁽¹⁾.

səh:69

. [1] - Əli- firdövs, 3: 455- 5406, Əli- müstədrək ələs- səhiheyn, 3: 194 .

.۴۹ƏLİNİN (ə) DÜŞMƏNİ MÜSƏLMAN DEYİL

عن معاوية بن حيدة: قال رسول الله:

من مات و في قلبه بغض على بن أبي طالب فَلَيَّمْتُ يهودياً أو نصرانياً.

Müaviyə ibn Heydədən: Peyğəmbər (s) buyurdu:

Hər kəs Əli kini və düşmənçiliyi qəlbində olarkən ölə, yəhudi ya nəsrani dinində olaraq ölmüşdür^(۱).

səh:70

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 3: 508- 5579 və 5: 321- 8316 Cabir Rəsuli əkrəmdən (s) rəvayət edibdir ki, Həzrət buyurdu: "Ey Əli! Ümmətim səninlə düşmənçilik edərsə, Allah onları başı üstə oda atar." Tənzihül şəriət, 360, Əlləalil- məsnuə, 1- 190 Əl- firdövs, 5: 330- 8339 və Zəhrül firdövs, 4: 312 kitablarında sənədli şəkildə Bəhz ibni Həkimdən nəql olunubdur ki, o, Allahın rəsulundan (s) rəvayət edibdir ki, o həzrət belə buyurdu: "Ey Əli! Narahat deyiləm ki, hər kəs səninlə düşmən olan halda dünyadan gedən zaman yəhudi ya nəsrani kimi ölsün." Bu hədsisi ibn Məğazili Əlmənaqib kitabında (50- 74) Müaviyə ibn Heydədən nəql edibdir. İbn Harundan nəql olunubdur: İbn Ömərlə oturmuşdum ki, Nafe ibn Ərzəq bizə yaxınlaşdı, ibn Ömər başı üstündə durdu, and içdi və dedi: And olsun Allaha ki, Əlinin kinini qəlbimdə əkmişəm. Ravi deyir: İbn Ömər başını qaldırdı və dedi: Allah düşmənin olsun! Elə bir şəxslə düşmənçilik edirsən ki, onun tək cə fəziləti dünya və dünyadakılardan üstündür? Əl- müsənnif, İbn əbu Şeybə, 6: 160, Şəvahidüt- tənzil, 1: 20- 12 .

۵۰.ƏLİYƏ (ə) NARƏVA SÖZ DEMƏYİN CƏZASI

عن ابن عباس: قال رسول الله|:

مَنْ سَبَّ عَلِيًّا فَقَدْ سَبَّنِي، وَمَنْ سَبَّنِي فَقَدْ سَبَّ اللَّهَ، وَمَنْ سَبَّ اللَّهَ أَدْخَلَهُ اللَّهُ نَارَ جَهَنَّمَ وَلَهُ عَذَابٌ مُّقِيمٌ.

İbn Abbasdan: Peyğmbər (ə) buyurdu: Hər kəs Əlini (ə) söyə, məni sömüşdür və hər kəs məni söyə, həqiqətdə Allahı söyübdür və Allaha nalayiq söz deyən Allahın əzabına düçar olub cəhənnəm odunda yanacaqdır^(۱).

səh:71

. [۱] - ۱۰۱- firdövs, 3: 542- 5689, Feyzül qədir, 8736, Müsnədi Əhməd ibn Hənbəl, 5: 323, Əl müstədrək Ələs- səhiheyn, 3: 130, Məcməüz- zəvaid, 9: 130, Əl cameüs- səğir, hədis 8736, Xarəzmi Əl mənəqib kitabında (136-154) Səid ibn Ceybərdən nəql edir ki, o belə dedi: İbn Abbas bir dəstənin Əliyə nalayiq sözlər deməsindən xəbərdar oldu. Öz oğlu (Əli ibn Abdullaha) dedi: "Əlimdən tut və məni o dəstənin yanına apar." Oğlu onu onların yanına apardı və onların yanına yetişib dedi: "Sizin hansınız Allaha nalayiq sözlər deyirdi? " "Hamısı təəccüblə dedilər: Sübhanəllah! Hər kəs Allaha nalayiq deyə müşrikdir." Sonra soruşdu: "Sizin hansınız Allahın rəsuluna (s) nalayiq söz deyirdi?" Yenə dedilər: Bu nə sözdür?! Hər kəs Peyğəmbərə nalayiq deyə kafirdir. Sonra soruşdu: "Bəs sizin hansınız Əliyə söyüş verirdi?" Dedilər: Bunu demişik. İbn Abbas onlara dedi: Şahid olun! Allahın rəsulundan eşitdim ki, belə buyurdu: Hər kəs Əliyə nalayiq söz deyə, mənə deyibdir. Hər kəs mənə nalayiq deyə Allaha deyibdir və hər kəs Allaha nalayiq deyə

odda məhv olacaqdır." Bu mətləbi Muhibbuddin Təbəri Ərriyazün- nəzirə (3:122) və müttəqi Hindi Kənzil ümmal (11: 602- 32903) kitablarında nəql edibdirilər .

❦ƏLİ (ə) PEYĞƏMBƏRİN (S) QARDAŞI

عن جابر بن عبدالله: قال رسول الله:

مكتوبٌ علي باب الجنَّة [لا إله إلا الله]، محمدٌ رسول الله، علي بن أبي طالب أخو رسول الله قبل أن يخلق [الله] السماوات والأرض بألفي عام.

Cabir ibn Abdullahdan: Peyğmbər (ə) buyurdu:

Cənnətin qapısına yazılmışdı: (Allahdan başqa bir Allah yoxdur) Məhəmməd onun rəsuludur. Əli ibn Əbutalib, Allah yeri- göyü yaratmadan iki min il əvvəldən Allahın rəsulunun qardaşıdır⁽¹⁾.

səh:72

. [1] - ƏLİ- firdövs, 4: 123- 38 və 2: 257- 3195, Kənzül- ümmal, 36435, Tozihid dəlail, 208, hilyətül övliya, 7: 251, Tarixi Bağdad, 7- 387 İbn Abbas: Rəsuli əkrəm (s) buyurdu: Meraca aparılan gecə müşahidə etdim ki, Behiştin qapısının başına yazılıbdır: Allahdan başqa Allah yoxdur, Məhəmməd onun elçisidir, Əli onun həbibidir. Həsən, Hüseyin və Fatimə onun seçdikləridir. Allahın lənəti onların düşmənlərinin haqqıdır." Tarixi Bağdad, 1: 209, Təhzihi Tarixi Dəməşq, 4: 322, Mənaqibi Xarəzmi, 302- 297. Məcməüz zəvaid kitabında belə gəlir: Allahdan başqa bir Allah yoxdur, Məhəmməd onun

elçisidir və Əli yaradılışdan ikimin il qabaqdan Peyğəmbərin qardaşdır. 9- 11

•۵۲ƏLİ İXLAS SÜRƏSİ KİMİDİR

عن حذيفه: قال رسول الله|:

مَثَلُ عَلِيٍّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ فِي النَّاسِ مِثْلُ «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» فِي الْقُرْآنِ.

Hüzeyfədən: Peyğəmbər (ə) buyurdu: Əlinin misalı mənim ümmətim arasında "Qul huvəllah" surəsi kimidir Quran (surələri) arasında(۱).

səh:73

.[۱]-۱Əl- firdövs, 9: 134- 6317

•۵۳ƏLİ (ə) IN ÜZÜNƏ BAXMAZ İBADƏTDİR

عن عائشه وأبوبكر وعمر وعثمان وابن مسعود وثوبان وأبي ذر وجابر وأنس وعمران بن الحصين: قال رسول الله|:

النظر إلى وجه علي عباده.

Ayişə, Əbubəkr, Ömər, Osman, İbn Məsud, Salman, Əbuzər, Cabir, Ənəs və İmran ibn Həsən belə rəvayət edirlər ki, bir gün İslam Peyğəmbəri buyurdu: Əlinin simasına (üzünə) baxmaq ibadətdir(۱).

səh:74

. [۱] – ۱) – firdövs, 4: 294- 6865 və 6866, Ən nihayə, ibn Əsir, 5: 77, İbn Əsir bu kitabda hədisi belə tərcümə etmişdir: Hər zaman Əli camaatın arasına çıxardı, camaat təəccüblə deyərdi: Lailahə illəllah, nə gözəl nurludur! Lailahə illəllah, bu kişi nə qədər alim və düşüncəlidir, la ilahə illəllah, bu cavan nə qədər əziz və şəxsiyyətəlidir, yəni nə qədər təqvalıdır. La ilahə illəllah, bu cavan nə qədər dilavərdir. Beləliklə o, səbəb olurdu ki, tövhid kəlməsi camaatın dilinə gəlsin. Bu hədisi ibn Mərduyə Siyutinin Əllə- alilməsnuə kitabına müvafiq olaraq nəql etmişdir. Hakim, Müstədrək kitabında (3: 141), Xarəzmi, Mənaqib kitabında (361- 673- 375), İbn Məcəzili Əlmənaqib kitabında (211- 254 və 206- 245) Siyuti, Tarixi xüləfa (172), ibn Həcər Əlisabə kitabında (4: 403 Leyli Qəffarinin tərcümeyi halında), Əbu Nəim İsfəhani Əlhəliyyə kitabında (2: 182), İbn Kəsir Əlbidayə kitabında (7:368), Əs səvaiqdə (108) nəql edibdir ki, səhabələrdən çoxları bunu nəql edib və o əsərlərdən qeydə alınmışdır və hətta onların ən mötəbəridir. Xarəzmi Məqtəülül Hüseyn (ə) kitabında (cild 1 səh 48) bu hədisi bir qurup səhabədən nəql etmişdir ki, onların adı burada qeyd olunur: Əli, Ömər, Amir ibn Səd, Səd ibn əbu Vüqqas, Ümmü Sələmə, Əbu Səid, İbn Abbas, Cabir, Əbu Hüreyrə, Cabir ibn Səmərə, Ceyş ibn Cünadə, Ənəs, Malik, Əbu Əyyub, Yəzid ibn əbu Əvfa, Əbu Rafe, Zeyd ibn Ərqəm, Bəra, Abdullah ibn əbu əvfa, Müaviyə ibn Əbusüfyan, Hüzeyfə ibn Üsəyd, Əbüt tufeyl, Əsma binti Əmis, Fatimə binti Məhəmməd (s) və Fatimə binti Həmzə ibn Əbdül- Müttəlib. Gənci Şafei kifayətütalib kitabında (bab 70, səh 283) yazır: Həkim Neyşaburi nlardan bəzisi hətta bu nəqlin dənədini 12 səhabəyə yetiriblər. Məcməüz zəvaid, 9: 119 Əlinin üzünə baxmaq babında. Bu kitabda müəllif Təliq ibn Məhəmməddən nəql edir: İmran ibn Həsin diqqətlə Əlinin üzünə baxırdı. Bu barədə ondan sual oldu

və o dedi: Peyğəmbərdən eşitdim ki, Əlinin ruxsarına baxmaq ibadətdir .

۵۴ İMAMLARIN ƏN ÜSTÜNÜ

səh:75

عن أنس بن مالك: قال رسول الله|:

هبط عليّ الملكان لم يهبطا منذ كانت الأرض، فبشراني أنّ الحسن والحسين سيّدا أهل الجنّة. فقلت: أبوهما خير منهما.

Ənəs ibn Malikdən: Peyğəmbər (s) buyurdu:

Mənim yanıma iki mələk nazil oldu ki, o iki mələk yer yaradıldıandan o günə kimi yerə nazil olmamışdılar. O iki mələk mənə bəşarət verdilər ki, Həsən və Hüseyn cənnət əhlinin sərvəri və ağalarıdır. Mən əlavə etdim ataları onlardan daha üstündür(۱).

səh:76

. [۱] - ۱Əl firdövs, 4: 343- 6993, Kənzül- ümmal, 34293, Zəhrül firdövs, 4: 143 .

۵۵ CƏNNƏTƏ BURAXILIŞ İCAZƏSİ

۵۵ CƏNNƏTƏ BURAXILIŞ İCAZƏSİ

عن عليّ×: قال رسول الله|:

إذا جمع الله الأولين والآخرين يوم القيامة ونصب الصراط على جسر جهنم ما جازها أحد حتى كان معه براءه بولايه على بن أبي طالب.

Əlidən (ə): Peyğmbər (ə) buyurdu: Allah qiyamət günü bütün insanları toplayan zaman və siratı cəhənnəm körpüsünün üzərinə qoyan zaman, Əbutalib oğlu Əlinin vilayəti vasitəsi ilə cəhənnəmdən qurtuluş sənədi olmayan heç bir kimsə onun üzərindən keçə bilməyəcək(1).

səh:77

.[1]-Cəvahirul mətalib fi mənəqibi Əli ibn əbu Talib (ə) 1: 88, Əxbari İsfəhan, Əbu Nəim İsfəhani, 1: 341. İbn Məğazili Əlmənaqib kitabında (119- 153) İbn Abbasdan rəvayət edibdir ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Qiyamət günü Əli (ə) kövsər hovzunun üstündə duracaqdır və heç bir şəxs Əli ibn əbu Talibdən izn məktubu almadan behiştə daxil olmayacaqdır." Həmçinin, o, hədisi səh. 142 də Ənəsdən nəql etmişdir. Bu hədis üçün çoxlu sənədlər mövcuddur ki, Fəraidüssimətəyn kitabında (1: 289- 228), Ər- riyazün nəzirə, (2: 122) və Zəxairül üqba, (səh 71) kitabında müşahidə etmək olar .

۵۶ İSLAM VƏ ƏLİNİN (ə) İMANI

عن عمر بن الخطاب: قال رسول الله:

يا علي، أنت أول المسلمين إسلاماً، وأنت أول المؤمنين.

Ömər ibn Xəttabdan: Peyğmbər (ə) buyurdu:

Ey Əli! Sən islamı qəbul edən ən ilkin müsəlmansan və sən ən ilkin möminsən(۱).

səh:78

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 5: 315- 8299. İbn Əsakir, Həbbə ibn Cəvin Ərəbidən nəql edir: Əli ibn əbu Talibdən eşdim: "Mən Allahın rəsuluna iman gətirən (ya onunla namaz qılan) ilk şəxsəm." Tarixi Dəməşq, 1: 58- 85. Bu hədisin məzmunu Təvatürlə sabit olubdur .

۵۷İMAM ƏLİNİN MÜVASATI (KÖMƏKLİK GÖSTƏRMƏYİ, YAXŞILIĞI)

لَمَّا قَتَلَ عَلِيٌّ يَوْمَ أَحَدٍ أَصْحَابَ الْإِلَوِيَّةِ، قَالَ جَبْرَائِيلُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ هَذِهِ لَهِيَ الْمَوَاسَاةُ، فَقَالَ النَّبِيُّ: إِنَّهُ مِنِّي وَأَنَا مِنْهُ. قَالَ جَبْرَائِيلُ: وَأَنَا مِنْكُمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ.

Əli (ə) Ühud döyüşündə küfrün pərçəmdarını qətlə yetirdikdən sonra Cəbrail (ə) Peyğəmbərin (s) yanına nazil olub belə dedi: Həqiqətən müvasatın əsil mənası budur. Peyğəmbər (s) buyurdu: "Axı o, məndəndir və mən ondanam." Cəbrail dedi: Ey Allahın rəsulu! Mən də sizdənəm(۱)".

səh:79

. [۱] - ۱Kənzül- ümmal, cild 13, hədis 36449

۵۸ƏMİRƏL MÖMİNİN, MÖMİNLƏRİN HÖKÜMDARI

عن بريده: قال:

أمرنا رسول الله | أن نسلّم على علي × ب _ «إمره المؤمنين».

Büreydә belә rəvayət edir ki, Peyğəmbər (s) əmr etdi ki, Əliyə (ə) möminlərin hökümdarı ünvanı ilə müraciət edək⁽¹⁾.

səh:80

. [1] - Tarixi Dəməşq (İmam Əlinin (ə) tərcümeyi halı) 2: 259-784. Hüzeyfənin qulamı Salimdən nəql olubdur ki, Peyğəmbər (s) əmr etdi ki, Əli ibn əbu Talibə belə salam verək: " Əssəlamu ələykə ya əmirəl- möminin və rəhmətullahi və bərəkətuh." Mənaqibi seyyiduna Əli, Hind çapı, Heydərabad 1352 hicri 18. Bu kitabın 61- ci səhifəsində Ənəsdən belə nəql olubdur: Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Ey Ənəs! Bu qapıdan daxil olan ilk şəxs möminlərin əmiri, müsəlmanların sərvəri və ağası və vəsilərin sonuncusudur." Bu mətləbi İbn Əsakir Tarixi Dəməşqdə (2: 259- 783) Ənəsdən belə nəql edibdir: Ey Ənəs! Bu qapıdan daxil olan ilk şəxs möminlərin əmiri, təqvalıların rəhbəri və möminlərin sərvəri Əlidir." Həmçinin bax: Mənaqibi Xarəzmi, 322- 329. Təftazani Şərhül məqasid kitabında (5: 259) belə nəql edir: Peyğəmbər buyurdu: "Əliyə belə salam verin: Ya Əmirəl möminin ".

۵۹. ƏLİNİ (ə) SEVMƏK PEYĞƏMBƏRİ (S) SEVMƏKDİR

عن سلمان الفارسی: قال رسول الله:

يا عليّ، محبّك محبّي، ومبغضك مبغضی.

Salman Farsidən: Peyğəmbər (ə) buyurdu:

Ey Əli! Səni sevən mənim dostum, sənin düşmənin mənim düşmənimdir(۱).

səh:81

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 5: 316- 8304, Kəşfül xifa, 2: 537 .

۶۰. MÜNAFIQLƏRİ KÖVSƏR HOVZUNDAN UZAQLAŞDIRAN

عن أبي سعيد: قال رسول الله|:

يا عليّ، معك يوم القيامة عصاً من عصي الجنّة تذود بها المنافقين عن حوضي.

Əbusəiddən belə nəql olunubdur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu:

Ey Əli! Qiyamət günü behişt əsalarından bir əsa sənin əlində olacaqdır və onunla münafıqləri hovuzumun kənarından qovacaqsan(۱).

səh:82

. [۱] - ۱Əl- firdövs, 5: 317- 8305, Məcməüz- zəvaid, 9: 135, Əl möcəmüs səğir- 1014 və Təbərani Əl möcəmmil əvsət kitabında (6: 71- 5149) Abdullah ibn İcarə ibn Qeydən nəql edibdir ki, Əli mənber üstündə belə deyirdi: Saribanlar kənar dövələri öz hovuzlarının kənarından uzaqlaşdıran kimi Öz qısa Əllərimlə kafirləri və münafıqləri Allahın rəsulunun (s) hovuzunun kənarından uzaqlaşdıracağam." Əlmöcəmül- kəbir kitabında (1: 319- 948) Əbu Rafedən nəql olubdur ki, Rəsuli əkrəm (s) buyurdu: "(Ey Əli!) Sən və sənin şüələrin kövsər hovuzunun kənarında mənim yanıma gələcəksiniz, halbuki

hövuzun suyundan sirab olubsunuz və rüxsarınız ağ olubdur. Amma düşmənlərin bədheybət şəkildə və susuz olan halda mənim yanıma gələcəklər." Əlmöcəmül- kəbir kitabında (319-948) Əbu Rafedən nəql olubdur: Peyğəmbər (s) buyurdu: "Sən və sənənin ardıcılığın sirab olmuş halda və üzün açıq (ağ) hovuzun kənarında mənimlə birləşəcəksiniz amma sənənin düşmənlərin təşnə və susuz halda, bəd heybət şəkildə gələcəklər." Məcməüz- zəvaid, 9: 131- 8310, Kənzül- ümmal, 13: 157-3684, Tarixi Dəməşq, cild 1 hədis 329, Cəvahirul- mətəlib, 1: 75- 233 .

۶۱. ƏLİNİN (ə) DÜŞMƏNİNƏ YER ÜZÜNDƏ YOL GETMƏK HARAMDIR

عن ابن عباس: قال رسول الله:

يا علي، إنَّ الله عزَّوجلَّ زوّجك فاطمه وجعل صداقها الأرض، فمن مشى عليها مبغضاً لك يمشى حراماً.

İbn Abbas deyir: Peyğəmbər (ə) buyurdu:

Ey Əli! Allah taala Fatiməni sənənlə evləndirdi və yeri onun mehriyyəsi qərar verdi. Yer üzündə gedən hər hansı bir şəxsin qəlbində sənənin kinin və küdurətin olarsa və ya sənənlə düşmənçilik edərsə, bu yol getmək ona haramdır^(۱).

səh:83

[۱] - ۱-Əl- firdövs, 5: 319- 8310, Tənzihüş- şəriət, 1, səh 411 .

۶۲. MƏLƏKLƏRİN ƏLİ (ə) ŞİƏLƏRİNƏ HƏDİYYƏSİ

عن أبي بكر: قال رسول الله|:

أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ مِنْ نُورِ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ مَلَائِكَةً يَسْبِّحُونَ وَيَقْدِّسُونَ وَيَكْتُبُونَ ثَوَابَ ذَلِكَ لِمَحَبِّهِ وَمَحَبِّي وَلَدِهِ.

Əbubəkrdən belə rəvayət olunur ki, Peyğəmbər (ə) buyurdu:

Allah Əbutalib oğlu Əlinin nurundan mələklər yaratdı və o mələklər Allaha həmd və səna deyir və onun savabını Əlinin və ya Əli övladlarının dostları üçün yazırlar⁽¹⁾.

səh:84

. [1] - Məqtəlül Hüseyin (ə), Xarəzmi, 1: 97, Fəzaili Əmirəlmöminin (ə), İbn Üqdə, 32- 28, Mənaqibi Xarəzmi Ömər ibn Xəttabdan, 329- 248 .

۶۳. ƏLİNİ (ə) İNCİTMƏK PEYĞƏMBƏRİ (S) İNCİTMƏKDİR

عن عمر بن الخطاب: قال: كنت أجفو علياً، فلقيني رسول الله| فقال:

إنك آذيتني يا عمر!

فقلت: أعود بالله ممن أذى رسوله!

قال: إنك قد آذيتَ علياً، ومن آذى علياً فقد آذاني.

Ömər ibn Xəttab deyir: Mən həmişə Əliyə cəsarət edib onu incidirdim. Bir gün Peyğəmbər (s) məni gördü və belə buyurdu: Ey Ömər!

səh:85

۶۴ƏLİNİN EVİNİN QAPISINDAN BAŞQA BÜTÜN QAPILAR BAĞLANSIN

عن سعد بن مالك أمر رسول الله | بسد الأبواب الشارعه في المسجد وترك باب عليّ (قال الهيثمي: رواه أحمد وأبو يعلى والبزار والطبرانی في الاوسط، وزاد قالوا: يا رسول الله، سددت أبوابنا كلها إلا باب عليّ؟ قال:

ما أنا سددت أبوابكم و لكن الله سدّها.

Səd ibn Malik dedi: Allahın rəsulu (s) göstəriş verdi ki, məscidin daxilinə açılan qapıların hamısını bağlayaq və tək cə Əlinin (ə) qapısını açıq qoyaq.

Heysəmi yazır: Bu həqiqəti Əhməd, Əbuəli, Bəzzaz və Təbərani Əvsət (kitabında) rəvayət etmişdir. Əlavə edir ki, onlar dedilər: Ey Allahın rəsulu! Bizim qapılarımızı bağladınız və Əlinin qapısını açıq saxladınız. Həzrət buyurdu: Sizin qapılarınızı mən yox, Allah bağladı(۱).

səh:86

. [۱] - Məcməüz- zəvaid, 9: 114

۶۵HƏR İKİ ALƏMDƏ ALLAH RƏSULUNUN PƏRÇƏMDARI

عن جابر، قال: قالوا: يا رسول الله! من يحمل رايتك يوم القيامة؟ قال:

من يحسن أن يحملها إلا من حملها في الدنيا؟: علي بن أبي طالب.

Cabirdən belə rəvayətdir ki, bir gün səhabələr Allahın rəsulundan soruşdular: Qiyamət günü sənin bayrağın kimin əlində olacaqdır? Məni incitdin.

Dedim: Allaha pənah aparıram Peyğəmbəri incitməkdən (yəni Allah etməsin ki, Peyğəmbəri incidim).

Buyurdu: Sən Əlini incitdin və hər kəs Əlini incidə, həqiqətdə məni incitmişdir.

Həzrət buyurdu: Bu dünyada o bayraq onun əlində olan şəxsdən başqa kimin buna ləyaqəti ola bilər? (Əli ibn Əbutalib)⁽¹⁾.

səh:87

. [1] - Əli möcəmül- kəbir, Təbərani, cild 2, hədis 2036, Tarixi Dəməşq, cild 1, hədis 209, Cəvahirül- mətalib, 1: 182. Ənəsdən nəql olubdur ki, Allahın rəsulu (s) müşriklərdən bəraət (uzaqlıq) məktubunu Əbubəkrə tapşırırdı və onu Məkkəyə tərəf yolladı. Bir az sonra onu qaytarıb buyurdu: "Bu məktubu tək cə mənim yaxınlarımdan olan şəxs aparmalıdır." Bu zaman Əlini çağırıb məktubu ona tapşırırdı ki, Məkkəyə aparsın. Dürrül- mənşur, 3: 209, Fəthul- qədir, 2: 334, bu məzmunu yaxın hədis Kənzül- ümmalda 2: 422 də nəql olunubdur. İbn Abbasdan rəvayətdir: "Əli rəsuli əkrəmin (s) bədr döyüşündə və bütün döyüşlərdə ələmdarı idi." Cəvahirül mətalib, 1: 189, Ət təbəqat, İbn Səd, 3: 14. İbn Abbasdan nəql olubdur: Ühüd döyüşündə Həzrət Əlinin (ə) əli zədələndi və bayraq əlindən yerə düşdü. Rəsulullah (s) buyurdu: Bayrağı onun sol əlinə verin, çünki, o mənim hər iki cahanda pərçəmdarımdır." Ərriyazün- nəzirə, 2: 138, Cəvahirul- mətalib, 1: 190 .

۶۶۶.ƏLİNİN QATİLİ ÜMMƏTİN ƏN BƏDBƏXT VƏ ÜZÜ QARASIDIR

عن جابر بن عبد الله، قال: رسول الله | لعلیٰ ×:

مَنْ أَشَقَى الثَّمُودَ؟ قال: من عَقَرَ الناقه. قال: فمن أَشَقَى هذه الأُمَّة؟ قال: الله أعلم. قال: قاتلك.

Cabir ibn Əbdüllahdan belə rəvayət olunur ki, Peyğəmbər (s) Əliyə (ə) buyurdu: Bilirsənmi Səhud qövmünün içində ən bədbəxt şəxs kim idi?

Dedi: O kəs idi ki, Həzrət Salehin dəvəsinin ayaqlarını peylədi (kəsdi).

Həzrət buyurdu: Bəs mənim ümmətimin ən bədbəxti (və üzü qarası) kimdir?

Dedi: Allah daha yaxşı bilər.

Buyurdu: Səni qətlə yetirən şəxs (mənim ümmətimin ən bədbəxti və ən bəxti qarasıdır)^(۱).

İzah: Səhud qövmü məğrur və qudurğan insanlar idilər. onların Peyğəmbəri Həzrət Saleh (ə) idi. Saleh Peyğəmbər

səh:88

. [۱] - ۱-Əl- möcəmül kəbir Təbərani, cild 2, 2037. Əmmardan nəql olubdur: Mən və Əli ibn əbu Talib Züləşirə döyüşündə bir-birimizlə həmsəngər idik. Allahın rəsulu (s) buyurdu: "İstəyirsinizmi sizi iki ən bədbəxt şəxslə tanış edim? Dedim:

bəli. Buyurdu: Səməd qövmündən Salehin naqəsini peyləyən şəxs və sənin başına zərbə vurub saqqalını qanına bələyən şəxs." Əlcəmeül- kəbir, 16: 255- 7864, Kənzül- ümmal, 13: 140- 36442, Məcməüz- zəvaid, 9: 136, Mənaqibi Xarəzmi, 387- 402, Əl bidayə və nəhayə, 7, 324, Tarixi Dəməşq, 2: 351- 1401 .

onlara nə qədər nəsihət verirdisə faydası yox idi. Onlar o Həzrətdən möcüzə istədilər. Həzrət Saleh (ə) Allahın izni ilə dağdan naqə (dişi dəvə) çıxartdı. Onlar bu ilahi möcüzəni qəbul etmək əvəzinə o naqəni peylədilər və öldürdülər. Onlar naqəni peyləmək və öldürmək üçün ən qəddar və rəhmsiz bir şəxsi seçdilər. Onun adı "Qəddar ibn Salif" idi. O, bir qılınc zərbəsi ilə dəvənin ayaqlarını peylədi və (o gündən) keçmişin ən bədbəxt və yırtıcı ləqəbini aldı. Bu macəradan üç gün sonra ilahi əzab nəticəsində həlak oldular. Şərh dər təfsire nümünə, cild 27, səh 61- 62, ulquyi asimani, səh 35. Məaref və məarif, cild 3, səh 1383.

səh:89

•۶۷ƏLİNİN (ə) ZİNƏTİ

عن عمّار بن ياسر: قال رسول الله:

يا على، إنّ الله تعالى قد زينك بزينة لم تزين العباد بزينة أحب إلى الله تعالى منها، هي زينة الأبرار عند الله عزّوجلّ: الزهد في الدنيا، فجعلك لا تزراً من الدنيا شيئاً ولا تزراً الدنيا منك شيئاً ووهب لك حبّ المساكين، فجعلك ترضى بهم أتباعاً، ويرضون بك إماماً.

Əmmar ibn Yasir deyir: Peyğmbər (ə) buyurdu: Ey ,Əli! Mütəal Allah səni elə bir zinətlə bəzəyirdi ki, heç bir bəndəsini belə zinətlə bəzəməmişdi. Allah onu hər bir zinətdən çox sevir.

O, zinət dünyada zöhd (zahidlik)dir. Bu zinət izzəti və cəlalı uca olan Allahın yanında ən yaxşı insanların zinətidir.

Səni elə yaradıbdır ki, nə dünya sənə kömək edə bilər, nə də dünya səndən bir şey ala bilər. Allah sənin vücudunda yoxsullara məhəbbət yaradıb. Səni elə edibdir ki, onların rəhbəri olmağına razı ulubsan və onlar da sənin rəhbərliyinə razıdırlar(۱).

səh:90

. [۱] -\Hilyətül – Əvliya, 1: 71, Tarixi Dəməşq, 2: 212- 715, Mənaqibi əmirəl- möminin Əli (ə), 105- 148, Əsədül- ğabə, 4: 13, Əl- firdövs, 5: 319- 8311, Cəmül- cəvame, 1: 968. Təbərani Əl möcəmül- əvsət (3: 89- 90- 2178) kitabında Əmmar ibn Yasirdən nəql edir: Peyğəmbəri əkrəm (s)- dən eşitdim ki, Əliyə buyurdu: "Mütəal Allah səni elə bir zivərlə bəzəyibdir ki, bəndələrindən heç birisini onunla bəzəməmişdir. Mütəal Allah binəvaların və kimsəsizlərin məhəbbətini, onların kənarında olmağı sənin qəlbine qoyub və səni onlara rəhbər seçibdir. Sənə elə ardıcıllar qərar veribdir ki, sənin rəhbərliyilə iftixar edirlər. Xoş sənin halına ki, onlar səni sevirlər və qəbul edirlər. Vay olsun səninlə düşmənçilik edənlərə!" Xarəzmi Əl mənaqib kitabında (117- 128) Ömər ibn Əbdüləzizdən belə nəql edir: "Peyğəmbərdən (s) sonra ümmət arasında Əli ibn əbu Talibdən zahid şəxs tanımıram." Tarixi Dəməşq, 3: 252- 1289 .

۶۸KÖVSƏR HOVUZUNUN SAHİBİ

səh:91

عن أبي هريره و جابر بن عبدالله، قالاً: قال رسول الله:

olubdur: Allahın rəsulu (s) buyurdu: "İlahi Mələklər yeddi il idi ki, mənə və Əliyə salam göndərirdilər və o zaman heç kəs islam dininə iman gətirməmişdi." İbn Abbasdan nəql olubdur ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Mənimlə namaz qılan ən ilkin şəxs Əlidir." Əl- firdövs, 1: 27- 39, Kənzül- ümmal, 3992, Xarəzmi Nəsai, 16

✦ƏLİ (ə) PEYĞƏMBƏRİN (S) QARDAŞI

عن عبدالله بن عمر. قال رسول الله:

على أخى فى الدنيا والآخرة.

Əbdullah ibn Ömərdən belə nəql olunur ki, Peyğəmbər (s) buyurdu: Əli dünya və axirətdə mənim qardaşımdır⁽¹⁾.

səh:94

. [1] - Termizi öz sünən kitabında (5: 336- 7320) İbn Ömərdən belə rəvayət edir: Peyğəmbəri əkrəm (s) səhabələrin arasında qardaşlıq əhd- peymanı bağladı (və Əli bu zaman tək qaldı.) Gözü yaşla Peyğəmbərin (s) hüzuruna gəlib ərz etdi: Ey Allahın peyğəmbəri! Səhabələr arasında qardaşlıq əqdi oxudun, amma mənimlə bir kəs arasında peyman bağlamadın? " Həzrət buyurdu: "Sən həm bu dünyada və həm axirətdə mənim qardaşımsan." Hakim Müstədrəkdə (3: 14), Siyuti Əl- cameüs- səğirdə (5589 əkrəm (s) buyurdu: "And olsun məni haqqa göndərən Allaha! Səni özümə qardaş etmək üçün axıra saxladım. Sənin mənə olan nisbətini Harunun Musaya olan nisbətidir, bu fərqlə ki, məndən sonra peyğəmbər olmayacaqdır. Sən mənim qardaşım və varisimsən." Əli dedi: "Ey Allahın rəsulu! Mən səndən nəyi irs aparacağam?

Buyurdu: "Məndən qabaqkı peyğəmbərlərin qoyduqları irsi." Soruşdu: "Qabaqkı peyğəmbərlər nəyi irs qoyublar? Buyurdu: Allahın kitabını və peyğəmbərlərin sünnələrini. Sən mənim qardaşım və dostumsan." Bu hədisi Əhməd, Mənaqibi Əli kitabında gətiribdir. Kənzül- ümmal, 13: 105- 106 hədis 36345. Nə qədər yaxşı olar ki, Əlini (ə) sevənlər, "qardaşlıq əqdi" hədislərini zikr edərkən əmirəl- mömininə (ə) nisbət verilmiş bu şərə də diqqət yetirsinlər. Bu şerin tərcüməsi Kənzül- ümmal (13: 112) kitabında belə gəlibdir:" "Allahın rəsulu (s) mənim qardaşım və xanımımın atasıdır. Həmzə Seyyidüş- şühəda əmidir. Səhər və axşam behiştə mələklərlə pərvaz edən Cəfər Təyyar qardaşımdır. Məhəmmədin (s) qızı Fatimə həyat yoldaşımdır. O, mənim canımdır əti ətimlə və qanımla birdir. Peyğəmbərin (s) nəvələri (Həsən (ə) və Hüseyin (ə)) mənim Fatimədən olan iki övladımdır. Kimin mənim kimi nəsibi var? Hələ uşaqkən Allaha və Peyğəmbərə iman gətirməkdə sizin hamınızdan qabaqcıl oldum .

•VIPEYĞƏMBƏRİN QARDAŞI VƏ VƏZİRİ

səh:95

قال رسول الله|:

أخي و وزيری، وخیر من أترك بعدی، یقضی دینی، وینجز وعدی علی بن أبی طالب.

Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Mənim qardaşım, vəzirim və mənim qalan vəzifələrimi əda edə biləcək və vədələrimi yerinə yetirə biləcək özümdən sonrakı qoyduğum ən yaxşı şəxs Əli ibni Əbutalibdir(1).

səh:96

. [١] - ١٥١- məvaqif fi elmil- kəlam, İci, 409 Büreydədən nəql olubdur ki, Rəsuli əkrəm (s) buyurdu: "Hər bir peyğəmbərin vəsisi və varisi var, Əli mənim vəsim və varisimdir." Əl-firdövs, 3: 336- 5009, Tarixi Dəməşq, 3: 5- 1021 və 1022, Mənaqibi Xarəzmi, 84- 74, Mənaqibi ibn Məğazili 200- 238, Fəthül bari, 8- 150. Mənaqibi seyyiduna Əli (ə) kitabında gəlibdir ki, Allahın rəsulu (s) Əli (ə)- a buyurdu: "Sən mənim qardaşım, yoldaşım və vəsimsən." Salman deyir: Ərz etdim: Ey Allahın rəsulu! Hər peyğəmbərlərin vəsisi olub, bəs sənin vəsin kimdir? Həzrət cavab vermədi. Səhəri gün peyğəmbər (s) məni gördü və buyurdu: "Ey Salman!" Tələsiklə özümü həzrətin hüzuruna yetirdim və ərz etdim: "Bəli". Həzrət buyurdu: "Bilirsənmi Musanın vəsisi kim idi?" Ərz etdim: Bəli, "Yuşə ibn Nun." Buyurdu: "Nə üçün o, Musanın vəsisi idi?" Ərz etdim: " Çünki, o zaman onların ən alimi idi." Buyurdu: "Mənim vəsim və sirlərimin məhrəmi, ən üstün şəxsdir. Onu özümdən sonra (öz yerim) və həmçinin müəllif mənaqibi seyyiduna Əli (ə) kitabında Zeyd ibn Ərqəmdən belə nəql ediblər: Allahın rəsulu (s) Əliyə buyurdu: "Sən mənim qardaşım və dostumsan" Firdosul- əxbar kitabında (3: 15- 4182) Peyğəmbərdən (s) belə nəql olunur: "Əli mənim qardaşım və əmim oğludur." İbn Əsakir İbn Abbasdan rəvayət edir ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Qardaşların ən yaxşısı Əli, əmilərimin ən yaxşısı Həmzədir." Tarixi Dəməşq, 1: 138, Məcməüz- zəvaid, 9- 111. Xatırladıriq ki, "Müaxat" hədisi iki firqə arasında məşhur hədislərdəndir və qardaşlıq əhd və peymanı bağlamaq bir dəfədən çox olubdur. Başqa bir hədisdə Zeyd ibn Əvfanın müsənədində müaxat babında belə gəlibdir: Elə ki, Əli (ə) qardaşlıq əqdinin təxirə düşməsindən şikayət etdi, Peyğəmbər də) qoyuram. O, mənim vədələrimə vəfa edər və dinimi yayar. O, Əli ibn əbu Talibdir." Əl- möcəmül kəbir, 221- 6063, Möcəmüz zəvaid, 9: 113, Mənaqibi Xarəzmi, 67,

Kənzül- ümmal, 13: 611- 32956. Mənaqibi seyyiduna Əli (ə) 39 .

•۷۲HAQQ ƏLİ (ə) İLƏDİR

عن عمّار بن ياسر، سمعنا رسول الله | يقول:

على مع الحق والحق مع على، لا يفترقان حتى يردا على الحوض يوم القيامة.

Əmmar ibn Yasir deyir: Allahın rəsulundan eşitdim ki, belə buyururdu: Əli haqla və haqq Əli ilədir. Bunlar qiyamət günü kövsər hovuzunun kənarında mənə birləşənədək bir- birindən ayrılmayacaqlar^(۱).

səh:98

. [۱] - ۱Əl meyar vəl müvazinə, İskafi, 119 Tarixi Dəməşqdə (3: 153- 1172) Əbuzərin qulamı Əbu Sabitdən nəql olubdur: Bir gün Ümmü Sələmənin yanına getdim və gördüm ki, Əlini xatırlayır, ağlayır və deyir: Allahın rəsulundan (s) eşitdim ki, buyurdu: Əli haqla, haqq Əli ilədir. Qiyamət günü hovuzun kənarında mənim yanıma yetişənədək bir- birindən ayrılmazlar." Əbdürrəhman ibn Səiddən nəql olubdur: Biz bir qrup mühacirlə peyğəmbərin hüzuruna getdik, Əli də orada idi. Peyğəmbər (s) buyurdu: "Haqq bununladır." Bu sözü Heysəmi Məcməüz- zəvaiddə (7: 234) və İbn Əsakir Tarixi Dəməşqdə (3: 153- 1171) nəql edibdir. Əbu Musa Əşəri: Rəsuli əkrəm (s) Əliyə (ə) buyurdu: "Sən haqlasan və haqq sənlədir." Mənaqibi seyyiduna Əli (ə) (29), Şərhi nəhcül- bəlağədə İbn Əbil Hədid, (18- 24.) Buna yaxın məzmun Mənaqibi Seyyiduna Əli kitabında Ayişədən nəql olubdur .

.۷۳ GİZLİ KİNLƏR

عن عليّ ×:

بينما رسول الله | آخذُ بيدي، ونحن نمشي في بعض سلكك المدينة، إذ أتينا على حديقته، فقلت: يا رسول الله، ما أحسنها من حديقته! قال: لك في الجنة أحسن منها. ثم مررنا بأخرى فقلت: يا رسول الله، ما أحسنها من حديقته! قال: لك في الجنة أحسن منها. حتى مررنا بسبع حدائق، كل ذلك أقول: ما أحسنها! ويقول: لك في الجنة أحسن منها.

فلما خلا له الطريق اعتنقني، ثم أجهش باكياً. [قال: قلت: يا رسول الله، ما يبكيك؟ قال: ضغائن في صدور أقوام لا يبدونها لك إلا من بعدى].

قال: قلت: يا رسول الله، في سلامه من ديني؟

قال: في سلامه من دينك.

Əli (ə) buyurur: Bir gün Peyğəmbərlə (s) Mədinənin bəzi küçələrində gəzirdik. Əlim onun əlində idi. Bir bağın kənarından keçdik. Ərz etdim: Ey Allahın rəsulu! Bu, nə gözəl bağıdır!?

Buyurdu: Cənnətdə sənin üçün hazırlanan bağ bundan da gözəldir. Sonra addımlayaraq başqa bir bağa yetişdik. Ərz etdim: Ey Allahın rəsulu! Bu bağ da gözəldir.

Buyurdu: Sənin cənnətdəki bağın bundan da gözəldir.

Beləliklə yeddi bağ keçdik və onların hamısında mən qabaqkı sözləri dedim və Peyğəmbər (s)- də həmin cavabı buyurdu:

Yolun sonuna yetişdikdə Peyğəmbər (s) məni qucaqlayıb hay-hayla ağladı.

Ərz etdim: Ey Allahın rəsulu! Nə üçün ağlayırsan?

Buyurdu: (Ona görə ağlayıram ki,) bir dəstə öz ürəklərində sənə kinini saxlayır və məndən sonra onu aşkar edəcəklər.

səh:99

Soruşdum: (O zaman və o halda) mən dinimdə salamat olacağammı?

Buyurdu: Bəli. Sən dinində salamat olacaqsan^(۱).

səh:100

. [۱] – Müsnədi əbu Yəla, 1: 285- 561, Tarixi Bağdad 12: 398, Tarixi Dəməşq, 2: 321- 827- 831, Fəzailüs- səhabə, ibni Hənbəl, 2, səh 652- 1102 .

.۷۴ ATAM TƏK ŞƏHİDƏ QURBAN!

عن عائشه: رأيت النبي | التزم علياً و قبله و يقول:

بأبي الوحيد الشهيد، بأبي الوحيد الشهيد.

Ayişə deyir: Bir gün gördüm ki, Peyğəmbər (s) Əlini qucaqlayaraq onu öpür və buyurur: Atam qurban olsun o tək şəhidə, atam o tək şəhidə fəda olsun^(۱).

səh:101

. [1] – Müsnədi əbi Yəla, 4: 318- 4558, Tarixi Dəməşq, 3: 285-1376 .

۷۵ PEYĞƏMBƏRLƏ BƏRABƏR DƏRƏCƏDƏ

عن عليّ ×: ان رسول الله | أخذ بيد حسن و حسين فقال:

من أحبّني وأحبّ هذين وأباهما وأمهما كان معي في درجتي يوم القيامة.

Əli (ə) buyurdu: Allahın rəsulu (s) Həsən və Hüseynin əlini tutaraq buyurdu:

Hər kəs məni, bu iki nəfəri, bunların ata və anasını sevə (qiyamət günü) onlarla olacaqdır (۱).

İzah: Bu, buna xatirdir ki, hər kəs hər kimi sevərsə (qiyamətdə) onunla olacaqdır.

səh:102

. [1] – Sünəni Termizi, 5: 64, Müsnədi Əhməd ibni Hənbəl, 1: 168- 566, Tarixi Bağdad, 13: 287, Tarixi Dəməşq, 52- 95- 96, Əsədül ğabə, 4: 29 .

۷۶ QIYAMƏTDƏ SORĞU- SUAL

۷۶ QIYAMƏTDƏ SORĞU- SUAL

عن أبي برزة: قال رسول الله|:

لاتزول قدما عبد حتى يسأل عن أربعه:

عن جسده فيما أبلاه، وعمره فيما أفناه، وماله من أين إكتسبه وفيما أنفقه، وعن حبّ أهل البيت.

فقیل: یا رسول الله، فما علامه حبکم؟

فضرب | بيده على منكب علي ×.

Əbu Bərzədən? Peyğəmbər (s) buyurdu: (qiyamət günü hər bir kəs yerində hərəkət etmədən dörd sualla soruşulacaqdır:

Bədənin hansı yolda köhnəldiyindən (qocaldığından), ömrünü hansı yolda sərf edildiyindən, malının haraya xərcləndiyindən və biz əhli- beytin sevgisindən.

Soruşdular: Ey Allahın rəsulu: (Sizdən sonra) sizə sevgi məhəbbətin nişanəsi nədir?

Allahın Peyğəmbəri əlini Əli (ə)- ın çiyinə vurdu^(۱).

səh:103

. [۱] - ۱-Əl- möcəmül- əvsət, 2: 348- 2191, Mənaqibi Xarəzmi, 77- 59, Məcməuz- zəvaid, 10- 246

•VVƏLİNİN (ə) DOSTU MÖMİN, DÜŞMƏNİ İSƏ MÜNAFIQDİR

عن أبي ذر: سمعت رسول الله | يقول لعليّ ×:

إِنَّ اللَّهَ أَخَذَ مِيثَاقَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى حَبِّكَ، وَأَخَذَ مِيثَاقَ الْمُنَافِقِينَ عَلَى بَغْضِكَ. وَلَوْ ضَرَبْتَ خَيْشُومَ الْمُؤْمِنِ مَا أَبْغَضَكَ، وَلَوْ نَثَرْتَ الدَّنَائِرَ عَلَى الْمُنَافِقِ مَا أَحْبَبَكَ. يَا عَلِيُّ، لَا يَحِبُّكَ إِلَّا مُؤْمِنٌ، وَلَا يَبْغُضُكَ إِلَّا مُنَافِقٌ.

Əbuzər deyir ki, bir gün Allahın rəsulundan Əliyə (ə) söyləyərkən belə eşitdim:

Allah möminlərlə sənə dostluğun üçün əhd- peyman bağlayıb, necə ki, münafıqlərlə də sənə düşmənçiliyin üçün əhd peyman bağlayıb (belə ki,) əgər sən möminin başına (öz şəmşirilə) zərbə endirəsən, o, heç vaxt sənə düşmən olmayacaq və səndən inciməyəcəkdir. Necə ki, əgər dinarları (qızıl pulları) münafıqın ayaqları altına tökəsən səni sevməyəcəkdir.

Ey Əli! Səni mömindən (Allaha və onun rəsuluna iman olandan) başqası sevməz və iki üz lü və münafıqdən başqası sənə düşmən olmaz⁽¹⁾.

səh:104

[1]- Tarixi Dəməşq, 2: 204 t 691. İmran ibn Həsindən: Allahın rəsulu (s) Əliyə (ə) buyurdu: (Möminlərdən başqası səni sevməz, münafıqlərdən başqası sənə kinini qəlbinə almaz.) Əl-möcəmül- əvsət, Təbərani, 4: 264- 4151. Müsnədi ibn Hənbəl (10: 176- 26569), Sünəni Termizi (5: 635- 3717), Əlbidayə və-nihayə (7: 355), Tarixi Dəməşq (2: 208- 99) kitablarında bu rəvayətə yaxın bir məzmun Ümmü Sələmədən nəql edilmişdir. Əbu Səid Xidri deyir: "Biz (Ənsar) həmişə münafıqləri Əli ibn əbu Taliblə düşmənçilik etmələri ilə tanıyırdıq." Sünəni Termizi, 5: 635- 3717, Tarixi Dəməşq, 2: 220- 718, Tarixi xüləfa, 202, Fəzailüs- səhabə, İbni Hənbəl, 2:

639- 1086. İbni Məsud deyir: Peyğəmbəri əkrəm (s) buyurdu: "Hər kəs güman edə ki, mənə və mənim gətirdiyimə iman gətiribdir və bununla belə Əli ilə düşmənçilik edə yalançıdır, mömin deyil." Tarixi Dəməşq, 2: 210- 712, Səhihi Müslim, 1: 86- 78, Səhihi Termizi, 5: 643- 3736, Sünəni ibn Macə, 1: 42 – 114, Müsnədi ibn Hənbəl, 1: 84 və 204- 731, Fəzailüs- səhabə, ibn Hənbəl, 2: 564- 948, Sünəni Nəsai, 8- 117, Tarixi Bağdad, 2: 255 və 14, Tarixi Dəməşq, 2: 191- 683 və 1: 63- 91 .

۷۸. ÖVLADLARINIZI ƏLİ MƏHƏBBƏTİ İLƏ TANIYIN

قال رسول الله | _ في صفه على × :

يا أيها الناس، إمتحنوا أولادكم بحبه، فَإِنَّ عَلِيًّا لَا يَدْعُو إِلَى ضَلَالَةٍ وَلَا يَبْعُدُ عَنْ هُدًى، فَمَنْ أَحَبَّهُ فَهُوَ مِنْكُمْ، وَمَنْ أَبْغَضَهُ فَهُوَ لَيْسَ مِنْكُمْ.

İslam Peyğəmbəri (s) Əlinin (ə) vəsfində belə buyurur: Ey camaat! Öz övladlarınızı Əli sevgisi ilə yoxlayın. Əli heç vaxt zəlalətə (azgınlığa) çəkməz və hidayətdən uzaqlaşdırmaz. Əgər (övladınız) Əlini sevirsə, bilin ki, sizdəndir (halalзадədir). Amma əgər onunla düşmənçilik edərsə, sizin deyil (haramзадədir)^(۱).

səh:106

[۱] - Tarixi Dəməşq, 2: 225- 730 Məhbub ibn Əbiz- zənaddan nəql olubdur ki, Ənsar dedilər: Biz qeyri qanuni övladları Əli ibn Əbu Taliblə düşmənçilik etmələri ilə tanıyırdıq. Tarixi Dəməşq, 2: 224- 720- 728 Şafei deyir: Malik ibn Ənəsdən belə eşitdim: "Bizim qeyri qanuni övladları tanımaq üçün onların Əli ibn Əbu Taliblə kin saxlamaları və düşmənçilik

etmələrindən başqa ölçümüz və meyarımız yox idi." Ənəs belə deyir: "Xeybər döyüşündən sonra belə adət olmuşdu ki, kişi öz övladını qucağına qoyaraq Əlinin yolu üstündə durardı. Əli gələrkən uşağının üzünü ona tərəf tutaraq soruşardı: Övladım! Bu kişini sevirsənmi? Əgər bəli desəydi onu qucağına alardı və öpərdi. Amma əgər yox desəydi, onu yerə qoyardı və deyərdi: Get ananın nəslinə birləş. Mən Əlini sevməyən uşağı istəmirəm. Tarixi Dəməşq, 2: 224- 837 .

.۷۹PEYĞƏMBƏRİN (S) TÖVSIYƏSİ

قال الإمام حسن ×:

أرسل رسول الله | إلى الأنصار فأتوه، فقال لهم: يا معشر الأنصار، ألا أدلكم على ما إن تمسكتم به لن تضلوا بعده؟

قالوا: بلى يا رسول الله. قال: هذا على، فأحبوه بحبي وكرّموه لكرامتي، فإنّ جبرئيل × أمرني بالذي قلت لكم عن الله عزوجل.

İmam Həsən (ə) buyurdu: Allahın rəsulu (s) Ənsarın tərəfinə bir qasid yolladı və onları çağırdı. Ənsar (əsili mədinəli olan səhabələr) gəldilər. Həzrət onlara buyurdu:

Ey ənsar! İstəyirsinizmi ki, sizi elə bir şeyə yönəldən və elə bir şeyi sizə xəbər verim ki, əgər ondan yapışırsanız heç vaxt yolunuzu azmazsınız?

Dedilər: Bəli, ey Allahın rəsulu buyururn.

Buyurdu: Bu Əlidir. Mənimlə məhəbbət və dostluğunuza xatir onu sevin və məni əzizlədiyiniz üçün onu da əzizləyin. Çünki, bunu Allah mənə tapşır ki, sizə çatdırım(۱).

səh:107

. [۱] - Əli möcəm, 3: 88- 2749, Hilyətül əvliya, 1- 63. Zeyd ibn Ərqəm: Allahın rəsulu (s) buyurdu: "Aya istəyirsinizmi sizi elə bir şeyə hidayət edim ki, əgər ona əməl etsəniz heç vaxt həlak olmasınız? Agah olun! Sizin vəliniz Allahdır, imamınız Əli ibn əbu Talibdir. Ona xeyirxah olun, onu təsdiq edin. Bu fərmanı Cəbrail mənə gətiribdir." Şərhi Nəhcül- bəlağə, İbn əbil Hədid, 3: 98, Mənaqibi ibn Mərduyə, 120- 147 .

▲•ƏLİ (ə) VƏ FATİMƏNİN (S) UCA EVİ

عن أنس بن مالك وبردہ:

قرأ رسول الله | هذه الآية: (في بيوت أذن الله أن ترفع)، فقام إليه رجل فقال: أي بيوت هذه يا رسول الله؟

قال: بيوت الأنبياء.

فقام إليه ابوبكر، فقال: يا رسول الله، هذا البيت منها؟ _ لبيت علي وفاطمة _ قال: نعم من (أفضلها).

Ənəs ibni Malik və Bərdədən nəql olunur:

Allahın rəsulu (s) (1) " في بيوت أذن الله أن ترفع " ayəsini bir qurup səhabənin arasında qıraət etdi.

Onlardan biri ayığa qalxdı və dedi:

Ey Allahın rəsulu! Bu ayədə qeyd olan evdən məqsəd hansı evdir?

Həzrət buyurdu: İlahi Peyğəmbərlərin evi.

Əbubəkr qalxdı, Əli və Fatimənin evinə işarə edib soruşdu. Bu ev də onlara şamildirmi?

Həzrət onun cavabında buyurdu: Bəli, bu ev onların ən şərəfətli və fəzilətlilərindəndir (2).

səh:108

. [1] – 1Tövbə surəsi, ayə 36 .

. [2] – 2Dürrül mənsur 6: 203, Şəvahidüt- tənzil, 1: 534- 568.

Mənaqibi ibn Mərduyə (98- 99) kitabında gəlibdir: Bir kişi Ömərdən istədi ki, onun üçün Əlidən danışsın. O dedi: "Əgər istəyirsən onun Peyğəmbəri əkrəm (s) yanında olan məqamını biləsən onun evinə bax ki, Peyğəmbərin (s) evlərinin ortasındadır." Nəsai əl xəsis (204- 107) kitabında buna yaxın məzmunu Səd ibn Übeydədən nəql etmişdir .

⚡ƏLİNİN (ə) BARƏSİNDƏ PEYĞƏMBƏRİN (S) BAŞQA BİR TÖVSIYƏSİ

səh:109

قال رسول الله|:

من سرّه أن يحيا حياتي ويموت مماتي ويسكن جنّه عدن غرسها ربّي فليوال عليّاً من بعدى وليوال وليّه، وليقتد بالأئمة من بعدى، فإنّهم عترتي، خلّقوا من طينتي، رزقوا فهماً وعلماً، وويلٌ للمكذّبين بفضلهم من أمتي، القاطعين فيهم صلتى، لا أنا لهم الله شفاعتي.

Peyğəmbər (s) buyurdu: Hər kəsi, mənim kimi yaşamaq, mənim kimi ölmək və mənim kimi Allahın (cürbəcür) ağaclar əkdiyi ədn (sabit və əbədi) cənnətində olmaq sevindirir və şad edirsə, gərək məndən sonra Əlinin havadarı (himayəçisi) olsun və onun havadarlarının havadarı olsun. Məndən sonra gələn imamlara itaət etsin. Çünki onlar mənim itrətim (və əhli-beytimdirlər). Mənim xilqətimdən yaranıblar. Elm və düşüncə onların ruzisi olubdur. Vay olsun mənim ümmətimdən onları təkzib edənlərə və mənim onlarla olan bağlılığımı qıranlara (nəzərə almayanlara). Allah mənim şəfaətimi belə şəxslərə nəsis etməsin(۱).

səh:110

. [۱] -Hilyətül- əvliya, 1: 86, Tarixi Dəməşq, 2: 95- 596, Kənzül- ümmal, 6- 217.

۸۲ ALLAH ƏLİNİN (ə) QƏLBİNİ İMANLA İMTAHAN ETMİŞDİR

عن أمير المؤمنين×:

جاء سهيل بن عمرو إلى رسول الله| فقال: يا محمد، انه قد خرج إليك أناس من أرقائنا ليس بهم للدين تعبداً فاردد هم علينا. فقال ابوبكر وعمر: صدق يا رسول الله. فقال النبي|:

لن تنتهوا يا معشر قريش حتى يبعث الله عليكم رجلاً مني امتحن الله قلبه للإيمان يضرب رقابكم على الدين وأنتم متجفّلون عنه اجفال النعم. فقال ابوبكر: أنا هو يا رسول الله؟

قال: لا.

قال عمر: أنا هو يا رسول الله؟

قال: لا، ولكنه خاصف النعل.

قال: وكان في كفّ على نعل يخصفها لرسول الله |

Əli (ə) buyurur: Süheyl ibn Əmr (Məkkə Qüreyşlərindən bir dəstə ilə) Allahın rəsulunun (s) yanına gəlib ərz etdilər:

Ey Məhəmməd! Bizim övladlarımız, qardaşlarımız və qullarımızdan bir dəstəsi sənin yanına gəlibdir. Onlar nə dinə məhəbbət üzündən, nə də düşüncə və dərk üzündən sənə birləşiblər, (başqa sözlə, onlar dindən heç bir şey anlamırlar).

Onları bizə qaytar.

Əbubəkr və Ömər də onların bu sözünü təsdiq etdilər, amma Peyğəmbəri əkrəm (s) buyurdu: Ey Qureyşlilər! Siz heç vaxt islah olmayacaqsınız, təkçə (o zaman islah olacaqsınız ki), məndən olan, qəlbini Allah imtahan etmiş bir kişini sizin tərəfinizə göndərər ki, din yolunda sizin boynunuzu vursun. (O, elə bir şəxsdir ki,) siz onu görəcək, hürkmüş dəvə quşları kimi ondan qaçarsınız. Əbubəkr dedi: Ey Peyğəmbər (s)! o, dediyiniz

şəxs mənəm?

Buyurdu: Xeyir (sən deyilsən)

Ömər dedi: Ey Allahın rəsulu bəlkə o şəxs mənəm?

Buyurdu: O kişi, o (gördüyünüz) ayaqqabı tikən şəxsdir.

Süheyl ibn Əmr deyir: Əli (ə) əlində Peyğəmbərin ayaqqabısını tikirdi(۱).

səh:112

. [۱] - Tarixi Bağdad, 1: 133 və 8: 433, Tarixi Dəməşq, 2: 36-837, Xəsaisi Əli (ə), 85- 31 .

۸۳. ƏLİNİN ELMİ

قال أبو سعيد الخدری: سألت رسول الله | عن قول الله تعالى: «ومن عنده علم الكتاب»؟ قال:

ذاك أخى على بن أبى طالب.

Əbu Səid Xidridən rəvayət olubdur ki, belə dedi "«ومن عنده علم :
" " " «؟» kitab elmi onun yanında olan şəxs" şərif ayəsinin
barəsində Peyğəmbərdən (s) soruşdum. Həzrət buyurdu: O şəxs
qardaşım Əli ibni Əbutalibdir(۱).

səh:113

. [۱] - Şəvahiđüt- tənzil, 1: 400- 422, Tozihid- dəlail, 161, Təfsirül- Quran, Qürtəbi, 9: 236 .

۸۴ İMAM ƏLİNİN (ə) HİKMƏTİ

عن حميد بن عبدالله بن يزيد المدني: ذكر عند النبي | قضاء قضى به على بن أبي طالب، فأعجب النبي |، فقال:

الحمد لله الذي جعل فينا الحكمه أهل البيت.

Həmid ibn Abdullah ibn Yəzid ,Mədənidən belə rəvayət olubdur:

Əli bir məsələnin barəsində hökm vermişdi və Peyğəmbərin (s) yanında o hökümdən söz açıldıqda Peyğəmbər (s) sevinərək buyurdu: Həmd və şükr o Allaha olsun ki, hikməti bizim əhli beytdə qərar veribdir^(۱).

səh:114

. [۱] - Fəzailüs səhabə, Əhməd ibn Hənbəl, 2: 654- 1113, Mənaqibi ibn Mərduyə, 92- 90, Əl- müsənəd, Həmidi, 2- 345- 785 .

۸۵ ALLAHIN RƏSULU (S) ƏLİNİN (ə) DÜŞMƏNİ İLƏ MÜBARİZƏDƏ

عن أبي هريره: نظر النبي | إلى علي وحسن وحسين وفاطمه ^، فقال:

أنا حربٌ لمن حاربكم، وسلم لمن سالمكم.

Əbu Hüreyrə deyir: Peyğəmbər (s) Əliyə (ə), Həsənə (ə) Hüseyinə (ə) və Fatiməyə (s) baxdı və buyurdu:

Mən sizinlə düşmənçilik edənlərlə düşmənəm və sizinlə sülh edənlərlə sülhdəyəm(۱).

səh:115

.[۱]-۱Müsnədi Əhməd ibn Hənbəl, 3: 446- 9704, Əl müstədrək, Ələs- səhiheyn, 3: 161- 473 və 4714, Tarixi Bağdad, 7: 137, Əl möcəmül- kəbir, 3: 40- 5221. Zeyd ibn Ərqəm deyir: Allahın rəsulu (s) vəfatı ilə tamamlanan xəstəliyi zamanı mehribanlığa üzünü Əli, Fatimə, Həsən, və Hüseyinə tutaraq buyurdu: Mən sizin düşmənləriniz ilə düşmən, dostlarınız ilə dostam." Təhzibi Tarixi Dəməşq, 319, Sünənit termizi, 5: 699- 3870, sünən ibn Macə: 52- 145. Əbu Səid Xidri deyir: Əli və Fatimənin toyundan sonra Peyğəmbəri əkrəm (s) qırx gün sübhələr onların evinə gedirdi və buyurardı: "Mən sizin düşmənlərinizlə düşmən, dostlarınızla dostam." Fəzaili Seyyidətün- nisa, 29 .

۸۶İLK ULUL- ƏMR

قال أمير المؤمنين ×: قال رسول الله:

شركائى الذين قرنهم الله بنفسه وبنى وأنزل فيهم: «يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول» الآية، فإن خفتن تنازعا فى أمر فأرجعوه إلى الله والرسول واولى الأمر، قلت: يا نبي الله، من هم؟

قال: أنت اولهم.

Əmirəl möminin Əli (ə) buyurdu: Peyğəmbər (s) belə buyurdu:

Mənim şəriklərim onlardırlar ki, Allah onları özünə və mənə yaxın edib və onların barəsində bu ayəni nazil edibdir: "Ey möminlər! Allaha itaət edin, Allahın rəsuluna və sizin içinizdən olan əmr sahiblərinə itaət edin".

Əgər hər hansı bir şey barəsində çəkişməyə və mübahisəyə düşdünüz, Allaha, onun rəsuluna və ululəmrə (yəni əmr sahiblərinə) müraciət edin.

Dedim: Ey Allahın rəsulu! Ululəmr kimlərdir?

Buyurdu: Sən onların ilkinisən⁽¹⁾.

səh:116

.[1] – Şəvahiidüt- tənzil, 1: 89- 202 .

ALLAHIN RƏSULUNUN (S) VƏSİSİ

عن ابن عباس: قال رسول الله | لعبد الرحمن بن عوف:

يا عبد الرحمن، أنتم أصحابي وعليّ بن أبي طالب منّي وأنا من عليّ، فهو باب علمي ووصيّي، وهو وفاطمة والحسن والحسين هم خير الأرض عنصراً وشرفاً وكرماً.

İbn Abbasdan nəql olunur: Allahın rəsulu (s) Əbdürrəhman ibn Ufa belə buyurdu:

Ey Əbdürrəhman! Siz mənim səhabələrimsiniz. Əli ibn Əbutalib məndəndir və mən də ondan. O, mənim elmimin

qapısı və mənim vəsimdir. O, Fatimə, Həsən və Hüseyin əsil, nəşəb və kəramət baxımından yer üzündə hamıdan üstündürlər(۱).

səh:117

. [۱] -Yənabiül məvəddət, 2: 333- 973, Məqtəlül Hüseyin (ə), Xarəzmi, 1: 60

QABAQCILLAR

عن ابن عباس عن النبي | قال:

السبق ثلاثة: السابق إلى موسى، يوشع بن نون والسابق إلى عيسى، صاحب ياسين، والسابق إلى محمد | علي بن أبي طالب.

İbn Abbasdan belə nəql olunur: Peyğəmbər (s) buyurdu: (Peyğəmbərə iman gətirməkdə) qabaqcılar üç nəfərdir: Musa Peyğəmbərə (ə) iman gətirən Yuşə ibn Nun, İsa Peyğəmbərə iman gətirən Sahibü Yasin, Məhəmməd ümməti içində ən qabaqcıl isə Əli ibn Əbu Talibdir(۱).

İki mətləb:

Qabaqcıllardan məqsəd o kəslərdir ki, haqq dini qəbul etməkdə başqalarından qabaq olalar.

Mənavi deyir: Doğrusu, bu, Əli (ə) üçün nə böyük fəzilət və üstünlükdür! Bu, elə bir vəsfdir ki, başqaları ondan məhrumdur.

səh:118

. [1] – Məcməüzz- zəvaid, 9: 102 .

.89 İNSANLARIN ƏN ÜSTÜNÜ

قال رسول الله:

خير رجالكم عليّ بن أبي طالب، وخير شبابكم الحسن والحسين، وخير نساءكم فاطمه بنت محمد صلى الله عليهم.

Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Kişilərinizin ən üstünü Əli ibn Əbu Talib, cavanlarınızın ən üstünü Həsən və Hüseyin və qadınlarınızın ən üstünü Fatimədir (Allahın salavat və salamı olsun onlara)[\(1\)](#).

səh:119

. [1] – Tarixi Bağdad, 4: 392- 2280 .

.90 ƏN YAXŞI İNSAN

عن حذيفه: قال رسول الله:

عليّ خير البشر فمن أبى فقد كفر.

Hüzeyfədən nəql olunur: Peyğəmbər (s) buyurdu: Əli, insanların ən üstünü və ən yaxşıdır. Onu qəbul etməyən kafirdir[\(1\)](#).

səh:120

. [۱] - Tarixi Dəməşq, 2: 444- 662- 663, Kənzül- ümmal, 11: 625- 33045, Əl firdövs kitabında belə gəlibdir: "Əli ən üstün şəxsdir və bunda şəkk edən kafirdir." İbn Əsakir bu məzmunu yaxın hədisi Ayişədən nəql edibdir. Tarixi Dəməşq, 2: 488- 972. Kənzül- həqaiq bunu Əbu Yəladan nəql edibdir və həmçinin bu hədis Kifayətüt- talib kitabında Ayişədən nəql edibdir. Böyük mühəddis (hədis alimi) Əbu Məhəmməd Cəfər ibn Əhməd ibn Qumi bu barədə müstəqil bir kitab yazıbdir və o kitabın adı belədir. "Nəvadirül əsər Əliyyun (ə) Xeyrül bəşər" Bu kitabda bu hədis üçün 75- ə yaxın sənəd qeydə alıbdir .

۹۱) İLKİN MÜSƏLMAN

عن سلمان الفارسی قال رسول الله|:

أولكم وارداً على الحوض أولكم إسلاماً علي بن أبي طالب.

Salman Farsidən nəql olunur: Peyğəmbər (s) buyurdu:

(Qiyamət günü) Kövsər hovuzunun yanında mənim yanıma varid olan ən birinci şəxs, o kəsdir ki, hamıdan birinci islama iman gətiribdir. O, Əli ibn Əbu Talibdir(۱).

səh:121

. [۱] - Tarixi Bağdad, 2: 82, Əl mənəqib, ibn Məğazili, 16- 22, Əl- firdövs, 1: 41- 93. Əl müstədrək ələs- səhiheyin, 3: 147- 4662, Tarixi Dəməşq, 1: 82- 115. Ömərdən belə nəql olubdur: Mən Əbu Übüydə, Əbu bəkr və Ənsardan bir dəstəsi bir yerdə idik. Bu zaman Peyğəmbər (s) əlini Əli (ə)- ın çiyinə qoyub

buyurdu: "Ey Əli! Sən (məənə) ilk iman gətirən və ilkin müsəlmansan. Sənin məənə olan nisbətın Harunun Musaya olan nisbətıdır." Cəvahirül- mətalib, 1: 37 .

۹۲ CƏNNƏTDƏ PEYĞƏMBƏRİN (S) YOLDAŞI

عن ابن مردويه: قال رسول الله|:

في الجنة درجة تُدعى «الوسيلة» فإذا سألتم الله فاسألوا لي الوسيلة، قالوا: يا رسول الله، من يسكن معك فيها؟ قال: علي وفاطمة والحسن والحسين.

İbn Mərduyədən nəql olunur: Allahın rəsulu (s) buyurdu:

Cənnətdə "vəsilə" deyilən bir rütbə vardır. Allahdan mənim üçün bir şey diləyərkən "vəsilə"- ni istəyin.

Camaat soruşdular: O rütbedə sizinlə kim olacaqdır?

Buyurdu: Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyn^(۱).

səh:122

. [۱] - Təfsiri İbn Kəsir, 2: 68, Kənzül- ümmal, 12- 103- 34195 və 19: 639- 37616. Məqtəlül- Hüseyn (ə), Xarəzmi, 141- 67 .

۹۳ ƏLİYƏ (ə) İTAƏT, PEYĞƏMBƏRƏ (S) İTAƏTDİR

قال رسول الله|:

من أطاعني فقد أطاع الله ومن عصاني فقد عصى الله، ومن أطاع علياً فقد أطاعني، ومن عصى علياً فقد عصاني.

Allahın rəsulu (s) buyurdu: Hər kəs mənə itaət edərsə, həqiqətdə Allaha itaət etmişdir. Hər kəs mənə üsyan edərsə, həqiqətdə Allaha üsyan (günah) etmişdir. Hər kim Əliyə üsyün edərsə həqiqətdə mənə üsyan etmişdir^(۱).

səh:123

. [۱] – ۱۰۱ müstədrək, 3: 121. Hakim Neyşaburi deyir: "Bu hədisin sənədi səhihdir və Kənzül- ümmal kitabının müəllifi Əbuzərdən belə nəql edir ki, Peyğəmbər (s) buyurdu: Hər kəs səndən ayrıla, məndən ayrılıbdır və hər kəs məndən ayrıla, həqiqətdə Allahdan ayrılıbdır." 60: 156 .

۹۴ÜÇ XİSLƏT

عن سعد، سمعت رسول الله | يقول لعليّ × ثلاث خصال لأن يكون لي واحده منها أحب إلى من الدنيا و ما فيها، سمعته يقول:

أنت مني بمنزلة هارون من موسى إلا أنه لا نبي بعدي. وسمعته يقول: لأعطين الراية غداً رجلاً يحب الله والرسول ويحبه الله ورسوله ليس بفرار. وسمعته يقول: من كنت مولاه فعلى مولاه.

Səd deyir: Allahın rəsulundan (s) Əlinin barəsində üç xislət eşitdim ki, əgər onun biri məndə olsaydı dünya və dünyadakılardan mənə artıq olardı.

Eşitdim ki, Peyğəmbər (s) Əliyə (ə) buyurdu:

Sənin mənə olan nisbət və məqamın Harunun Musaya olan nisbət və məqamı kimidir, təkəcə bu fərqlə ki, məndən sonra Peyğəmbər yoxdur.

Həmçinin Xeybər fəthi günü onun barəsində belə buyurdu:

Sabah döyüş bayrağını o şəxsə verəcəyəm ki, Allah və onun rəsulunu sevir və Allah və onun rəsulu da onu sevir. Heç vaxt düşmənə arxa çevirməz və heç vaxt döyüşdən qaçmaz.

Həmçinin eşitdim ki, buyurdu: Mən hər kimin mövlasıyamsa, Əli (ə) də onun mövlasıdır^(۱).

səh:124

. [۱] - Kənzül- ümmal, 13- 36595- 36493- 36496. Bu rəvayət mütəvatirdir və məsumdam yetişməsində şübhə yoxdur .

۹۵. KƏSA HƏDİSİ

قال أمير المؤمنين ×:

جَمَعْنَا رَسُولَ اللَّهِ | فِي بَيْتِ أُمِّ سَلْمَةَ، أَنَا وَفَاطِمَةُ وَحَسَنًا وَحُسَيْنًا، ثُمَّ دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ | فِي كِسَاءٍ لَهُ، وَأَدْخَلْنَا مَعَهُ، ثُمَّ ضَمَّنَا، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُمَّ هَوِّ لِي أَهْلَ بَيْتِي، فَأَذْهَبْ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهِّرْهُمْ تَطْهِيرًا.

فَقَالَتْ أُمُّ سَلَمَةَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَنَا؟ _ وَدَنْتَ مِنْهُ _ فَقَالَ: أَنْتَ مِمَّنْ أَنْتَ مِنْهُ، وَأَنْتَ عَلَيَّ خَيْرٌ. أَعَادَ رَسُولُ اللَّهِ، ثَلَاثًا يَصْنَعُ ذَلِكَ.

Əmirəl möminin (ə) buyurdu: Allahın rəsulu (s) məni, Fatiməni, Həsən və Hüseyini Ümmi Sələmənin evində özüylə birlikdə əbasının altına aldı və bizi qucaqlayaraq dedi:

İlahi! Mənim əhli- beytim bunlardır: (Hər hansı bir) çirkinlik və napaklığı onlardan kənar et. Onlara təharət və paklıq nəsib et.

Ümmü Sələmə Peyğəmbərə (s) yaxınlaşaraq dedi: Ey Allahın rəsulu! Bəs mən?

Peyğəmbər (s) buyurdu: Sən yaxşı və xeyirli qadınsan, amma bu əhli- beytdən deyilsən.

Allahın rəsulu (s) bu işi üç dəfə təkrar etdi⁽¹⁾.

səh:125

. [1] - Şəvahiidüt- tənzil, 2: 52- 672, Mənaqibi ibn Məğazili, 302- 346, Əl müstədrək Ələs- səhiheyn, 3: 188- 4802, Mənaqibi Xarəzmi, 63- 32, Fəzailüs- səhabə, İbn Hənbəl, 2: 577- 978, Müsnədi İbn Hənbəl, 6: 45- 16985- Sünəni Termizi, 5: 663- 3787. Bu babda olan rəvayətlər təvatür həddindədir yəni, artıq onların Peyğəmbərdən (s) nəql olunmasında şübhə yoxdur və qeyd olunan mənbələrdən digər rəvayət və hədis topluslarında, Tarix və təfsir kitablarında da gəlibdir .

۹۶ƏLİ (ə) VƏ FATİMƏ (S) PEYĞƏMBƏRDƏNDİR

səh:126

عن ابن عباس في حديث زواج فاطمه و علي ^: ثم التزمهما [رسول الله] فقال:

اللهم إنهما مني وأنا منهما، اللهم كما أذهبت عني الرجس وطهرتني فطهرهما.

İbn Abbas Əli (ə) və Fatimənin nigahı macərasını belə nəql edir. ... Sonra Allahın rəsulu (s) zövc və zövcəni bağına basıb dedi: Barilaha! Bu iki nəfər məndəndir və mən də onlardanam. Çirkinlik və napaklığı məndən uzaqlaşdırdığın kimi, bu iki nəfəri də pak et(۱).

səh:127

. [۱] - ۱Əl möcəmül- kəbir, 24: 134- 312 və 22: 412- 1022, Əl müsənnəf, Əbdür rəzzaq, 4795- 9782 .

۹۷.ƏLİYƏ (ə) XAS OLAN FƏZİLƏT

عن عمرو بن ميمون: إني لجالس إلى ابن عباس إذ أتاه تسعه رهط فقالوا: يا ابن عباس، أما أن تقوم معنا و إما أن تخلو بنا من بين هؤلاء.

فقال ابن عباس: بل أنا أقوم معكم، و هو يومئذ صحيح قبل أن يعمى.

قال: فأبتدؤوا فتحدّثوا، فلا ندرى ما قالوا، قال: فجاء ينفض ثوبه و يقول: أفّ و تفّ! وقعوا في رجل له بضع عشره فضائل ليست لأحد غيره، وقعوا في رجل قال له النبي:|

لَأَبْعَثَنَّ رَجُلًا لَا يَخْزِيهِ اللَّهُ أَبَدًا، يَحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ _ إِلَى أَنْ قَالَ _ : وَأَخَذَ رَسُولُ اللَّهِ | ثَوْبَهُ فَوَضَعَهُ عَلَى عَلِيٍّ وَفَاطِمَةَ وَحَسَنَ وَحُسَيْنَ وَقَالَ: {أَنَا يَرِيدُ اللَّهُ لِيَذْهَبَ عَنْكُمْ الرَّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا}.

Ömər ibn Məymun deyir: Mən ibn Abbasın huzurunda idim ki, yeddi nəfər(۱) də onun yanına gəlib və dedilər:

Ya ayağa qalx və məclisdən ayrıl (ki, xəlvət bir yerdə səninlə söhbət edək) ya da, yanındakıları uzaqlaşdır və bizimlə tək qal.

İbn Abbas dedi: Mən qalxıram və sizinlə xəlvətə keçirəm. (Ravi deyir) Bu hadisə o zaman idi ki, hələ İbn Abbasın gözləri tutulmamışdı.

İbn Məymun deyir: Onlar bir kənara çəkilərək söhbətə başladılar, amma mən onların nədən danışdıqlarını bilmədim. İbn Abbas narahat halda paltarını sirkələyərək deyirdi: Utanasız, ar olun sizə!

Elə bir şəxsiyyətə bədbindirlər ki, Allahın rəsulu (s) (xeybər müharibəsində başqaları gedib və acizənə qayıdan zaman) onun

səh:128

. [۱] - Ehtimalən yeddi tayfadan təşkil tapmışdılar .

barəsində belə buyurdu:

Elə bir şəxsi mübarizəyə göndərəcəyəm ki, Allah heç vaxt onu xar etməyib, o, Alahı və onun rəsulunu sevir... Allahın rəsulu öz əbasını Əli, Fatimə, Həsən və Hüseyin üstünə atıb buyurdu:

"Ey əhli- beyt! Allah sizdən çirkinliyi (günahı) yox etmək və sizi tərtəmiz (pak) etmək istər(۱)"!

səh:129

. [۱] - Əli müstədrək Ələs- səhiheyn, 3: 123- 4652, Müsnədi Əhməd ibn Hənbəl, 1: 708 - 3062, Xəsisül- imam Əmirəl- möminin (ə) 70- 23, Tarixi Dəməşq, 1: 185= 250 .

۹۸PEYĞƏMBƏRİN (S) ƏHLİ- BEYTİ

: لما نزلت هذه الآية: {فقل تعالوا ندع أبناءنا و أبناءكم} دعا سəh عن سعد بن أبي وقّاء رسول الله | علياً وفاطمة وحسناً وحسيناً، فقال:

اللهم هؤلاء أهلي.

Səd ibn Əbuvüqqasdan nəql olunur: Bu ayə

{فقل تعالوا ندع أبناءنا و أبناءكم}

"Gəlin biz də oğlanlarımızı, siz də oğlanlarınızı; biz də qadınlarımızı, siz də qadınlarınızı; biz də özümüzü, siz də özünüzü (bura) çağırmaq"!

Nazil olan zaman, Allahın rəsulu (s) Əlini (ə) Fatiməni, Həsən və Hüseyini çağırırdı və Allahın dərgahına ərz etdi: İlahi mənim əhli- beytim bunlardır(۱).

səh:130

.[۱]-Səhih müsəlim, 4: 1871- 32. Sünəni Termizi, 5: 225- 2999, Müsnədi ibn Hənbəl, 1: 391- 1608, Əl müstədrək ələs-səhiheyne, 3: 163- 4719, Əssünənül -kübra, 7: 101- 13392, Əddürrül mənsur, 2: 233, Tarixi Dəməşq, 1: 207- 271. Bu hədis Mütəvatir hədislərdəndir .

۹۹ İMAM ƏLİNİN (ə) MÜƏLLİMİ VƏ TƏRBİYƏÇİSİ

عن أمير المؤمنين × قال رسول الله:

إِنَّ اللَّهَ أَمَرَنِي أَنْ أَدِينُكُمْ وَلَا أَقْصِيَكُمْ وَإِنْ أَعْلَمْتُكُمْ، وَأَنْ تَعِيَ وَحَقُّ لَكُمْ أَنْ تَعِيَ. قَالَ: فَنَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ: {وَتَعِيهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ}.

Əmirəl- möminin Əli (ə) buyurur: Allahın rəsulu buyurdu:

Allah mənə əmr edibdir ki, səni özümə yaxınlaşdıram və özümdən uzaqlaşdırmayam. (Əmr edibdir ki,) sənə təlim edəm və sən öyrənəsən. Bu sənənin haqqındır ki, öyrənəsən.

O dedi: Bu zaman bu ayə (۱) "وَتَعِيهَا أُذُنٌ وَاعِيَةٌ" nazil oldu (۲).

"Bunu (möminlərə nicat verib kafirləri məhv etməyimizi) sizə bir ibrət dərsi edək və dərk edən (öyüd-nəsihəti cani-dildən dinləyən) qulaq bunu eşidib yadda saxlasın"!

səh:131

. [۱] - ۱- haqqə surəsi, ayə 12 .

. [۲] - ۲Hilyətül- əvliya, 1: 67, Kənzül- ümmal, 6: 408- 616.

Buna uyğun Təfsiri Təbərində (29- 35), Əddürrül- mənsurda Əl- haqqə surəsinin 12- ayəsinin təfsirində gəlmişdir. Həmçinin bax: Mənaqibi ibn Məğazili, səh 265, hədis 312 və dəh 319 hədis 364, Kənzül- ümmal, 6: 398- 408. Əlavə məlumat üçün Şəvahidüt- tənzil kitabına da müraciət edə bilərsiniz .

۱۰۰•QURANLA BİRGƏ

قال رسول الله | في مرض موته:

أيها الناس يوشك أن أقبض قبضاً سريعاً فينطلق بي، وقد قدمت إليكم القول معذرة إليكم: ألا إني مخلف فيكم كتاب ربي عزوجلّ وعترتي أهل بيتي ثم أخذ بيد علي فرفعها فقال: هذا علي مع القرآن والقرآن مع علي لا يفترقان حتى يردا عليّ الحوض فاسالهما ما خلفت فيهما.

Allahın rəsulu (s) ölümü ilə tamamlanan xəstəliyi ərəfəsində buyurdu: Ey camaat! Ehtimal vardır ki, tezliklə dünyadan köçəm. Mən belə bir halda sizə elə bir söz deyirəm ki, artıq heç bir üzr (və bəhanınız) olmasın. Mən izzətli və cəlallı Rəbbimin kitabını və əhli- beytimi sizin aranızda öz yerimə canişin qoyuram.

Bu zaman Əli (ə)- ın əlini qaldırdı və buyurdu:

Bu Əli Quranladır və Quran da Əli ilədir. Bunlar kövsər hovuzunun kənarında mənə qovuşana qədər bir- birindən ayrılmazlar. Mən o zaman sizdən bu iki canişinə əməl edib-

etmədiyiniz barədə soruşaram ki, görüm mənim bu iki canişin barədə etdiyim tövsiyəyə necə əməl edibsiniz(۱).

səh:132

.[۱] – ۱Əs səvaiqül- mühriqə, səh 124. Başqa bir rəvayətdə belə gəlmişdir ki, sonra Peyğəmbər (s) buyurdu: "Əhli beytim (yəni itrətim" sonra buyurdu: "Bilirsinizmi mən möminlərə nisbət onların özündən də üstünəm? (Yəni mən möminlərin işinə dəxalət etməkdə və onların vəzifəsini təyin etməkdə onların özündən qabağayam.) (Peyğəmbər (s) bu cümləni üç dəfə təkrar etdi.) Dedilər: Bəli. (Bilirik). Buyurdu: "Mən hər kimin mövlasıyam Əli də onun mövlasıdır." Əl müstədrək, 3- 109. Nəsai, Zeyd ibn Ərqəmdən belə nəql edibdir ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: Allah mənim mövlamdır, mən hər bir möminin özünə ondan laiqəm və onun mövlasıyam." Sonra Əli (ə)- ın əlini tutdu və buyurdu: "Mən hər kimin mövlasıyam, Əli də onun mövlasıdır. İlahi Əlinin vilayətini (imamətini) qəbul edənləri sev və onunla düşmənçilik edənlərə düşmən ol." Xəsaisi Əmirəl- möminin (ə), Nəsai, səh 21 .

۱۰۱ İMAM ƏLİ (ə) ÜMMƏTİN ƏN YAXŞISI

səh:133

قال رسول الله:

أنت خير أمتي في الدنيا والآخرة.

Allahın rəsulu (s) buyurur: Sən dünya və axirətdə mənim ümmətimin ən xeyirlisi və yaxşısısan(۱).

səh:134

. [۱] - ۱Mənaqibi seyyiduna Əli (ə) 28: 111- 129

۱۰۲BİZ VƏ ŞİƏLƏRİN AQİBƏTİ

۱۰۲BİZ VƏ ŞİƏLƏRİN AQİBƏTİ

قال رسول الله|:

إذا كان يوم القيامة أخذت بحجزه الله وأخذت أنت بحجزتي. وأخذ ولدك بحجزتك،
وأخذت شيعه ولدك بحجزتهم فترى أين يؤمر بنا.

Allahın rəsulu (s) buyurur: (Ey Əli!) Qiyamət günü mən Allaha təvəssül edəcəyəm. Sən mənə təvəssül edəcəksən, övladların sənə təvəssül edəcəklər və sənin zürriyyələrinin ardıcılları onlara təvəssül edəcəklər. (O zaman) görəcəksən ki, bizi hara aparacaqlar(۱).

səh:135

. [۱] - ۱Əsasül bəlağə, Zəməxşəri, 115 .

۱۰۳ALLAH, ƏLİ (ə)- LA MÜNACAT (YAVAŞCADAN SİRLİ SÖHBƏT) ETDİ

عن جندب بن ناجيه (أو ناجيه بن جندب) لما كان يوم غزوه الطائف قام النبي | مع علي ×
ملياً ثم مرّ فقال له أبوبكر: يا رسول الله، لقد طالت مناجاتك علياً منذ اليوم، فقال|:

ما أنا انتجيته ولكن الله انتجاه.

Cündəb ibn Naciyədən (ya Naciyə ibn Cündəbdən) belə rəvayət olunur: Taif müharibəsi zamanı Allahın rəsulu (s) Əli ilə bir müddət gizli söhbət etdi. Onların söhbəti çox çəkdikdə Əbubəkr o həzrətə dedi: Ey Allahın rəsulu! Sizin söhbətiniz və sirli danışığınız çox çəkdi. Həzrət buyurdu: Mən yox, Allah onunla münacat edirdi (sirli söhbət edirdi)^[1].

səh:136

[1] - Kənzül-ümmal, hədis 36438, səh 139, hədis 13. İbn Məğazili Əli mənəqib kitabında Cabirdən nəql edibdir ki, Peyğəmbər (s) Taif döyüşündə Əli ilə xəlvətdə söhbət edirdi və onların söhbəti uzun çəkdi. O, iki kişidən biri dedi: Əmisi oğlu ilə bu sirli söhbəti çox çəkdi. Bu söz Həzrətə yetişərkən, o, buyurdu: Onunla Allah sirləşirdi, mən yox ".

۱۰۴ƏLİNİ (ə) SEVMƏK

عن سلمان قال رسول الله:

من أحبَّ عليًّا فقد أحبَّني ومن أبغض عليًّا فقد أبغضني.

Salman deyir: Allahın rəsulu (s) buyurdu: Hər kəs Əlini sevməni sevmişdir və hər kəs Əli ilə kin- küdurətli ola mənimlə düşmənçilik etmişdir^[1].

səh:137

[1] - Əli möcəməs- səğir, cild 2, 160. O əsərdə (səh 173, hədis 2) belə gəlibdir: " Hər kəs Əliyə nalayiq söz deyə, mənə

deyibdir və hər kəs mənə nalayiq söz deyə həqiqətən Allaha nalayiq deyibdir." Kənzül- həqaiq kitabında (cild 2, səh 193) Təbərənindən belə nəql edilir: "Ey Əli! Sənin dostun mənim dostumdur və sənin düşmənin, mənim düşmənimdir ".

۱۰۵ PEYĞƏMBƏRLƏR KİMİ

عن الحارث الأعور: أن النبي | قال:

من أراد أن ينظر إلى آدم في علمه، ونوح في فهمه، وإبراهيم في حلمه، ويحيى في زهده، وموسى في بطشه، فلينظر إلى علي بن أبي طالب.

Haris Əvərdən rəvayət olunur: Allah Peyğəmbəri (s) buyurdu: Hər kəs Adəmin elmini, Nuhun düşüncə və dərkini, İbrahimin helmini, Yəhyanın zöhdünü, Musanın dilavərliyini müşahidə etmək istəyirsə Əli ibn Əbu Talibə baxsın^(۱).

səh:138

. [۱] - Mənaqibi seyyiduna Əli (ə), 49, Tarixi Dəməşq, 2: 280-811, Zəxairül- üqba, 93, Şərhi nəhcülbəlağə, İbni əbil Hədid, 9-168 .

۱۰۶ ƏLİDƏN (ə) BAŞQA CAVANMƏRD YOXDUR

عن جابر: قال رسول الله | يوم بدر:

هذا رضوان، ملك من ملائكة الله ينادى: لا سيف إلا ذو الفقار، ولا فتى إلا علي.

Ənəsdən belə rəvayət olunur ki, Allahın rəsulu (s) buyurdu: Aləmlərin Rəbbi Əli ibn Əbu Taliblə əhd bağlayıbdır ki, o, hidayət bayrağı, iman çırağı, mənim dostlarımın və ardıcılларımın imamıdır. O, mənə itaət edənlərin işığı və nurudur⁽¹⁾.

Ey Əbubərzə! Əli ibn Əbu Talib qiyamət günü mənim əminim olacaqdır. O, qiyamət günü mənim bayrağımın sahibi və ələmdarıdır. O, Rəbbimin rəhmət xəzinələrinin kilidlərinin əmanətdarıdır⁽²⁾.

səh:140

. [1] – Tarixi Bağdad kitabında "rəhmət" kəlməsinin yerinə "cənnət" gəlmişdir .

. [2] – Hilyətül- əvliya, 1: 66, Mənaqibi Xarəzmi, 311- 311 .

۱۰۸ YAXŞI İNSANLARIN ƏMİRİ

عن حذيفه: قال رسول الله|:

على أمير البرره، وقاتل الفجره، منصور من نصره، مخذول من خذله، ألا وإن الحق معه ويتبعه، ألا فميلوا معه.

Hüzeyfədən nəql olunur: Allahın rəsulu (s) buyurdu: Əli yaxşı insanların əmiri və pislərin qatilidir. Ona kömək edənlər kömək olunar və ona arxa çevirib onu xar etmək istəyənlər zəlil və xar olurlar. Ağah olun ki, haqq onunla və onun dalıncadır. Diqqət edin ki, rəftarınız onun mehvəri ilə olsun⁽¹⁾.

səh:141

. [۱] – Mənaqibi Xarəzmi, 177- 215, Əl cameüs səqir, Siyuti, hədis 5591. Hakim müstədrək kitabında (3: 129) Cabir ibn Abdullahdan belə nəql edir: Allahın rəsulu (s) Əli (ə)- in əlini tutaraq uca səslə buyurdu: "Bu Əli yaxşı insanların əmiri, pis insanların qatilidir. Ona kömək edənlər müvəffəq və xoşbəxt, ehtiramsızlıq edənlər isə xar və zəlil olacaqdır ".

۱۰۹. ƏLİNİN (ə) ARDICILLARI

عن ابن عباس: قال رسول الله:

إنك ستقدم على الله وشيعتك راضين مرضين.

İbn Abbasdan belə nəql olunur ki, Peyğəmbər (s) Əliyə (ə) buyurdu:

Sən Allah dərgahında hazır olarkən, sənin şüalərin sənə rəhbərliyinlə fəxr edəcək və Allah onlardan razı olacaqdır (۱).

səh:142

. [۱] – Mənaqibi seyyiduna Əli, 25, Məcməüz zəvaid, 9- 131. Kənzül- ümmal, 13- 156- 36483 .

۱۱۰. ALLAH ONU DAHA ÇOX SEVİR

قال ابن عباس كنت أنا و أبي العباس بن عبد المطلب جالسين عند رسول الله | إذ دخل عليّ بن أبي طالب فسلم فردّ عليه رسول الله | وبشّر به وقام إليه واعتنقه وقبل بين عينيه وأجلسه عن يمينه.

فقال العباس: يا رسول الله، أتحب هذا؟

فقال النبي|:

يا عمّ رسول الله، والله لله أشدّ حبّاً له منّي، إنّ الله جعل ذريّه كل نبي في صلبه وجعل ذريّتي في صلب هذا.

İbn Abbas deyir: Mən və atam (Abbas ibn Əbdül Müttəlib) Allahın rəsulunun (s) hüzurunda idik. Bu zaman Əli ibn Əbu Talib daxil olub Salam verdi. Peyğəmbər (s) salamın cavabını aldıqdan sonra xoşhallıqla durdu, onu qucaqladı, alnını öpdü və onu sağ tərəfində oturtdu.

Abbas (bunu görərək) dedi: Ey Allahın rəsulu! Aya onu sevirsənmi?

Allahın rəsulu (s) buyurdu: Əmican! And olsun Allaha, Allah onu məndən daha çox sevir. Allah hər Peyğəmbərin nəslini o Peyğəmbərin öz sülbündə qərar veribdir, mənim nəslimi isə bu şəxsin sülbündə qoyubdur⁽¹⁾.

səh:143

[1]- Tarixi Bağdad, 1: 316- 206. Xatib Bağdadi bu hədisi atası Məhəmməd ibn Əli ibn Abdullah ibn Abbasdan, o da Cabirdən belə nəql edir. "Allah hər peyğəmbərin zürriyyəsini onun öz

sülbündə qərar verdi. Amma mənim zürriyyəmi Əli ibn əbu Talibin sülbündə qoyubdur." Əl- firdövs, 1: 172- 643, Kənzül-ümmal, 32892, Əmali, Şəcəri, 1: 152 .

İSTİFADƏ OLUNMUŞ ƏDƏBİYYAT

səh:144

.1Qurani kərim.

.2Rüchul mətalib, Übeydullah Əmr İbn Məzhər Camal.

.3Əl-ərbəin əl- müntəqa min mənaqibil- Mürtəza, Rəziyyuddin Əbülxeyr, Əhməd ibn İsmail Taliqani Şafei, Tüрасüna Jurnalı, say 1, 1405 hic.

.4Əsasül- bəlağət, Əbülqasim Məhmud ibn Əmr, Zəməxşəri

.5Əsbabi nuzulil- Quran, Əbülhəsən Əli ibn Əhməd Vahidi Neyşaburi.

.6Əl- istiab fi Əsmail- əshab, Yusif ibn Abdullah ibn Əbdülbirr Qürtəbi Maliki.

.7Əsədülğabə fi mərifətüssəhabə, İzzəddin Əli ibn Əbilmükrəm, Məhəmməd ibn Məhəmməd ibn Əbülkərim Şeybani (ibn Əsir), Beyrut.

.8Əl- isabə fi təmyizissəhabə, Əhməd ibn Əli, İbn Həcər Əsqəlani Şafei, Qahirə çapı 1328.

.٩٥- əmalil- xəmisiiyə (Əmali Şəcəri), Yəhya ibn Hüseyin Şəcəri.

.١٠٥- inbaul- müstətabə, ibn seyyidül- kull.

.١١٥- ənsabul əşraf, Əhməd ibn Yəhya ibn Cabir Bəlazəri.

.١٢٥- əlbidayə vənnəhayə, İsmail ibn Ömər ibn Kəsir Dəməşqi.

.١٣٥- Tarixi Bağdad (Mədinətül- islam), Əhməd ibn Əli ibn Sabit, Xətib Bağdadi.

.١٤٥- Tarixül- xüləfa, Cəlaluddin Siyuti.

səh:145

.١٥٥- Tarixi mədinəti Dəməşq (imam Əli (ə)- in tərcümeyi halı), Əbülqasim Əli ibn Həsən ibn Hibətullah Şafei (ibn Əsakir).

.١٦٥- Tarixi Dəməşq (imam Həsən (ə)- in tərcümeyi halı), ibn Əsakir.

.١٧٥- Əttədvin fi əxbari Qəzvin, Əbdülkərim ibn Məhəmməd Rafei Qəzvini.

.١٨٥- Tüрасüna, Alulbeyt müəssisəsinin jurnalı, Qum.

.١٩٥- Təfsiri rihul məani (Təfsiri Alusi), Məhəməd ibn Abdullah Alusi.

.۶Təfsiri Təbəri, Əbu Cəfər, Məhəmməd ibn Cərir Təbəri.

.۷Təfsir Qürtəbi (Əl- came li əhkamil- Quran), Məhəmməd ibn Əhməd Ənsari Qürtəbi.

.۸Tənzihüşşəriətül- Mərufə ənil- əhadisiş- şietil- mouzə, Əbülhəsən, Əli ibn Məhəmməd ibn Əraq Əlkənani.

.۹Təhzibi Tarixi Dəməşq. (İbn Əsakir), Əbdülqadir Bədran.

.۱۰Tozihuddəlail, Şəhabuddin İci.

.۱۱Əl cameüs- səqir, Cəlaləddin Siyuti.

.۱۲Əl camüül- kəbir, Cəlaləddin Siyuti.

.۱۳Cəmul- cəvame.

.۱۴Cəvahiril- mətalib fi mənəqibi Əli ibn Əbu Talib (ə), Məhəmməd ibn Əhməd Dəməşqi Şafei.

.۱۵Hilyətül- əvliya vəttəbəqatul- əsfiya, Əbinəim, Əhməd ibn Abdullah İsfəhani.

.۱۶Xəsaisül- imam Əmirəl- möminin (ə), Əhməd ibn Şüeyb Nəsai.

.۱۷Əddürrülmənsur fi təfsiril- məsur, Cəlaluddin Əbdürrəhman Siyuti.

.۱۸Zəxairül- üqba fi mənəqibi zəvil- qürba, Muhibbuddin, Əhməd ibn Abdullah Təbəri.

.۱۹Rişvətüssadi, Əbubəkr Xəzrəmi.

.۲۰Ərriyazun- nəzirə fi mənəqibil- əşərə, Muhibbuddin Təbəri.

.۲۱Zəhrur- riyaz. S

.۲۲Sünəni ibn Macə, Məhəmməd ibn Yəzid ibn Macə Qəzvini.

.۲۳Sünəni Termizi, (Əl- cameüssəhih) Məhəmməd ibn İsa ibni Surə Termizi.

səh:146

.۱Seyri Əlaminnəbla, Əbu əbdullah, Məhəmməd ibn Əhməd Zəhəbi.

.۲Əssirrətün- nəbəviyyə, Əbdülməlik ibn Hişam ibn Əyyub Himyəri.

.۳Şəhrül- məqasid, Səduddin, Məsud ibn Ömər Taftazani Şafei.

.۴Şərhi Nəhcül- bəlağə, İzzəddin, Əbdülhəmid ibn Məhəmməd ibn əbil Hədid, Mötəzili.

.۵Şəvahidüt- tənzil li qəvaidit- tənzil, Hakim Həskani, Abdullah ibn Abdullah ibn Əhməd, Hənəfi Neyşaburi.

.۶Əssəvaqiül- mühriqə. Əhməd ibn Həcər, Heytəmi.

.۷Təbəqatul- Hənabilə, Əbdülhəsən, Məhəmməd ibn Yəla.

.۸Əttəbəqatul- kübra, Məhəmməd ibn Səd.

.۹Əbəqatul- ənvar, Mirhamid, Hüseyin Hindi.

.۱۰Əl- iləlül- mütənahiyyə fil- əhadisil vahiyə, Əbülfərəc, Əbdürrəhman ibn Əli, ibn Cövzi.

.۱۱Əl- iləlül- varida fil- əhadisinnəbəviyyə, Əbülhəsən, Əli ibn Ömər.

.۱۲Əlqədir fil kitab və sünnə vəl ədəb, Əbdülhüseyn Əmini.

.۱۳Fəthül- bari fi şərhi səhih Buxari, Əhməd ibn Əli ibn Həcər Əsqəlani.

.۱۴Fəthül- qədir, Məhəmməd ibn Əli ibn Məhəmməd.

.۱۵Fəthül- məlikil- Əli fi sehhati hədisi babi mədinətil elm Əli.

.۱۶Fəraidüs- səməteyn fi fəzailül- Mürtəza vəl Bətul vəssibteyn vələimməti min zurriyyətihim, İbrahim ibn Məhəmməd Cəvini.

.۱۷Firdövsül- əxbar, Şiruyə ibn Şəhrdar, Deyləmi Həmədani.

.۱۸Fəzaili Əmirəl- möminin, (ə) ibn Üqdə.

.۱۹Fəzailüssəhabə, Əhməd ibn Məhəmməd ibn Hənbəl, Şeybani.

.۲۰Əl- fəvaidül- məcmuə.

.۲۱Feyzül- qədir, Məhəmməd, Əbdürrəuf Mənavi.

.۲۲Əlqövlül- cəli.

.۲۳Əl- kəşşaf, Məhəmməd ibn Ömər, Zəməxşəri,

.۲۴Kəşfül- Xifa, İsmail ibn Məhəmməd, Əcəluni.

səh:147

.۱Kifayətuttalib, Məhəmməd ibn Yusif ibn Gənci.

.۲Kənzül- ümmal fi sünənil- əqval vəl əfal, Əlauddin, Əli Müttəqi ibn Yusif.

.۳Kənzül- həqaiq, Əbdürrəuf Mənəvi.

.۴Əl- ləalil məsnuə, Siyuti.

.۵Lisanil- mizan, Əhməd ibn Əli, Həcər Əsqəlani,

.۶Məcməüz- zəvaid və Mənbəül- fəvaid, Əli ibn Əbubəkr Heysəmi.

.۷Əlmüstədrək ələs- səhiheyn, Əbu Əqdullah, Məhəmməd ibn Abdullah, (hakim Niyşaburi).

.۸Müsnədi Əli ibn Əbu Talib (ə), Siyuti.

.۹Müsnədi Fatimə (s)

.۱۰Əl- Müsnəd, Əhməd ibn Məhəmməd, Şeybani. (İbn Hənbəl).

.۱۱Əl- müsnəd, İbn Əbu Hakim.

.۱۲Əl- müsnəd, Əbu Xəla Museli: Əhməd ibn Əli ibn Müsənnə, Təmimi.

.۱۳Əl- müsənnəf, Əbubəkr, Əbdürrəzzaq ibn Hümam.

.۱۴Əlmöcəmül- əvsət, Süleyman ibn Əhməd, Təbərani.

.۱۵Əl- möcəmül- kəbir, Süleyman ibn Əhməd, Təbərani.

.۱۶Mərifətüs- səhabə, Əbunəim, Əhməd ibn Abdullah.

.۱۷Əl- meyar vəl- müvazənə, Məhəmməd ibn Abdullah, İskafi.

.۱۸Məqtəlül- Hüseyin Əleyhissəlam, Müvəffəq ibn Əhməd, Xarəzmi.

.۱۹Mülhəqati ehqaqul- həqq, Şəhabuddin, Nəcəfi, Mərəşi.

.۲۰ Əl- müsənnif, Əbubəkr, Abdulah ibn Məhəmməd.

.۲۱ Mənaqibul imam Əli ibn Əbu Talib (ə), Əli ibn Məhəmməd ibn Məhəmməd, Vasiti ibn Məğzili, Şafei.

.۲۲ Mənaqibi seyyiduna Əli (ə), Eyni.

.۲۳ Əl- mənaqib fi elmil- kəlam, İci.

.۲۴ Muzehu Əvhamil cəm vətəfriq, Əbubəkr, Əhməd ibn Əli (Xətib Bağdadi)

.۲۵ Mizanul- etidal fi nəqdir- rical, Məhəmməd ibn Əhməd, Zəhəbi.

.۲۶ Nəzmi dürərüs siməteyn, Məhəmməd ibn Yusif.

səh:148

.۱ Ənnəhayə fi qəribil- hədis vəl- əsər, ibn Əsif

.۲ Nəvadirül- əsər fi Əliyyin (ə) Xeyrülbaşər, Cəfər ibn Əhməd ibn Əli, Razi.

.۳ Nurul- bərahin, Seyyid Nemətullah, Musəvi Cəzairi.

.۴ Yənabiul- məvəddət li zəvil- qürba, Süleyman ibn İbrahim, Qunduzi, Hənəfi.

səh:149

səh:150

AYƏTULLAHUL- ÜZMA LÜTFULLAH SAFİ GÜLPAYQANININ
ÇAP OLUNMUŞ ƏSƏRLƏRİ ƏRƏB DİLİNDƏ

-١ İtrət və Quran.

-٢ Əd-dür-rül mənzud fi əhkamel hudud. (üç cilddə)

-٣ Nətayec-ül-Əfkar fi nəcasət-ul-kuffar.

-٤ Əs-siyam və şəhru Rəməzan-ul-mubarək.

-٥ Məə- müəlləm- ul- əxlaq fi səfəhat- ul- məkasib.

-٦ Muqtətiffat bəqiyyət- us- sələf.

-٧ Surət-un-mucizətun min həyatel mərcə- el kəbir- us seyyid
Əlqolpayqani.

-٨ Həyate -Ayətullah, Ayətullah- il- Cəhromi.

-٩ Məə muqəddəs- ül Ərdəbili fi məsael min- əl fiqh.

-١٠ Muqəddəs- ul Ərdəbili əzva- un əla həyatihı və şəxsiyyətihi

-١١ Səlatul cuməti fi ğeybət- il höccəti

-١٢ Hidayətus- Sasil.

-١٣ Hidayətl- ibad, iki cilddə.

-۱۴Bəyanul Üsul, üç cildə.

-۱۵Müntəxəbul- Əsər, üç cildə.

səh:151

səh:152

FARS DİLİNDƏ

-۱Asiman sirləri (Hədid surəsinin təfsiri)

-۲İslamın əxlaq sistemi (Hücurat surəsinin təfsiri)

-۳Quranda insan təcəllası (İnsan surəsinin təfsiri)

-۴Quranın nüfuz və təsirindən nümunələr

-۵Quran vasitəsilə Quranı tanımaq

-۶Quranda Allah bəndələrinin siması

-۷Quranda bəyənilmiş xarakterlər

-۸Quran və düşüncələrin hidayəti

-۹Zalımların Quranla mübarizəsi

-۱۰Quran cazibədarlığı

-۱۱Nəhcülbəlağədə Quran siması

- ۱۲ İslam dünyası və Təhrif məsələsi
- ۱۳ Rəhmət qapısı (Peyğəmbərin şəbaniyyə xütbəsinin təhlili)
- ۱۴ Pəhrizkarların siması (Müttəqin xütbəsinin izahı)
- ۱۵ Bəsrə valisinə Əli (ə) in tapşırığı
- ۱۶ İdeal dövlətə doğru
- ۱۷ Şəhadət yatağında həyat şüası
- ۱۸ Qədir çeşməsindən bir damla
- ۱۹ Məhdi (ə.c) in üləma və təqlid mərcələrinə inayətləri
- ۲۰ Məhdi Məsihin müqtədası
- ۲۱ İmam Zamanın unudulmuş hüququ
- ۲۲ Zəhra məhdisinin xatirəsi ilə
- ۲۳ Günəş səhifəsi

səh:153

- ۱ Şeyx Mofidin baxışı
- ۲ Orucluq ayini
- ۳ Ramazan xəbəri

- ۴Səhifeye Səccadiyyədə Ramazan siması
- ۵Qədr gecələrinin sirləri
- ۶Şəhadətin qırmızı xətti
- ۷İnsani və köklü dəyərlər
- ۸Azan, asiman nəğməsi
- ۹Qayıdış səsi
- ۱۰Zeynəbin xütbəsində Əli (ə) şücaətinin təkrarı
- ۱۱Zeynəb Bəni haşimin ağıllısı
- ۱۲Rəbüzə şəhidi, Əbuzər gəffari
- ۱۳Müqəddəs Ərdəbili
- ۱۴Təsisedici Ayətullah (Hacı şeyx Əbdülkərim Hayiri)
- ۱۵Mərcələrin şeyxi Ayətullah – üzma Hayiridən xatirələr
- ۱۶Fəqihlik göyünün günəşi (Ayətullah Qolpayqani)
- ۱۷Cihad və ictihad yolunda Allaha doğru hicrət edən
- ۱۸Pakların sülaləsi
- ۱۹Aşiqlərin zümzüməsi (İftitah duasının təfsiri)

- ۲۰ Quran və rəvayətlərdə Övliyaullah
 - ۲۱ Quranda nümunəvi qız və oğlanlar.
 - ۲۲ Həcc barədə min sual.
 - ۲۳ Vəqfdə qürbət qəsdı mötəbərdirmi?
 - ۲۴ Fitrət ayəsinin təfsiri.
 - ۲۵ Yaradana tərəf.
 - ۲۶ Avropadan islam nidası.
 - ۲۷ On suala cavab.
 - ۲۸ Xilasedici əqidə.
 - ۲۹ İmamət sistemində Tövhid təcallası.
 - ۳۰ İlahiyyat məqalələri toplusu.
 - ۳۱ Aşura dialoqu.
- Şiənin elmi hövzələrinin tarixi.